2024/1716

28.6.2024

ODPORÚČANIE KOMISIE (EÚ) 2024/1716

z 19. júna 2024,

ktorým sa stanovujú usmernenia k výkladu článkov 5, 6 a 7 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1791, pokiaľ ide o spotrebu energie vo verejnom sektore, obnovu verejných budov a verejné obstarávanie

[oznámené pod číslom C(2024) 3744]

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 292,

keďže:

(1) Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ ([1]) sa zaviedla požiadavka dosiahnuť do roku 2030 na úrovni Únie hlavný cieľ aspoň 32,5 % úspor energie.

(2) Komisia vo svojich usmerneniach z roku 2013 k „článku 5: Vzorová úloha budov verejných subjektov“ a „článku 6: Obstarávanie verejnými subjektmi“ poskytla členským štátom usmernenia k transpozícii a vykonávaniu hlavných ustanovení smernice 2012/27/EÚ o verejnom sektore, pričom ich podporila pri zavádzaní vhodných opatrení, nástrojov a metodík, aby mohli plne využiť svoj potenciál úspor energie a dosiahnuť hlavný cieľ energetickej efektívnosti.

(3) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1791 ([2]) bola prijatá 13. septembra 2023. Prepracovalo sa ňou znenie smernice 2012/27/EÚ, pričom niektoré jej ustanovenia sa ponechali nezmenené a zároveň sa zaviedli niektoré nové požiadavky. Smernicou sa predovšetkým výrazne zvýšila úroveň ambícií do roku 2030 v oblasti energetickej efektívnosti, a to aj pokiaľ ide o verejný sektor.

(4) V kapitole II smernice (EÚ) 2023/1791 o vzorovej úlohe verejného sektora sa uznáva vedúca úloha verejného sektora v oblasti energetickej efektívnosti. V jej článku 5 sa stanovujú nové povinnosti na zníženie spotreby energie vo verejnom sektore. V článku 6 smernice sa výrazne rozširuje rozsah povinnosti obnovovať verejné budovy. V článku 7 o verejnom obstarávaní sa upravujú existujúce a stanovujú ďalšie povinnosti pre energeticky efektívne verejné obstarávanie.

(5) Členské štáty majú uviesť do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia na transpozíciu článkov 5, 6 a 7 smernice (EÚ) 2023/1791 a prílohy IV k uvedenej smernici do 11. októbra 2025.

(6) Členské štáty si môžu podľa vlastného uváženia zvoliť spôsob transpozície a vykonávania požiadaviek týkajúcich sa vzorovej úlohy verejného sektora, ktorý najlepšie vyhovuje ich vnútroštátnym podmienkam. V tejto súvislosti by sa odporúčalo vykladať príslušné ustanovenia smernice (EÚ) 2023/1791 konzistentne, čo by prispelo k jednotnému chápaniu smernice (EÚ) 2023/1791 vo všetkých členských štátoch pri príprave ich transpozičných opatrení,

([1]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ z 25. októbra 2012 o energetickej efektívnosti, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2009/125/ES a 2010/30/EÚ a ktorou sa zrušujú smernice 2004/8/ES a 2006/32/ES (Ú. v. EÚ L 315, 14.11.2012, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/27/oj).

([2]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1791 z 13. septembra 2023 o energetickej efektívnosti a o zmene nariadenia (EÚ) 2023/955 (Ú. v. EÚ L 231, 20.9.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj).

PRIJALA TOTO ODPORÚČANIE:

Členské štáty by sa pri transpozícii článkov 5, 6 a 7 smernice (EÚ) 2023/1791 a prílohy IV k uvedenej smernici do svojho vnútroštátneho práva mali riadiť výkladovými usmerneniami uvedenými v prílohe k tomuto odporúčaniu.

V Bruseli 19. júna 2024

Za Komisiu
Kadri SIMSON
členka Komisie

PRÍLOHA

1. **Úvod**

V týchto usmerneniach sa poskytuje členským štátom návod, ako vykladať smernicu (EÚ) 2023/1791 pri jej transpozícii do vnútroštátnych právnych predpisov. Usmernenia sa zameriavajú na články 5, 6 a 7 a prílohu IV k smernici (EÚ) 2023/1791.

Záväzný výklad právnych predpisov EÚ je však vo výlučnej právomoci Súdneho dvora Európskej únie.

2. **Právny a politický kontext**

Články 5, 6 a 7 smernice (EÚ) 2023/1791 sú úzko prepojené, pretože dosiahnutie cieľov v oblasti obnovy budov podľa článku 6 a energeticky efektívne verejné obstarávanie majú vplyv na zníženie konečnej energetickej spotreby, ktoré musia verejné subjekty dosiahnuť v súlade s článkom 5.

Tieto tri články sú prepojené aj s týmito článkami smernice (EÚ) 2023/1791:

— článkom 2 o vymedzení pojmov vrátane vymedzenia pojmu „verejný subjekt“,

— článkom 24 o zmierňovaní energetickej chudoby,

— článkom 29 ods. 4 o povinnosti členských štátov podporovať verejné subjekty pri využívaní zmlúv o energetickej efektívnosti na prekonanie investičných prekážok,

— článkom 30 o povinnosti členských štátov zabezpečiť verejné financovanie a prístup k vhodným nástrojom financovania,

— prílohou V k smernici (EÚ) 2023/1791, pokiaľ ide o pravidlo, že opatrenia na podporu zlepšenia energetickej efektívnosti vo verejnom sektore podľa článkov 5 a 6 sa môžu zohľadniť pri dosahovaní úspor energie požadovaných podľa článku 8 ods. 1 za predpokladu, že spĺňajú požiadavky prílohy V k smernici (EÚ) 2023/1791.

Článok 6 súvisí aj so smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1275 o energetickej hospodárnosti budov ([1]) (ďalej len „smernica o energetickej hospodárnosti budov“), najmä pokiaľ ide o budovy s takmer nulovou potrebou energie, budovy s nulovými emisiami, energetické certifikáty, prehľad fondu budov vypracovaný ako požiadavka v národných plánoch obnovy budov, databázu na účely energetickej hospodárnosti budov a pasporty obnovy budov. Článok 7 smernice (EÚ) 2023/1791 je prepojený so smernicami Európskeho parlamentu a Rady 2014/23/EÚ ([2]), 2014/24/EÚ ([3]), 2014/25/EÚ ([4]) a 2009/81/ES ([5]), v ktorých sa stanovuje rámec, ako sa má verejné obstarávanie uskutočňovať s cieľom zabezpečiť dodržiavanie zásad, ako je spravodlivá hospodárska súťaž a dosiahnutie čo najvyššej hodnoty za peniaze daňových poplatníkov, zatiaľ čo v článku 7 smernice (EÚ) 2023/1791 sa stanovujú osobitné požiadavky na obstaranie výrobkov, služieb, budov a prác s vysokou energetickou efektívnosťou.

([1]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1275 z 24. apríla 2024 o energetickej hospodárnosti budov (Ú. v. EÚ L, 2024/1275, 8.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj).

([2]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/23/EÚ z 26. februára 2014 o udeľovaní koncesií (Ú. v. EÚ L 94, 28.3.2014, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/23/oj).

([3]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES (Ú. v. EÚ L 94, 28.3.2014, s. 65, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj).

([4]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/25/EÚ z 26. februára 2014 o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb a o zrušení smernice 2004/17/ES (Ú. v. EÚ L 94, 28.3.2014, s. 243, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/25/oj).

([5]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/81/ES z 13. júla 2009 o koordinácii postupov pre zadávanie určitých zákaziek na práce, zákaziek na dodávku tovaru a zákaziek na služby verejnými obstarávateľmi alebo obstarávateľmi v oblastiach obrany a bezpečnosti a o zmene a doplnení smerníc 2004/17/ES a 2004/18/ES (Ú. v. EÚ L 216, 20.8.2009, s. 76, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/81/oj)

3. **Vymedzenie pojmu verejný subjekt v smernici (EÚ) 2023/1791**

3.1. **Všeobecne**

Články 5 a 6 smernice (EÚ) 2023/1791 sa vzťahujú na verejné subjekty vymedzené v jej článku 2 bode 12: „verejné subjekty“ sú celoštátne, regionálne alebo miestne orgány a subjekty, ktoré tieto orgány priamo financujú a spravujú, no ktoré nemajú priemyselný ani obchodný charakter.

Naproti tomu sa článok 7 vzťahuje na verejných obstarávateľov a obstarávateľov vymedzených v článku 2 bodoch 14 a 15 smernice (EÚ) 2023/1791, ktoré zasa odkazujú na vymedzenie príslušných pojmov stanovené v článku 6 ods. 1 smernice 2014/23/EÚ, článku 2 ods. 1 bode 1 smernice 2014/24/EÚ a článku 3 ods. 1 smernice 2014/25/EÚ a v článku 7 ods. 1 smernice 2014/23/EÚ a článku 4 ods. 1 smernice 2014/25/EÚ.

Ako zásadný prvok politického portfólia na zabezpečenie dosiahnutia cieľov stanovených v článkoch 5 a 6 smernice (EÚ) 2023/1791 by členské štáty mohli zaviesť „mechanizmus zdieľania cieľov“ medzi verejnými subjektmi, ktoré musia všetky spoločne ako skupina znížiť svoju konečnú energetickú spotrebu, aby spoločne dosiahli cieľ členského štátu. Spôsob organizácie takéhoto zdieľania cieľov závisí predovšetkým od právneho a administratívneho usporiadania každého členského štátu.

3.2. **Celoštátne, regionálne alebo miestne orgány**

Celoštátne orgány

Celoštátne orgány nie sú vymedzené v smernici (EÚ) 2023/1791, ani v smernici 2014/23/EÚ, smernici 2014/24/EÚ alebo smernici 2014/25/EÚ. Pokiaľ ide o vymedzenie pojmu „verejné subjekty“ v smernici (EÚ) 2023/1791 a vzhľadom na odôvodnenie 33 smernice (EÚ) 2023/1791, v ktorom sa uvádza, že pojmy „celoštátne“, „regionálne“ a „miestne“ sa vzťahujú na príslušnú úroveň orgánu v štruktúre štátu, však možno celoštátne orgány chápať ako rovnocenné s „ústrednou“ úrovňou verejnej správy alebo „štátom“. Ústredná úroveň verejnej správy, ktorou je vo federálnych štátoch federálna úroveň verejnej správy, zahŕňa najmä vládne ministerstvá alebo úrady ([6]).

Súdny dvor Európskej únie (SD) uviedol, že pojem „štát“ zahŕňa všetky orgány, ktoré vykonávajú zákonodarnú, výkonnú a súdnu moc ([7]). Príkladmi orgánov, ktoré sú súčasťou štátu (a teda celoštátnych orgánov), sú preto aj parlamenty ([8]) a súdnictvo ([9]).

Zoznam ústredných orgánov štátnej správy v prílohe I k smernici 2014/24/EÚ možno teda chápať tak, že obsahuje verejných obstarávateľov, ktorí by spadali pod pojem „celoštátne orgány“.

SD bližšie špecifikoval vymedzenie pojmu „štát“ vo veci Beentjes, kde sa uvádza, že „štát“ zahŕňa prinajmenšom orgán, „ktorého zloženie a funkcie sú stanovené právnymi predpismi a ktorý závisí od orgánov pri menovaní svojich členov, dodržiavaní povinností vyplývajúcich z jeho opatrení a financovaní zákaziek, ktorých zadávanie je jeho úlohou“ ([10]). Toto vymedzenie pojmu bolo následne upravené tak, aby zahŕňalo len subjekty bez osobitnej právnej subjektivity ([11]).

Regionálne orgány

V súlade s článkom 2 ods. 2 smernice 2014/24/EÚ „regionálne orgány“ zahŕňajú orgány uvedené v neúplnom zozname v klasifikácii NUTS 1 a 2, ako sa uvádza v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 o spoločnej nomenklatúre územných jednotiek pre štatistické účely ([12]). Vo federálnych štátoch sa podľa Komisie vymedzenie tohto pojmu vzťahuje na regionálnu úroveň verejnej správy (vrátane štátov alebo provincií), a najmä na ministerstvá alebo úrady uvedených regionálnych úrovní verejnej správy ([13]).

([6]) Arrowsmith, *The Law of Public and Utilities Procurement* (Právo verejného a verejnoprospešného obstarávania), zv. 1 (2014), s. 342.
([7]) C-323/96, Komisia/Belgicko, ECLI:EU:C:1998:411, bod 27.
([8]) C-323/96, Komisia/Belgicko, ECLI:EU:C:1998:411.
([9]) C-222/84, Johnston/Chief Constable, ECLI:EU:C:1986:206.
([10]) C-31/87, Gebroeder Beentjes BV/Holandsko, ECLI:EU:C:1988:422, bod 12.
([11]) C-306/97, Connemara Machine Turf/Coillte Teoranta ECLI:EU:C:1998:623 a C-353/96, Komisia/Írsko, (1998), ECLI:EU:C:1998:611.
([12]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 z 26. mája 2003 o zostavení spoločnej nomenklatúry územných jednotiek pre štatistické účely (NUTS) (Ú. v. EÚ L 154, 21.6.2003, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1059/oj).
([13]) Arrowsmith, *The Law of Public and Utilities Procurement* (Právo verejného a verejnoprospešného obstarávania), zv. 1 (2014), s. 342.

Miestne orgány

V súlade s článkom 2 ods. 2 smernice 2014/24/EÚ „miestne orgány“ zahŕňajú všetky orgány administratívnych jednotiek, na ktoré sa vzťahuje klasifikácia NUTS 3, ako sa uvádza v nariadení (ES) č. 1059/2003 o spoločnej nomenklatúre územných jednotiek pre štatistické účely, a menších administratívnych jednotiek, na ktoré sa vzťahuje príloha III k tomu istému nariadeniu. Nazývajú sa aj „lokálne administratívne jednotky“ (ďalej len „LAU“) ([14]). Komisia chápe, že vymedzenie tohto pojmu sa vzťahuje na miestnu alebo komunálnu úroveň verejnej správy vrátane všeobecných miestnych orgánov zodpovedných za miestne záležitosti.

3.3. **Kritériá financovania a správy**

Všeobecne

V článku 2 bode 12 smernice (EÚ) 2023/1791 sa stanovuje, že „*subjekty*“ sa považujú za „verejné subjekty“ len vtedy, ak ich (okrem iného) „*priamo financujú a spravujú*“ ([15]) celoštátne, regionálne alebo miestne orgány. Použitie výrazu „*a*“ znamená, že na to, aby sa subjekt kvalifikoval ako „verejný subjekt“, musia byť splnené obidve kritériá, t. j. „kritérium financovania“ a „kritérium správy“ ([16]).

Subjekty

„Subjekty“ sú vymedzené organizácie s právnou subjektivitou. Právna subjektivita sa musí posudzovať na úrovni členských štátov. Vo všeobecnosti však možno predpokladať, že právnické osoby podľa verejného práva (orgány, inštitúcie, fondy), ako aj súkromného práva [napríklad obchodné spoločnosti, združenia, súkromné nadácie, družstvá, európske spoločnosti (SE), európske zoskupenia hospodárskych záujmov (EZHZ)] sú subjektmi.

Kritérium správy

Na rozdiel od vymedzenia pojmu „verejnoprávne inštitúcie“ v článku 2 ods. 1 bode 4 smernice 2014/24/EÚ a v ňom stanovených kritérií závislosti sa vymedzenie pojmu „verejné subjekty“ v článku 2 bode 12 smernice (EÚ) 2023/1791 týka len kritérií správy a financovania, a nie kritéria dohľadu. V odôvodnení 35 smernice (EÚ) 2023/1791 sa vysvetľuje, že kritérium správy je splnené, ak má celoštátny, regionálny alebo miestny orgán väčšinu pri výbere riadenia subjektu. Toto vymedzenie sa líši od vymedzenia v článku 2 ods. 1 bodu 4 smernice 2014/24/EÚ, pretože

i) sa v ňom neupravuje prípad, keď má iný verejný subjekt väčšinu, pokiaľ ide o výber riadenia subjektu, a

ii) obmedzuje sa na „riadenie“ subjektu. Preto len skutočnosť, že celoštátny, regionálny alebo miestny orgán má väčšinu pri výbere správnej alebo dozornej rady subjektu, neznamená, že subjekt možno kvalifikovať ako verejný subjekt.

V tomto kontexte sa pojem „*väčšina*“ vykladá v zmysle „viac ako polovica“. Na rozdiel od kritéria menovania uvedeného v článku 2 ods. 1 bode 4 písm. c) smernice 2014/24/EÚ však na splnenie kritéria správy nestačia nepriame práva na menovanie (napríklad orgánom, ktorý je sám väčšinovo vymenovaný celoštátnym, regionálnym alebo miestnym orgánom), pretože správa týmito orgánmi musí byť priama.

Kritérium financovania

Financovaním zo strany celoštátneho, regionálneho alebo miestneho orgánu sa rozumie príspevok finančných prostriedkov, ktorý môže zahŕňať (ale nie je obmedzený na) platby, úvery, granty, záruky, dotácie alebo poskytnutie personálu a hmotného majetku.

Financovanie orgánmi znamená, že zdroje poskytnuté predmetným subjektom musia pochádzať od orgánov verejnej moci. Na druhej strane, ak sa financovanie zabezpečuje najmä výberom poplatkov (ako je to napríklad v prípade verejnoprávnych vysielateľov alebo fondov zdravotného poistenia) na základe príslušného zákonného ustanovenia, a teda nie priamo od celoštátnych, regionálnych alebo miestnych orgánov, nejde o financovanie zo strany orgánov verejnej moci, a preto by kritérium financovania podľa článku 2 bodu 12 smernice (EÚ) 2023/1791 nebolo splnené. To isté platí, ak celoštátne, regionálne alebo miestne orgány udelia príslušným subjektom právo, aby samy vyberali príslušné poplatky.

([14]) Lokálne administratívne jednotky, pozri https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/local-administrative-units/?etrans=sk.
([15]) Doplnené zvýraznenie.
([16]) V smerniciach o verejnom obstarávaní ide o alternatívne kritériá.

V odôvodnení 35 smernice (EÚ) 2023/1791 sa kritérium financovania uvedené v článku 2 bode 12 kvalifikuje tak, že je splnené len vtedy, ak je daný subjekt väčšinou financovaný z verejných prostriedkov. „*Väčšinou financovaný*“ možno interpretovať ako „viac ako polovica“, t. j. viac ako 50 %. V dôsledku toho je kritérium financovania podľa článku 2 bodu 12 splnené hneď po prekročení limitu 50 %.

Žiadny priemyselný ani obchodný charakter

V súlade so znením článku 2 bodu 12 smernice (EÚ) 2023/1791 sa, v porovnaní s vymedzením pojmu „verejnoprávne inštitúcie“ v smerniciach o verejnom obstarávaní, vo vymedzení pojmu „verejné subjekty“ nevyžaduje, aby boli subjekty zriadené na osobitný účel uspokojovania potrieb vo všeobecnom záujme, aby sa na ne toto vymedzenie vzťahovalo. Preto skúmaniu neexistencie priemyselného alebo obchodného charakteru dotknutých subjektov, ako sa stanovuje v článku 2 bode 12 smernice (EÚ) 2023/1791, nemusí predchádzať overenie, či tieto subjekty boli zriadené na osobitný účel uspokojovania potrieb vo všeobecnom záujme.

V súlade s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie sa pri posudzovaní, či subjekt vykonáva činnosť v priemyselnom alebo obchodnom zmysle, musia zohľadniť všetky právne a skutkové okolnosti platné v čase zriadenia subjektu a podmienky, ktorým činnosť subjektu podlieha ([17]). Všeobecnejšie povedané, Súdny dvor Európskej únie rozhodol, že ak subjekt pôsobí v bežných trhových podmienkach, jeho cieľom je dosahovať zisk a znáša straty spojené s výkonom svojich činností, je nepravdepodobné, že činnosti, ktoré vykonáva, nemajú priemyselný alebo obchodný charakter ([18]). Z toho možno vyvodiť, že subjekt, ktorý nevykonáva úlohy „priemyselného alebo obchodného charakteru“, je – v zásade – subjektom, ktorý sa nezúčastňuje na všeobecnom obchodnom živote na relevantnom trhu v hospodárskej súťaži so súkromnými hospodárskymi subjektmi za rovnakých podmienok (t. j. v súlade s rovnakými hospodárskymi pravidlami) a nenesie hospodárske riziko (vrátane rizika platobnej neschopnosti) svojho konania.

To, či takýto subjekt napríklad pôsobí úplne v podmienkach hospodárskej súťaže, je potrebné posudzovať nielen s ohľadom na jeho ciele (vrátane účelu spoločnosti vymedzeného v jej stanovách alebo vnútorných predpisoch), ale predovšetkým na základe objektívneho posúdenia konkrétneho trhu. V tomto zmysle je mimoriadne dôležité najmä to, či subjekt vykonáva svoje úlohy v konkurenčnej situácii so súkromnými spoločnosťami alebo spoločnosťami orientovanými na ciele súkromného sektora, alebo či je aspoň do určitej miery vylúčený z „konkurenčnej situácie“ na trhu v dôsledku osobitného právneho alebo skutkového postavenia.

Ďalším znakom, ktorý hovorí o úlohe „neobchodného charakteru“, je, že finančné straty nemá znášať samotný subjekt, ale povinnosť štátu znášať náklady je stanovená napríklad v zákone alebo stanovách alebo iných súkromnoprávnych zmluvách, alebo sa javí ako vysoko pravdepodobné, že ich bude znášať štát – tento smer bol zvolený napríklad v súvislosti so štátnymi väzenskými zariadeniami ([19]). Inými slovami, klasifikácia ako obchodná činnosť sa neuplatňuje, ak neexistuje „finančné riziko“.

Ďalšími argumentmi v prospech existencie „neobchodnej“ činnosti je pravdepodobnosť, že celoštátny, regionálny alebo miestny orgán by podnikol kroky na zabránenie nútenej likvidácii subjektu alebo že takýto orgán by podnikol kroky na „záchranu“ subjektu namiesto toho, aby ho nechal skrachovať ([20]).

Ak má subjekt nejaké neobchodné činnosti (okrem obchodných činností), neobchodné činnosti sú rozhodujúce pri posudzovaní, či je daný subjekt verejným subjektom, aj keď väčšina jeho činností je obchodná ([21]). To platí aj v prípade, keď sú obchodné činnosti subjektu jasne oddelené od jeho neobchodných činností.

Verejné subjekty v súdnej praxi

Členské štáty môžu pri zavádzaní vymedzenia pojmu „verejné subjekty“ do praxe vychádzať zo zoznamu ústredných orgánov štátnej správy, ktoré sú „celoštátnymi orgánmi“ v zmysle článku 2 bodu 12 smernice (EÚ) 2023/1791, v prílohe I k smernici 2014/24/EÚ, a prípadne môžu na tento zoznam odkazovať, aby stanovili orgány a subjekty, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti vymedzenia tohto pojmu v článku 2 bode 12 smernice (EÚ) 2023/1791.

([17]) Pozri napr. C-567/15, LitSpecMet, ECLI:EU:C:2017:736 bod 43 a C-393/06, Ing. Aigner (2008) ECLI:EU:C:2008:213.
([18]) Pozri napr. C-567/15, LitSpecMet, ECLI:EU:C:2017:736, bod 44.
([19]) C-283/00, Komisia/Španielsko, ECLI:EU:C:2003:544.
([20]) C-18/01, Korhonen a i., ECLI:EU:C:2003:300, bod 91.
([21]) C-360/96, Gemeente Arnhem, ECLI:EU:C:1998:525, bod 55.

Príklady subjektov, ktoré boli judikatúrou kvalifikované ako subjekty, ktoré nemajú priemyselný alebo obchodný charakter, zahŕňajú ([22]):

— španielsky subjekt zaoberajúci sa poskytovaním podporných činností pre väzenskú správu ([23]),

— Funeral Vienna Ltd. (Bestattung Wien GmbH) ([24]),

— Fernwärme Wien Gesellschaft m.b.H. ([25]),

— Telekom Austria AG ([26]),

— neziskové bytové združenie ([27]). ([28]).

4. **Povinnosť súvisiaca s článkom 5**

4.1. **Povinnosť znížiť konečnú energetickú spotrebu**

Článok 5 je v porovnaní so smernicou 2012/27/EÚ nový.

V článku 5 ods. 1 sa od členských štátov vyžaduje, aby zabezpečili, že celková konečná energetická spotreba všetkých verejných subjektov spolu sa každoročne zníži aspoň o 1,9 % v porovnaní so základným scenárom v roku 2021.

Zníženie konečnej energetickej spotreby by sa malo dosiahnuť najmä zlepšením energetickej efektívnosti vo všetkých verejných službách ([29]).

Členské štáty sa môžu rozhodnúť oslobodiť od tejto povinnosti sektory verejnej dopravy a ozbrojených síl. V dôsledku toho by mohli byť oba sektory alebo jeden z nich vyňatý. Treba však zdôrazniť, že ide o možnosť, a nie o povinnosť. Sektor ozbrojených síl je energeticky náročný a predstavuje významný podiel spotreby energie vo verejnom sektore ([30]). Okrem toho, vďaka práci konzultačného fóra pre udržateľnú energiu v odvetví obrany a bezpečnosti ([31]), ktorá sa začala v roku 2016, sa odvetvie obrany vo veľkej miere oboznámilo s opatreniami v oblasti energetickej efektívnosti a vo všeobecnosti ich podporuje. Aj sektor verejnej dopravy má značný ekonomicky atraktívny potenciál energetickej efektívnosti, najmä v oblasti elektrifikácie dopravy. Okrem toho je to jediné hospodárske odvetvie, v ktorom spotreba energie v priebehu rokov neustále rastie. Preto sa odporúča, aby členské štáty dôkladne posúdili potenciálny prínos ozbrojených síl a sektora verejnej dopravy k dosiahnutiu národných cieľov a zvážili odstránenie regulačných a legislatívnych prekážok, ktoré bránia ich plnému využitiu.

([22]) Tieto príklady môžu slúžiť len ako orientačná vzorka. Nevyhnutné je vždy individuálne posúdenie každého prípadu.
([23]) C-283/00, Komisia/Španielsko, ECLI:EU:C:2003:544.
([24]) C-373/00, Adolf Truley, ECLI:EU:C:2003:110.
([25]) C-393/06, Ing. Aigner, ECLI:EU:C:2008:213.
([26]) C-324/98, Telaustria und Telefonadress, ECLI:EU:C:2000:669.
([27]) Najvyšší súd Rakúskej republiky OGH 31. 1. 2002, 6 Ob 236/01a.
([28]) Pokiaľ ide o výklad kritéria priemyselného alebo obchodného charakteru, možno ďalej odkázať napr. na vec C-373/00, ECLI:EU:C:2003:110; vec C-360/96, Gemeente Arnhem a Gemeente Rheden/BFI Holding, Zb. 1998, ECLI:EU:C:1998:525; vec C-18/01, Korhonen a iní, Zb. 2003, ECLI:EU:C:2003:300 a vec C-283/00, Komisia/Španielsko, Zb. 2003, ECLI:EU:C:2003:544.
Pokiaľ ide o výklad kritéria financovania, možno odkázať napr. na vec C-380/98, R./HM Treasury Ex p. University of Cambridge (2000) ECLI:EU:C:2000:529; vec C-115/12 P, Francúzsko/Komisia, Zb. 2013, ECLI:EU:C:2013:596 a na odlíšenie od nepriameho financovania, napr. vec C-337/06, Bayerischer Rundfunk, Zb. 2007, ECLI:EU:C:2007:786 alebo vec C-300/07, Hans & Christophorus Oymanns/AOK Rheinland/Hamburg, Zb. 2009, ECLI:EU:C:2009:358.
Pokiaľ ide o výklad kritéria správy, možno odkázať napr. na vec C-380/98, R./HM Treasury Ex p. University of Cambridge (2000) ECLI:EU:C:2000:529; vec C-237/99, Komisia/Francúzsko, Zb. 2001, ECLI:EU:C:2001:70; a na odlíšenie od nepriamej správy napr. vec C-44/98, Mannesmann/Strohal, Zb. 1998, ECLI:EU:C:1998:4.
([29]) Ako dôvod povinnosti znížiť konečnú energetickú spotrebu sa uvádza, že *„verejný sektor predstavuje dôležitú hnaciu silu pre stimuláciu transformácie trhu smerom k efektívnejším výrobkom, budovám a službám, ako aj na spustenie zmien v správaní občanov a podnikov, pokiaľ ide o spotrebu energie. Okrem toho sa znížením spotreby energie prostredníctvom opatrení na zlepšenie energetickej efektívnosti môžu uvoľniť verejné zdroje na iné účely. Pokiaľ ide o energetickú efektívnosť, verejné subjekty na celoštátnej, regionálnej a miestnej úrovni by mali ísť príkladom.“* Dôraz sa preto kladie na opatrenia v oblasti energetickej efektívnosti, aby sa dosiahol cieľ zníženia konečnej energetickej spotreby.
([30]) https://eda.europa.eu/docs/default-source/brochures/05-01-24-defence-energy-factsheet.pdf.
([31]) https://eda.europa.eu/what-we-do/eu-policies/consultation-forum/.

Do konca prechodného obdobia, ktoré je v prípade tohto ustanovenia štyri roky po nadobudnutí účinnosti (t. j. do 11. októbra 2027), je cieľ zníženia konečnej energetickej spotreby indikatívny a záväzným sa stáva až po tomto dátume.

Okrem toho sa povinnosť znížiť celkovú konečnú energetickú spotrebu o 1,9 % nevzťahuje na verejné subjekty v lokálnych administratívnych jednotkách s počtom obyvateľov nižším ako 50 000 do 31. decembra 2026 a na verejné subjekty v lokálnych administratívnych jednotkách s počtom obyvateľov nižším ako 5 000 do 31. decembra 2029.

Zníženie konečnej energetickej spotreby dosiahnuté znížením úrovne verejnej služby pod úroveň skutočného dopytu nie je zámerom.

Tabuľka 1

Prehľad povinností týkajúcich sa verejného sektora

Povinnosť	Začiatok povinnosti	Periodicita
Zníženie konečnej energetickej spotreby		
Stanovenie základného scenára konečnej energetickej spotreby na kalendárny rok 2021	do 11. októbra 2027	neuvádza sa
Pre všetky verejné subjekty okrem verejných subjektov v lokálnych administratívnych jednotkách s počtom obyvateľov nižším ako 50 000: zníženie konečnej energetickej spotreby aspoň o 1,9 %	dátum transpozície	každý rok
Pre verejné subjekty v lokálnych administratívnych jednotkách s počtom obyvateľov nižším ako 50 000: zníženie konečnej energetickej spotreby aspoň o 1,9 % každý rok	1. januára 2027	každý rok
Pre verejné subjekty v lokálnych administratívnych jednotkách s počtom obyvateľov nižším ako 5 000: zníženie konečnej energetickej spotreby aspoň o 1,9 % každý rok	1. januára 2030	každý rok
Politické požiadavky týkajúce sa podpory verejných subjektov		
Zabezpečiť, aby všetky regionálne a miestne orgány vo svojich nástrojoch dlhodobého plánovania zaviedli konkrétne opatrenia v oblasti energetickej efektívnosti	dátum transpozície	priebežne
Zabezpečiť, aby sa všetky orgány vrátane regionálnych a miestnych orgánov aktívne zapájali do vykonávania politík súvisiacich s energetickou chudobou	dátum transpozície	priebežne
Podporovať verejné subjekty pri zavádzaní opatrení na zlepšenie energetickej efektívnosti	dátum transpozície	priebežne
Podnecovať verejné subjekty, aby pri investovaní do verejných budov zohľadňovali emisie uhlíka z celého životného cyklu	dátum transpozície	priebežne
Nabádať verejné subjekty, aby zlepšili energetickú hospodárnosť budov, a to aj prostredníctvom výmeny neefektívnych tepelných zdrojov	dátum transpozície	priebežne
Zoznam budov		
Zverejniť a sprístupniť verejnosti zoznam vykurovaných a/alebo chladených budov	dátum transpozície	neuvádza sa
Aktualizovať zoznam	dátum transpozície	každé dva roky
Povinnosť obnovy		
Odhadnúť cieľ 3 % na základe celkovej podlahovej plochy vykurovaných a/alebo chladených budov vo vlastníctve verejných subjektov k 1. januáru 2024	dátum transpozície	neuvádza sa
Obnoviť 3 % celkovej podlahovej plochy vykurovaných a/alebo chladených budov	dátum transpozície	každý rok

Povinnosť	Začiatok povinnosti	Periodicita
Vyjednávať s vlastníkmi budov o tom, aby sa budova stala budovou s takmer nulovou potrebou energie alebo budovou s nulovými emisiami	dátum transpozície	priebežne
Alternatívny prístup		
Oznámiť Komisii predpokladané úspory energie, ktoré by sa dosiahli do 31. decembra 2030 vďaka hlavnému prístupu	do 31. decembra 2023	neuvádza sa
Dosiahnuť objem úspor energie, ktorý sa rovná objemu dosiahnutému pri uplatnení hlavného prístupu	dátum transpozície	každý rok
Vydať pasport obnovy pre budovy, ktoré predstavujú 3 % celkovej podlahovej plochy vykurovaných a/alebo chladených budov	dátum transpozície	každý rok
Obnoviť budovy, pre ktoré bol vydaný pasport obnovy budov, na budovy s takmer nulovou potrebou energie alebo budovy s nulovými emisiami	do roku 2040	neuvádza sa
Energetická efektívnosť vo verejnom obstarávaní		
Obstarávať iba výrobky, služby a práce s vysokou energetickou efektívnosťou a budovy s vysokou energetickou hospodárnosťou	dátum transpozície	priebežne
Uplatňovať zásadu prvoradosti energetickej efektívnosti	dátum transpozície	priebežne
V náležitých prípadoch zohľadňovať aspekty širšej udržateľnosti	dátum transpozície	priebežne
Pri zadávaní zákaziek na poskytnutie služieb s významným energetickým obsahom posudzovať uskutočniteľnosť uzatvárania dlhodobých zmlúv o energetickej efektívnosti	dátum transpozície	priebežne
Obstarať balík produktov, ktorý spĺňa kritérium najvyššej existujúcej triedy energetickej efektívnosti	dátum transpozície	priebežne
Zohľadňovať kritériá Únie vzťahujúce sa na zelené verejné obstarávanie alebo existujúce rovnocenné národné kritériá	dátum transpozície	priebežne
Zverejňovať informácie o vplyvoch zákaziek na energetickú efektívnosť	dátum transpozície	priebežne

4.1.1. *Stanovenie základného scenára*

Základné zásady

Základný scenár konečnej energetickej spotreby je vymedzený ako celková konečná energetická spotreba všetkých verejných subjektov v členskom štáte počas roka základného scenára, v porovnaní s ktorým sa bude v nasledujúcich rokoch monitorovať dosiahnutie cieľa. V článku 5 ods. 1 smernice (EÚ) 2023/1791 je ako rok základného scenára určený rok 2021.

Článok 5 smernice (EÚ) 2023/1791 sa vzťahuje na verejné subjekty (pozri oddiel 3) ako celok.

Povinnosť sa vzťahuje na celkovú konečnú energetickú spotrebu zo všetkých verejných sektorov, teda vrátane verejných budov, zdravotnej starostlivosti, územného plánovania, vodného hospodárstva a úpravy odpadových vôd, čistenia komunálnej odpadovej vody a vody, nakladania s odpadom, verejného osvetlenia, vzdelávania a sociálnych služieb, IKT ([32]).

Konečná energetická spotreba verejných subjektov sa vzťahuje na energiu spotrebovanú pri činnostiach verejných subjektov, napríklad v budovách, zariadeniach, priestoroch, spotrebičoch, vo vozidlách atď., ktoré verejné subjekty vlastnia alebo používajú.

([32]) V súlade s článkom 2 bodom 6 smernice (EÚ) 2023/1791 sa konečnou energetickou spotrebou rozumie všetka energia dodaná do priemyslu, do dopravy (vrátane spotreby energie v medzinárodnom letectve), do domácností, do verejných a súkromných služieb, do poľnohospodárstva, do lesného hospodárstva, do rybárstva a iným odvetviam konečných spotrebiteľov. Sú z nej však vylúčené spotreba energie v prípade paliva v palivových nádržiach v medzinárodnej námornej doprave, energia z okolitého prostredia a dodávky do sektora transformácie a do sektora energetiky a straty v dôsledku prenosu a distribúcie v zmysle vymedzenia v prílohe A k nariadeniu (ES) č. 1099/2008 Zahŕňa aj energiu z vlastnej výroby, napríklad teplo alebo elektrinu zo solárnych panelov, vodnú alebo veternú energiu.

Zber všetkých potrebných údajov o konečnej energetickej spotrebe za rok základného scenára, ako aj za roky, na ktoré sa vzťahuje táto povinnosť, si bude vyžadovať komplexný zber údajov zdola nahor, do ktorého sa zapoja všetky verejné subjekty v členskom štáte, ktoré patria do pôsobnosti tejto povinnosti. To by zahŕňalo verejné subjekty v odvetviach obrany a dopravy, ak sa členský štát rozhodne započítať zníženie spotreby energie v týchto odvetviach do dosiahnutých výsledkov podľa článku 5 smernice (EÚ) 2023/1791. Existujúce konsolidované údaje z energetickej štatistiky môžu byť k dispozícii len za vybrané segmenty verejného sektora, ako je vymedzené v článku 5 smernice (EÚ) 2023/1791 ([33]), a môžu zahŕňať rôzne subjekty. Prechodné obdobie v trvaní dvoch rokov nad rámec dvojročného transpozičného obdobia po nadobudnutí účinnosti smernice (EÚ) 2023/1791 poskytne členským štátom dodatočný čas na zavedenie procesov zberu údajov o konečnej energetickej spotrebe, ktoré sa vzťahujú na všetky verejné subjekty. Počas tohto prechodného obdobia môžu členské štáty používať na stanovenie základného scenára konečnej energetickej spotreby odhadované údaje. Po uplynutí tohto štvorročného obdobia – do 11. októbra 2027, keď táto povinnosť nadobudne účinnosť – členské štáty upravia základný scenár a plne ho zosúladia so skutočnou konečnou energetickou spotrebou všetkých verejných subjektov. Ak sa zistí, že jednotlivé verejné subjekty boli vynechané, základný scenár sa opraví. V každom prípade sa odporúča začať so zberom údajov o konečnej energetickej spotrebe od všetkých verejných subjektov po nadobudnutí účinnosti smernice. Rok základného scenára zostáva nezmenený a po niekoľkých rokoch môžu nastať ďalšie ťažkosti pri zbere údajov o konečnej energetickej spotrebe od roku 2021.

Verejné subjekty zvyčajne získajú údaje o konečnej energetickej spotrebe z faktúr na základe nameraných údajov o ročnej spotrebe ([34]). V niektorých prípadoch sa informácie o konečnej energetickej spotrebe zhromažďujú v účtovníctve, účtovnej evidencii o energii alebo v systémoch monitorovania energie, ktoré spravujú orgány verejnej moci.

Ak je spotreba energie verejných subjektov zahrnutá do výkazu prevádzkových nákladov, napríklad ak si verejný subjekt prenajíma časť budovy, kde náklady na energiu najprv hradí vlastník a potom sa rozdeľujú medzi nájomcov, musí sa zohľadniť aj táto konečná energetická spotreba.

Ak energiu spotrebovanú vo verejnej budove alebo zariadení spotrebuje iný subjekt ako verejný subjekt, napríklad nájomca verejnej budovy, ako sú nájomníci sociálneho bývania, táto spotreba energie sa nezapočítava do konečnej energetickej spotreby verejného subjektu.

Pokiaľ ide o fotovoltiku a výrobu solárneho tepla, podiel vlastnej spotreby orgánu verejnej moci je súčasťou konečnej energetickej spotreby ([35]). Podiel fotovoltiky alebo výroby solárneho tepla, ktorý sa dodáva do siete alebo poskytuje externým výrobcom-spotrebiteľom energetického spoločenstva, sa nezapočítava do konečnej energetickej spotreby vyrábajúceho verejného subjektu.

V prípade dodávky energie tepelným čerpadlom sa započítava len elektrina potrebná na prevádzku tepelného čerpadla ([36]). Okolité teplo sa nezapočítava.

Rozčlenenie konečnej energetickej spotreby

Údaje o konečnej energetickej spotrebe za rok základného scenára, ako aj za nasledujúce roky by sa mali zhromažďovať na vhodnej úrovni rozčlenenia konečnej energetickej spotreby, a to na základe týchto úvah:

— zavedenie spoľahlivých a zrozumiteľných postupov úpravy podľa aktuálneho stavu techniky (pozri oddiel 4.1.3),

([33]) Komisia preto pripravila vzorové softvérové riešenie na zber a monitorovanie údajov o konečnej energetickej spotrebe od verejných subjektov a poskytuje ho zainteresovaným členským štátom.

([34]) Keďže cieľ je stanovený na ročnom základe, nie je potrebné zbierať údaje o spotrebe na vyššej úrovni členenia, napríklad údaje o mesačnej spotrebe.

([35]) V prípade výroby elektrickej energie z fotovoltiky možno vo väčšine prípadov vypočítať množstvo vlastnej spotreby na základe nameraných údajov. V prípade výroby solárneho tepla, kde vo väčšine prípadov nie sú k dispozícii žiadne namerané údaje, sa na určenie vlastnej spotreby môžu použiť technické odhady podľa aktuálneho stavu techniky, ak príprava odhadov nespôsobuje neprimeranú záťaž.

([36]) Vo výnimočných prípadoch môže byť tepelné čerpadlo poháňané aj plynovým motorom.

— umožnenie kontroly hodnovernosti spotreby v roku základného scenára a spotreby v nasledujúcich rokoch v požadovaných správach členských štátov v súlade s článkom 5 ods. 5 smernice (EÚ) 2023/1791 ([37]).

Hoci sa v smernici (EÚ) 2023/1791 nepredpokladá žiadne formálne minimálne rozčlenenie a členské štáty môžu použiť iné spôsoby rozčlenenia údajov, v tabuľke 2 je uvedený príklad, ako by mohla vyzerať vhodná úroveň rozčlenenia údajov o konečnej energetickej spotrebe, ktoré sa majú zbierať za každý verejný subjekt pre rok základného scenára, ako aj za nasledujúce roky. Uvedené rozčlenenie vychádza z prístupu používaného v energetických auditoch a je dostatočne podrobné na vyššie uvedené účely. Všetky tieto údaje sa zvyčajne dajú získať z účtov za energie a zhromaždiť v existujúcich systémoch vedenia účtovnej evidencie o energiách. Okrem toho sa odporúča, aby všetky verejné subjekty v jednom členskom štáte zaznamenávali údaje o konečnej energetickej spotrebe v rovnakom formáte. Podsektory a činnosti v prvom stĺpci sú takisto dostatočné na splnenie povinnosti rozčleniť spotrebu verejných subjektov podľa sektorov podľa článku 5 ods. 5 smernice (EÚ) 2023/1791.

([37]) Článok 5 ods. 5 smernice (EÚ) 2023/1791 sa týka prezentácie množstva zníženia spotreby energie, ktoré sa má dosiahnuť, podľa odvetví. Podobne možno predpokladať, že aj výročná správa by mala obsahovať odvetvové členenie konečnej energetickej spotreby. Hoci sa v článku 5 ods. 5 uvedenej smernice podrobne neuvádza, ktoré odvetvia sa majú uviesť, prípadná výnimka pre verejnú dopravu, ako aj prípustné úpravy si vyžadujú dostatočné rozčlenenie údajov o konečnej energetickej spotrebe podľa aktuálneho stavu techniky.

Tabuľka 2

Dátové polia na zber údajov o konečnej energetickej spotrebe (základný scenár a ročné správy) za verejný subjekt

Spotrebné odvetvia a verejné služby	Elektrina (1)	Diaľkové vykurovanie	Diaľkové chladenie	Zemný plyn	Vykurovací olej	Benzín	Nafta	Pelety	Drevné štiepky	Tuhé palivo z biomasy	Tuhé fosílne palivo	Bioplyn	Ostatné palivá	SPOLU
Spotreba energie v budovách														
Kancelárske a administratívne budovy														
Nemocnice a budovy zdravotníckych zariadení														
Školy a škôlky														
Univerzity														
Budovy tovární a dielní														
Ostatné verejné budovy (vo vlastníctve alebo v prenájme)														
Spotreba energie na procesy														
Verejné osvetlenie														
Zásobovanie vodou														
Čistenie odpadových vôd														
Nakladanie s odpadom														
Ostatné procesy														
Spotreba energie na služby mobility														
Verejná doprava (2)														
Vozový park vozidiel vo vlastníctve verejného subjektu na iné účely ako verejná doprava														
Ozbrojené sily (3)														
SPOLU														

(1) Voliteľné rozšírenie: v prípade elektriny by bolo vhodné ďalej rozlišovať (napríklad elektrická energia na vykurovanie, chladenie a iné účely, vlastná spotreba z fotovoltickej výroby), ale tieto údaje môžu byť k dispozícii len v prípade, že boli použité špecifické pomerové merače.

(2) Ak chce členský štát započítať zníženie konečnej energetickej spotreby z verejnej dopravy na splnenie povinnosti v súlade s článkom 5 ods. 1 smernice (EÚ) 2023/1791, musí pre tento sektor stanoviť osobitný základný scenár (pozri oddiel 4.1).

(3) Ak chce členský štát započítať zníženie konečnej energetickej spotreby v sektore ozbrojených síl na splnenie povinnosti v súlade s článkom 5 ods. 1, musí pre tento sektor stanoviť osobitný základný scenár (pozri oddiel 4.1). Okrem toho sa zber údajov o spotrebe energie v sektore ozbrojených síl môže obmedziť na tie podsegmenty, ktoré nepodliehajú utajeniu z bezpečnostných dôvodov.

Základný scenár spotreby energie pre verejné subjekty v lokálnych administratívnych jednotkách s menej ako 50 000 a s menej ako 5 000 obyvateľmi

V súlade s článkom 5 ods. 1 smernice (EÚ) 2023/1791 sa povinnosť znížiť konečnú energetickú spotrebu nevzťahuje do 31. decembra 2026 na verejné subjekty v lokálnych administratívnych jednotkách s počtom obyvateľov menej ako 50 000 a do 31. decembra 2029 na verejné subjekty v lokálnych administratívnych jednotkách s počtom obyvateľov menej ako 5 000. Pre obe skupiny je však rokom základného scenára takisto rok 2021.

Členským štátom sa preto adresuje výzva, aby so zberom údajov o konečnej energetickej spotrebe pre tieto dve skupiny verejných subjektov za rok základného scenára nečakali na začiatok povinnosti, ale aby so zberom začali okamžite po nadobudnutí účinnosti smernice (EÚ) 2023/1791. Tieto dve skupiny majú napriek tomu na zavedenie potrebných postupov a dokončenie zberu všetkých požadovaných údajov o konečnej energetickej spotrebe k dispozícii viac času.

Osobitný základný scenár spotreby energie pre vyňaté sektory

Ak chce členský štát započítať zníženie konečnej energetickej spotreby dosiahnuté v sektoroch verejnej dopravy alebo ozbrojených síl do cieľa zníženia v súlade s článkom 5 ods. 1 smernice (EÚ) 2023/1791, musí stanoviť osobitný základný scenár konečnej energetickej spotreby, ktorý slúži na výpočet zníženia konečnej energetickej spotreby dosiahnutého len v týchto špecifických sektoroch. Rokom základného scenára je rok 2021 rovnako ako v prípade všetkých ostatných verejných subjektov. Rozdiel medzi konečnou energetickou spotrebou v roku základného scenára a skutočnou konečnou energetickou spotrebou v určitom roku predstavuje zníženie spotreby, ktoré možno započítať do cieľa zníženia v tomto roku. Údaje za ozbrojené sily sa môžu zbierať a poskytovať na súhrnnej úrovni.

Členské štáty majú pri uplatňovaní tejto možnosti voľnosť a môžu ju využiť na jeden alebo viac rokov a buď pre jeden, alebo pre oba sektory.

4.1.2. *Výpočet cieľov zníženia konečnej energetickej spotreby za každý rok*

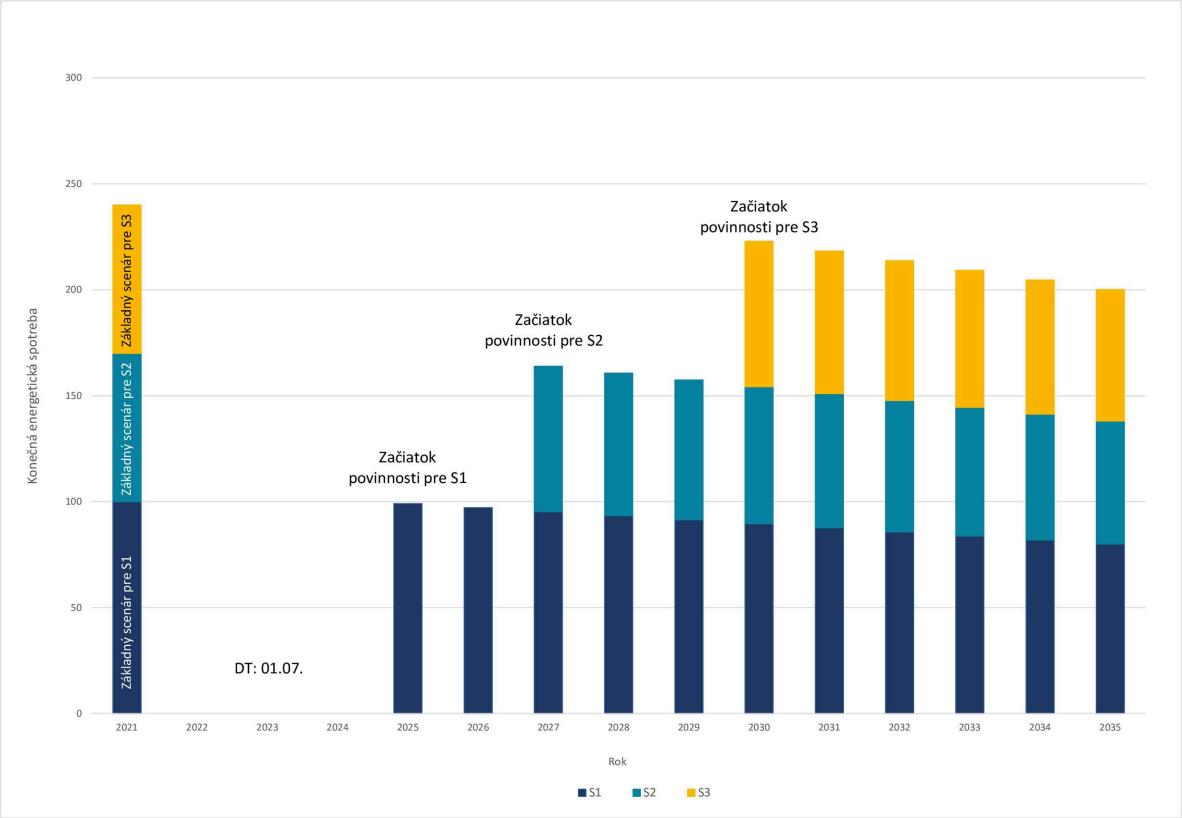
Vzhľadom na opísané postupné zavádzanie povinnosti znížiť konečnú energetickú spotrebu pre verejné subjekty v rôzne veľkých administratívnych jednotkách je potrebné vypočítať túto povinnosť pre každú skupinu verejných subjektov osobitne.

Po stanovení základného scenára pre každú skupinu osobitne, t. j. pre verejné subjekty v lokálnych administratívnych jednotkách s menej ako 5 000 obyvateľmi, pre verejné subjekty v lokálnych administratívnych jednotkách s menej ako 50 000, ale viac ako 5 000 obyvateľmi, potom pre každý rok možno cieľ zníženia konečnej energetickej spotreby vyjadriť ako maximálnu konečnú energetickú spotrebu.

Na základe predpokladaných hodnôt základného scenára pre všetky tri skupiny verejných subjektov v rôzne veľkých administratívnych jednotkách je na ďalej uvedenom obrázku 1 znázornený vývoj maximálnej konečnej energetickej spotreby v čase, počnúc rokom 2025. V roku 2025 je táto povinnosť pomerná a začína sa 11. októbra roku transpozície, čo znamená, že členské štáty nemusia dosiahnuť plné zníženie konečnej energetickej spotreby o 1,9 % v porovnaní so základným scenárom, ale len pomernú časť z celkovej ročnej hodnoty počnúc dátumom transpozície, t. j. 0,4 %. Ciele sú navyše orientačné do štyroch rokov po nadobudnutí účinnosti smernice. Podrobné vzorce na výpočet cieľa zníženia konečnej energetickej spotreby pre každý rok sú uvedené v prílohe I k smernici (EÚ) 2023/1791.

Obrázok 1

Príklad postupného vývoja cieľových hodnôt konečnej energetickej spotreby [predpokladané hodnoty pre „základný scenár pre skupinu 1“ (S1) = 100 energetických jednotiek; „základný scenár pre skupinu 2“ (S2; verejné subjekty v lokálnych administratívnych jednotkách s menej ako 50 000 a s viac ako 5 000 obyvateľmi) = 70; „základný scenár pre skupinu 3“ (S3, verejné subjekty v lokálnych administratívnych jednotkách s menej ako 5 000 obyvateľmi) = 70; na rok 2025 sa uplatňuje pomerný cieľ]

Ak sa základný scenár opraví, napríklad po prechodnom období, keď sa odhadované hodnoty nahradia skutočnými hodnotami, alebo z akéhokoľvek iného dôvodu v nasledujúcich rokoch ([38]), ciele sa musia prepočítať s novými hodnotami základného scenára.

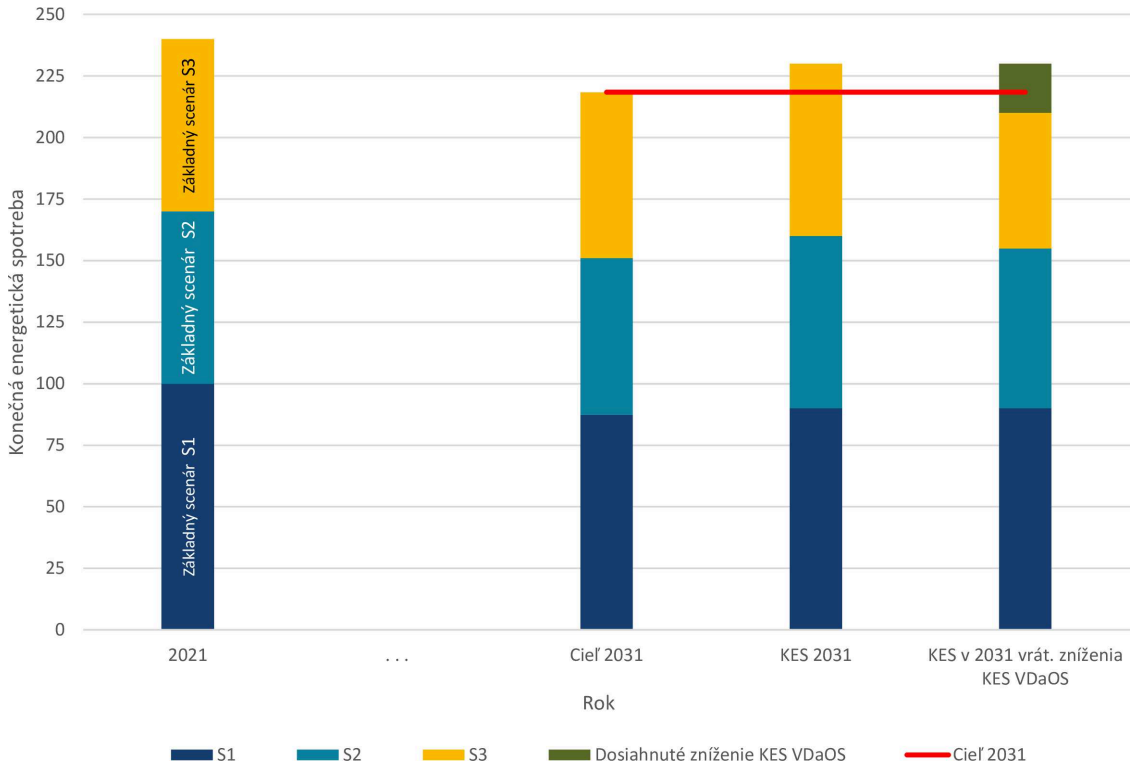
Na podávanie správ o plnení povinnosti sa odporúča používať kalendárne roky, pretože základný scenár sa má stanoviť na kalendárny rok 2021 a pri podávaní správ v rámci národného energetického a klimatického plánu sa vyžadujú vykazovacie obdobia v trvaní dvoch kalendárnych rokov.

Cieľ zníženia konečnej energetickej spotreby v danom roku je dosiahnutý, ak je skutočná konečná energetická spotreba, prípadne po úprave niektorých prvkov konečnej energetickej spotreby (pozri oddiel 4.1.3), nižšia ako maximálna konečná energetická spotreba v danom roku. Na obrázku 2 je znázornené overenie dosiahnutia cieľa na príklade roku 2031. Cieľ, ktorý majú dosiahnuť všetky verejné subjekty spoločne v roku 2031, je súčtom hodnôt základného scenára pre každú z troch skupín verejných subjektov v rôzne veľkých administratívnych jednotkách. Na danom príklade sa okrem toho znázorňuje, ako môže k dosiahnutiu cieľa prispieť zahrnutie zníženia konečnej energetickej spotreby v sektoroch verejnej dopravy a ozbrojených síl, keďže ich možno odpočítať od skutočnej konečnej energetickej spotreby v danom roku.

([38]) Ak napríklad dôjde k odstráneniu verejných subjektov, napríklad z dôvodu privatizácie, potom sa toto odstránenie musí zohľadniť základnom scenári, ako aj v ročnej konečnej energetickej spotrebe (pozri oddiel 4.1.3).

Obrázok 2

Overenie dosiahnutia cieľa na príklade roku 2031, raz bez zohľadnenia zníženia konečnej energetickej spotreby v sektoroch verejnej dopravy a ozbrojených síl (VDaOS) a raz so zohľadnením tohto zníženia

4.1.3. *Zaznamenávanie zníženia konečnej energetickej spotreby za každý rok*

Počnúc rokom 2025 budú musieť členské štáty každoročne opakovať zber údajov o konečnej energetickej spotrebe verejných subjektov, pričom použijú rovnakú metodiku a štruktúru údajov, aké sa použili pri zbere údajov na vymedzenie hodnoty základného scenára. V súlade s článkom 5 ods. 3 smernice (EÚ) 2023/1791 sa údaje za verejné subjekty v lokálnych administratívnych jednotkách s menej ako 50 000 obyvateľmi musia zbierať od roku 2027. V prípade verejných subjektov v lokálnych administratívnych jednotkách s menej ako 5 000 obyvateľmi sa zber údajov začne od roku 2030. Členské štáty možno budú chcieť vyhodnotiť, či postup zberu údajov skutočne funguje a či je trend znižovania konečnej energetickej spotreby v týchto verejných subjektoch badateľný. Preto môže byť vhodné začať zbierať údaje súbežne s ostatnými verejnými subjektmi, pre ktoré sa povinnosť znižovania začne v roku 2025.

V článku 5 ods. 4 smernice (EÚ) 2023/1791 sa členským štátom výslovne umožňuje zohľadniť pri výpočte konečnej energetickej spotreby ich verejných subjektov klimatické rozdiely na území členského štátu.

Členské štáty môžu okrem toho s prihliadnutím na celkové ciele smernice uplatňovať pri výpočte konečnej energetickej spotreby svojich verejných subjektov ďalšie úpravy. Patrí sem najmä úprava súvisiaca s meniacimi sa úrovňami verejnej služby alebo úpravy v prípade pridania, odstránenia alebo reštrukturalizácie verejných subjektov. Prispôsobenie konečnej energetickej spotreby týmto ovplyvňujúcim faktorom takisto pomôže zabrániť akýmkoľvek významným nepriaznivým stimulom a únikom, ktoré by mohli byť spôsobené povinnosťami stanovenými v článku 5 ods. 1 smernice (EÚ) 2023/1791, ako je zníženie konečnej energetickej spotreby dosiahnuté outsourcingom alebo znížením úrovne služieb.

Členské štáty nie sú povinné zohľadňovať klimatické rozdiely alebo iné ovplyvňujúce faktory. Ak sa členský štát rozhodne upraviť spotrebu energie o klimatické rozdiely alebo iné ovplyvňujúce faktory, mal by poskytnúť dostatočné informácie, aby vysvetlil, ako sa úprava vypočítala a aký vplyv mala na vykázanú konečnú energetickú spotrebu.

Podľa aktuálneho stavu techniky v oblasti úprav konečnej energetickej spotreby z dôvodu klimatických rozdielov, ako sa uvádza najmä v normách ISO 17742 alebo ISO 50049, sa metodika úpravy nesmie meniť z roka na rok. Uplatňovaný prístup k úprave musí byť navyše konzistentný vo všetkých sektoroch spotreby a nesmie sa uplatňovať selektívne pre určité segmenty spotreby, napríklad sektory, verejné služby alebo skupiny verejných subjektov.

Ak sa členský štát rozhodne zvolený prístup po určitom počte rokov vykazovania zmeniť, bude musieť poskytnúť komplexné vysvetlenie dôvodov akejkoľvek zmeny a z dôvodu konzistentnosti prepočítať údaje o konečnej energetickej spotrebe vykázané za predchádzajúce roky s použitím novozvoleného prístupu vo všetkých sektoroch a verejných službách. Tým sa preukáže, že povinnosti vyplývajúce z tohto článku sa dôsledne plnia aj podľa novej metodiky.

Na základe týchto skutočností sa v dodatku B k tejto prílohe stručne opisujú metodické prístupy na úpravu výpočtov konečnej energetickej spotreby, ktoré sa podľa aktuálneho stavu techniky považujú za vhodné. Členské štáty sa môžu od navrhovaného postupu odchýliť z oprávnených dôvodov a s náležitým odôvodnením.

4.2. **Politické požiadavky v článku 5 smernice (EÚ) 2023/1791**

Členské štáty môžu voľne zostaviť „súbor politík“ určený na dosiahnutie cieľov konečnej energetickej spotreby. Hoci v článku 5 ods. 3, 4 a 5 smernice (EÚ) 2023/1791 sa uvádza niekoľko povinných nástrojov, konkrétne spôsoby vykonávania môžu členské štáty navrhnúť s vysokou mierou flexibility.

V ďalších oddieloch sa zdôrazňujú hlavné požiadavky týkajúce sa vykonávania článku 5 ods. 3, 4 a 5 smernice (EÚ) 2023/1791.

4.2.1. *Požiadavky týkajúce sa nástrojov dlhodobého plánovania*

V súlade s článkom 5 ods. 6 smernice (EÚ) 2023/1791 členské štáty zabezpečia, aby všetky regionálne a miestne orgány vo svojich nástrojoch dlhodobého plánovania zaviedli konkrétne opatrenia energetickej efektívnosti. To znamená, že členské štáty musia zaviesť vhodné politické opatrenia, ktoré povedú k tomu, že všetky regióny a obce budú používať nástroje dlhodobého plánovania, ktoré sa týkajú aspoň témy energetickej efektívnosti. Dlhodobé plány energetickej efektívnosti by mali byť v ideálnom prípade súčasťou širších plánov, ako je dekarbonizačný plán alebo plán udržateľnej energie, ak takéto plány existujú alebo sa vytvárajú.

Členské štáty môžu ako východisko použiť rôzne formy dekarbonizačných plánov alebo plánov udržateľnej energie, ktoré vypracovali miestne orgány v rámci príslušných vnútroštátnych a európskych iniciatív ([39]). V týchto iniciatívach sú opatrenia na zvýšenie energetickej efektívnosti zvyčajne už neoddeliteľnou súčasťou procesu plánovania. Vo väčšine iniciatív sa navyše predpokladá určitý druh zabezpečenia kvality pre dlhodobé plány, ako aj pre postupy vykonávania. Niektoré členské štáty už aj začali začleňovať aspekty udržateľnej energie vrátane energetickej efektívnosti do plánov územného rozvoja alebo mestských plánov, ktoré pravidelne vypracúvajú regióny a obce.

4.2.2. *Zmierňovanie energetickej chudoby*

Požiadavky, ktoré musia členské štáty splniť v súvislosti so zmierňovaním energetickej chudoby a ochranou zraniteľných odberateľov, sú uvedené v článku 24 smernice (EÚ) 2023/1791. V tejto súvislosti sa v článku 5 ods. 6 smernice (EÚ) 2023/1791 len dopĺňa, že členské štáty zabezpečia, aby sa všetky orgány vrátane regionálnych a miestnych orgánov ([40]) aktívne podieľali na vykonávaní politík súvisiacich s energetickou chudobou. Predovšetkým je potrebné zabezpečiť, aby sa pri plánovaní a vykonávaní opatrení energetickej efektívnosti zohľadňovali záujmy prioritných skupín (ľudí zasiahnutých energetickou chudobou, ľudí žijúcich v domácnostiach s nízkymi príjmami a zraniteľných skupín) a aby sa zmierňovali významné negatívne priame alebo nepriame vplyvy opatrení energetickej efektívnosti. Týka sa to dlhodobých plánov energetickej efektívnosti a dekarbonizačných plánov, a najmä sociálneho bývania vo vlastníctve regionálnych alebo miestnych orgánov, plánov a politík, ktoré možno kombinovať aj s opatreniami a investíciami oprávnenými v rámci Sociálno-klimatického fondu.

([39]) Spomeňme len niekoľko iniciatív ako príklad: Na európskej úrovni Dohovor primátorov a starostov úspešne zaviedol nástroj akčného plánu pre udržateľnú energiu a opatrenia v oblasti klímy (SECAP); v regióne Nemecka, Rakúska a Švajčiarska sú dobre známe iniciatívy ako e5 alebo Klimabündnis. Holandsko iniciovalo národný program na vypracovanie regionálnych energetických stratégií.

([40]) Miestne orgány, ktoré sú signatármi Dohovoru primátorov a starostov EÚ, môžu získať podporu na svoje úsilie o plánovanie a vykonávanie v oblasti energetickej chudoby. Dohovor s cieľom poskytnúť túto podporu spolupracuje so Spoločným výskumným centrom a Poradenským centrom EÚ pre oblasť energetickej chudoby. Ďalšie informácie získate na tejto stránke: https://eu-mayors.ec.europa.eu/sk/library/energy_poverty.

4.2.3. *Podpora verejných subjektov pri prijímaní opatrení na zlepšenie energetickej efektívnosti*

V článku 5 ods. 7 smernice (EÚ) 2023/1791 sa vyžaduje, aby členské štáty podporovali verejné subjekty, čo môže zahŕňať finančnú a technickú podporu, pri prijímaní opatrení na zlepšenie energetickej efektívnosti bez toho, aby boli dotknuté pravidlá štátnej pomoci.

Členské štáty majú vo všeobecnosti voľnosť pri navrhovaní „podporných balíkov“ pre verejné subjekty. Na základe príkladov uvedených v článku 5 ods. 6 a 7 smernice (EÚ) 2023/1791 a na základe praktických skúseností by však podpora mala okrem iného zahŕňať tieto dôležité prvky ([41]):

— technickú a finančnú podporu na zlepšenie dlhodobého plánovania v súvislosti s udržateľnou energiou a dekarbonizáciou na regionálnej a miestnej úrovni,

— technickú podporu pri príprave investičných projektov na základe výsledkov dlhodobého plánovania („projektové súbory“),

— finančnú podporu investičných projektov v oblasti energetickej efektívnosti, obnovy alebo dekarbonizácie, ako sa vyžaduje v článku 30 smernice (EÚ) 2023/1791 ([42]),

— podporu začlenenia širších výhod energetickej efektívnosti a zohľadnenia emisií uhlíka z celého životného cyklu do hodnotenia investícií, napríklad formou programov budovania kapacít,

— technickú pomoc pri uplatňovaní zmlúv o energetickej efektívnosti, ako sa vyžaduje v článku 29 ods. 4 smernice (EÚ) 2023/1791.

Podporné opatrenia by mali byť okrem toho prístupné všetkým verejným subjektom. Pilotné programy a opatrenia s obmedzeným dosahom nie sú dostatočné.

4.2.4. *Energetická hospodárnosť budov a výmena neefektívnych tepelných zdrojov*

V článku 5 ods. 9 smernice (EÚ) 2023/1791 sa kladie dôraz na energetickú hospodárnosť budov vrátane výmeny starých a neefektívnych tepelných zdrojov ako na mimoriadne atraktívne opatrenie energetickej efektívnosti, ktoré môžu prijať verejné subjekty. Keďže povinnosť podľa článku 5 ods. 1 smernice (EÚ) 2023/1791 sa vzťahuje na zníženie konečnej energetickej spotreby, nahradenie fosílnych vykurovacích kotlov (obnoviteľným) diaľkovým vykurovaním, ak je to možné, alebo tepelnými čerpadlami by viedlo k veľkému zníženiu konečnej energetickej spotreby.

5. **Povinnosti súvisiace s článkom 6 smernice (EÚ) 2023/1791**

Článok 6 smernice (EÚ) 2023/1791 nahrádza článok 5 smernice 2012/27/EÚ. Toto sú hlavné zmeny:

— rozsah požiadavky na obnovu 3 % celkovej podlahovej plochy vykurovaných a/alebo chladených budov bol rozšírený z budov, ktoré vlastní a využíva ústredná štátna správa, na všetky budovy vo vlastníctve verejných subjektov, ako sú vymedzené v článku 2 smernice (EÚ) 2023/1791,

— požadovaná úroveň obnovy sa zvýšila z minimálnych požiadaviek na energetickú hospodárnosť (podľa vymedzenie v článku 5 smernice o energetickej hospodárnosti budov) na normu budovy s takmer nulovou potrebou energie (podľa vymedzenia v článku 2 bode 3 smernice o energetickej hospodárnosti budov) alebo normu budovy s nulovými emisiami (podľa vymedzenia v článku 11 smernice o energetickej hospodárnosti budov),

— v rámci alternatívneho prístupu sa okrem každoročného dosahovania ekvivalentnej úrovne úspor energie vyžaduje, aby členské štáty zaviedli pasport obnovy budov, ktoré predstavujú aspoň 3 % celkovej podlahovej plochy vykurovaných a/alebo chladených budov vo vlastníctve verejných subjektov, ako aj obnovu týchto budov na budovy s takmer nulovou potrebou energie alebo budovy s nulovými emisiami do roku 2040.

([41]) Pre mnohé z uvedených prvkov existujú programy a schémy EÚ, ktoré sa dajú využiť, ako napríklad ELENA, LIFE, INTERREG atď.

([42]) Odporúčanie Komisie z 12. decembra 2023 o transpozícii článku 30 smernice (EÚ) 2023/1791 o energetickej efektívnosti týkajúceho sa národných fondov energetickej efektívnosti, financovania a technickej podpory (Ú. v. EÚ C, C/2023/1553, 19.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1553/oj)

Na dosiahnutie súladu s článkom 6 smernice (EÚ) 2023/1791 členské štáty:

— zabezpečia, aby sa každý rok aspoň 3 % celkovej podlahovej plochy vykurovaných a/alebo chladených budov, ktoré sú vo vlastníctve verejných subjektov a ktorých celková úžitková podlahová plocha je väčšia ako 250 m², obnovili tak, aby sa z nich stali aspoň budovy s takmer nulovou potrebou energie alebo budovy s nulovými emisiami (štandardný prístup),

— vyjednávajú s vlastníkom v prípade budov, ktoré verejné subjekty využívajú, ale nevlastnia, s cieľom stanoviť zmluvné ustanovenia, podľa ktorých sa má budova stať aspoň budovou s takmer nulovou potrebou energie alebo budovou s nulovými emisiami, a to najmä pri zmene podmienok, ako napríklad pri obnovení nájmu, zmene užívania, významnej oprave alebo údržbe,

— vypracujú a zverejnia a sprístupnia verejnosti zoznam verejných budov.

Členské štáty sa môžu rozhodnúť uplatniť alternatívny prístup, ktorý spočíva v dosiahnutí ročných úspor energie minimálne na úrovni úspor dosiahnutých štandardným prístupom. Na účely uplatňovania alternatívneho prístupu členské štáty:

— odhadnú úspory energie, ktoré by priniesla obnova podľa článku 6 ods. 1 až 4 smernice (EÚ) 2023/1791, použitím vhodných štandardných hodnôt spotreby energie referenčných budov verejných subjektov pred a po obnove na budovy s takmer nulovou potrebou energie alebo budovy s nulovými emisiami,

— zabezpečia, aby sa každoročne zaviedol pasport obnovy pre budovy predstavujúce aspoň 3 % celkovej podlahovej plochy vykurovaných a/alebo chladených budov, ktoré sú vo vlastníctve verejných subjektov. V prípade týchto budov sa obnova na budovy s takmer nulovou potrebou energie dosiahne najneskôr do roku 2040.

Budovy, na ktoré sa vzťahuje článok 6 smernice (EÚ) 2023/1791, sú vykurované a/alebo chladené budovy, ktoré vlastnia alebo využívajú verejné subjekty, s celkovou úžitkovou podlahovou plochou nad 250 m² [článok 6 ods. 1 uvedenej smernice]. Budova sa má vykladať v súlade s vymedzením tohto pojmu uvedeným v článku 2 bode 1 smernice o energetickej hospodárnosti budov, kde „budova“ je „zastrešená stavba so stenami, v ktorej sa používa energia na úpravu vnútorného prostredia“. „Celková úžitková podlahová plocha“ je „podlahová plocha budovy alebo časti budovy, v ktorej sa používa energia na úpravu vnútorného prostredia“ [článok 2 bod 13 smernice (EÚ) 2023/1791]. To znamená, že na budovy, ako sú nevykurované garáže alebo sklady, sa táto povinnosť nevzťahuje. V tabuľke 3 je uvedený prehľad rôznych povinností podľa kategórií budov uvedených v článku 6 smernice (EÚ) 2023/1791.

Tabuľka 3

Rozsah jednotlivých povinností podľa článku 6 smernice (EÚ) 2023/1791

Kategória		Zahrnuté v zozname	Zahrnuté vo východiskovej hodnote ([1])	Povinnosť obnovy	Príspevok k dosiahnutiu cieľa obnovy na budovu s takmer nulovou potrebou energie
Odkaz		Článok 6 ods. 5	Článok 6 ods. 1 – 4 a článok 6 ods. 6		
Využívané, ale nie je vo vlastníctve verejných subjektov		ÁNO	NIE	NIE ([2])	NIE
Vo vlastníctve verejných subjektov	Budovy, ktoré sú už budovami s takmer nulovou potrebou energie k 1. januáru 2024	ÁNO	NIE	NIE	NIE
	Sociálne bývanie – obnova NIE je nákladovo neutrálna	ÁNO	NIE	NIE	NIE
	Sociálne bývanie – obnova je nákladovo neutrálna	ÁNO	ÁNO	ÁNO	ÁNO
	Budovy, ktorých premena na budovy s takmer nulovou potrebou energie nie je technicky, ekonomicky alebo funkčne uskutočniteľná (článok 6 ods. 2 pododsek 2)	ÁNO	ÁNO	NIE	ÁNO ([3])

Kategória		Zahrnuté v zozname	Zahrnuté vo východiskovej hodnote ([1])	Povinnosť obnovy	Príspevok k dosiahnutiu cieľa obnovy na budovu s takmer nulovou potrebou energie
Odkaz		Článok 6 ods. 5	Článok 6 ods. 1 – 4 a článok 6 ods. 6		
	Osobitné budovy podľa článku 6 ods. 2 písm. a) – c).	ÁNO	ÁNO	ÁNO	ÁNO ([4])
	Všetky ostatné budovy, na ktoré sa vzťahuje povinnosť obnovy > 250 m²	ÁNO	ÁNO	ÁNO	ÁNO
Ostatné budovy ≤ 250 m²		NIE ([5])	NIE	NIE	NIE

([1]) Vo východiskovej hodnote sú zahrnuté len budovy, ktoré sú vo vlastníctve verejných subjektov k 1. januáru 2024. Budovy, ktoré verejný subjekt nadobudol po tomto dátume, nie sú do východiskovej hodnoty zahrnuté, ale môžu prispieť k dosiahnutiu cieľa, ak sú následne obnovené podľa normy budov s takmer nulovou potrebou energie alebo budov s nulovými emisiami.
([2]) Povinnosť vyjednať zmluvné ustanovenia (článok 6 ods. 1).
([3]) Iba ak sú napriek tomu obnovené na budovy s takmer nulovou potrebou energie alebo budovy s nulovými emisiami.
([4]) V prípade osobitných budov podľa článku 6 ods. 2 písm. a) až c) stačí obnova na účely energetickej efektívnosti na primeranú úroveň stanovenú členskými štátmi, ktorá môže byť menej prísna ako norma budov s takmer nulovou potrebou energie. Dosiahnutie úrovne budovy s takmer nulovou potrebou energie po obnove nie je povinné.
([5]) Podľa článku 6 ods. 5 neexistuje povinnosť zahrnúť do zoznamu budovy menšie ako 250 m², ale členské štáty sa môžu rozhodnúť, že tak urobia, aby získali úplný zoznam verejných budov.

Povinnosti týkajúce sa obnovy a úspor energie stanovené v článku 6 smernice (EÚ) 2023/1791 majú členské štáty plniť každoročne od dátumu transpozície do 11. októbra 2025. Členským štátom sa odporúča, aby na účely zberu údajov a podávania správ ako základ pre výpočet a vykazovanie svojich povinností používali kalendárny rok. V období od dátumu transpozície do konca roka možno požiadavku týkajúcu sa m², ktoré sa majú obnoviť, alebo úspor energie, ktoré sa majú dosiahnuť, vypočítať pomerne, t. j. 0,7 % plochy všetkých budov verejných subjektov v roku 2025, nad rámec 2,3 % budov ústredných orgánov štátnej správy, ktoré sa majú obnoviť v roku 2025 v súlade s článkom 5 smernice 2012/27/EÚ.

Pojem energetická obnova opisuje zlepšenie energetickej hospodárnosti jedného alebo viacerých prvkov budovy, napríklad obalových konštrukcií budovy alebo technických systémov budovy, čím sa výrazne zníži spotreba energie na vykurovanie a/alebo chladenie priestorov, prípravu teplej vody, vetranie, (zabudované) osvetlenie a spotrebu pomocnej energie ([43]).

V odporúčaní Komisie (EÚ) 2019/1019 ([44]) sa uvádzajú ďalšie podrobnosti o pojmoch technická, ekonomická a funkčná realizovateľnosť, ktoré sú takisto relevantné pre uplatňovanie článku 6 ods. 2. Uvádza sa v ňom, že je na členských štátoch, aby podrobne uviedli konkrétne prípady, keď splnenie požiadaviek nie je uskutočniteľné z technického, ekonomického a/alebo funkčného hľadiska, a aby zabezpečili, že tieto prípady budú jasne identifikované, formulované a odôvodnené. Postupy hodnotenia uskutočniteľnosti sa môžu líšiť aj medzi jednotlivými typmi budov, aby sa zohľadnili ich špecifiká. Technická, ekonomická a funkčná uskutočniteľnosť by sa mala interpretovať takto:

— *Technická uskutočniteľnosť* – technická neuskutočniteľnosť nastáva vtedy, keď požiadavky nemožno uplatňovať z technického hľadiska, t. j. keď technické charakteristiky systému bránia uplatňovaniu požiadaviek.

— *Ekonomická uskutočniteľnosť* – týka sa nákladov na uplatňovanie požiadaviek a toho, či: i) sú tieto náklady primerané s ohľadom na náklady plánovaného zásahu (napr. modernizácia systému); ii) predpokladané prínosy prevažujú nad nákladmi, pričom sa zohľadňuje predpokladaná životnosť systému.

— *Funkčná uskutočniteľnosť* – uplatňovanie požiadaviek je funkčne neuskutočniteľné, ak by viedlo k zmenám, ktoré by zhoršili prevádzku systému alebo používanie budovy (alebo jednotky budovy), pričom sa zohľadňujú osobitné obmedzenia (napr. technické predpisy), ktoré sa môžu uplatňovať na systém a/alebo budovu.

([43]) Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre energetiku, 2019, *Comprehensive study of building energy renovation activities and the uptake of nearly zero-energy buildings in the EU: final report* (Komplexná štúdia o činnostiach v oblasti energetickej obnovy budov a využívaní budov s takmer nulovou spotrebou energie v EÚ: konečná správa), Úrad pre publikácie, s. 208, https://op.europa.eu/sk/publication-detail/-/publication/97d6a4ca-5847-11ea-8b81-01aa75ed71a1.
([44]) Odporúčanie Komisie (EÚ) 2019/1019 zo 7. júna 2019 o modernizácii budov (Ú. v. EÚ L 165, 21.6.2019, s. 70, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2019/1019/oj).

5.1. **Povinnosti súvisiace so zoznamom budov verejných subjektov**

V súlade s článkom 6 ods. 5 smernice (EÚ) 2023/1791 členské štáty do dátumu transpozície, t. j. do 11. októbra 2025, zriadia, zverejnia a sprístupnia verejnosti zoznam vykurovaných a/alebo chladených budov alebo obidvoch, ktoré sú väčšie ako 250 m^2 a ktoré vlastnia alebo využívajú verejné subjekty. Pre každú budovu musí zoznam obsahovať aspoň podlahovú plochu v m^2, energetický certifikát, a ak je k dispozícii, nameranú ročnú spotrebu energie na vykurovanie, chladenie, elektrinu a teplú vodu. Tento zoznam sa aktualizuje aspoň každé dva roky. Zoznamom sa podporuje posúdenie povinností stanovených v článku 6 ods. 1 až 4 a 6 smernice (EÚ) 2023/1791 tým, že umožňuje členským štátom vypočítať celkovú plochu zachytenú v rámci cieľa 3 % a m^2, ktoré sa majú každoročne obnovovať podľa štandardného prístupu, alebo ekvivalentné úspory energie, ktoré sa majú dosiahnuť podľa alternatívneho prístupu.

Východiskom pre vytvorenie zoznamu je vytvorenie súpisu všetkých verejných subjektov. Môže vychádzať zo zoznamu verejných subjektov, ktorý sa vyžaduje podľa článku 5 smernice (EÚ) 2023/1791. Preto sa odporúča zbierať údaje požadované na dosiahnutie súladu s článkom 6 ods. 5 spolu s údajmi požadovanými na dosiahnutie súladu s článkom 5 s použitím rovnakých nástrojov. Členské štáty určia pre každý verejný subjekt všetky budovy, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti tohto článku. Hoci sa v článku 6 ods. 5 smernice (EÚ) 2023/1791 od členských štátov nevyžaduje, aby vykazovali, ktoré subjekty budovy vlastnia alebo využívajú, členské štáty budú tieto informácie potrebovať na navrhnutie vhodných opatrení, ktoré sa líšia pre budovy vo vlastníctve a budovy využívané verejnými subjektmi. Tieto informácie môžu použiť aj na splnenie ďalších požiadaviek, ako je potreba pravidelnej aktualizácie zoznamu a prepojenie so smernicou o energetickej hospodárnosti budov. Môže byť užitočné zverejniť aj údaje týkajúce sa vlastníctva alebo využívania, aby používatelia zoznamu mohli identifikovať tie budovy, v ktorých sú verejné subjekty priamo zodpovedné za opatrenia energetickej efektívnosti (vrátane obnovy).

Zoznam by mal byť zostavený tak, aby bolo možné jednoznačne identifikovať každú budovu. Praktickým prístupom by mohlo byť používanie rovnakej jedinečnej identifikácie používanej v energetickom certifikáte, ktorá sa môže v jednotlivých členských štátoch líšiť. Mohlo by ísť napríklad o adresu alebo názov budovy. To by malo ďalej uľahčiť správu zoznamu a prepojenie s inými databázami, ktoré vyžaduje smernica o energetickej hospodárnosti budov.

Na základe kategórií uvedených v článku 6 ods. 2 písm. a) až c) smernice (EÚ) 2023/1791 zoznam zahŕňa všetky budovy, ktoré vlastní alebo využíva verejný subjekt, vrátane:

— budov, ktoré už spĺňajú normy budov s takmer nulovou potrebou energie alebo budov s nulovými emisiami,

— sociálneho bývania; keďže vymedzenie sociálneho bývania sa v jednotlivých členských štátoch líši, na určenie toho, či by mala byť budova zahrnutá, by sa malo použiť vnútroštátne vymedzenie,

— budov patriacich do osobitných kategórií uvedených v článku 6 ods. 2 smernice (EÚ) 2023/1791.

V článku 6 ods. 5 smernice (EÚ) 2023/1791 sa vyžaduje, aby zoznam obsahoval energetický certifikát každej budovy, čo znamená, napríklad, elektronickú verziu viditeľnú ako webová stránka, PDF alebo obrázok.

Energetický certifikát zahŕňa podlahovú plochu budovy (rozumie sa ňou celková úžitková podlahová plocha v m^2), ktorá sa môže použiť na vyplnenie príslušného prvku zoznamu.

V článku 6 ods. 5 smernice (EÚ) 2023/1791 sa vyžaduje, aby členské štáty zaznamenávali nameranú spotrebu energie pre každú budovu zahrnutú do zoznamu, ak sú tieto údaje k dispozícii. To zahŕňa ročnú spotrebu energie na vykurovanie, chladenie, elektrinu a teplú vodu. Údaje o spotrebe energie sa zvyčajne dajú ľahko zistiť, pretože ich poskytuje dodávateľ energie. Je však potrebné zohľadniť nasledujúce aspekty:

— Vykurovanie v budovách sa zvyčajne zabezpečuje: elektrickými systémami (tepelné čerpadlá, zariadenia na vykurovanie, vetranie a klimatizáciu, odporové ohrievače), palivovými kotlami (na plyn, biomasu atď.), vykurovacími sieťami alebo inou výrobou na mieste (napríklad solárnou energiou). V niektorých prípadoch je identifikácia konečného použitia tepla pomerne jednoduchá; napríklad vykurovacie siete môžu zaznamenávať množstvo tepla dodaného do budovy na účely fakturácie. V iných prípadoch (napríklad pri kotloch na biomasu) sa používateľom účtuje podľa množstva nakúpeného paliva, ktoré sa preto musí prepočítať na kWh.

— Spotreba elektrickej energie zvyčajne zahŕňa energiu spotrebovanú zariadeniami, ktoré priamo nesúvisia so samotnou budovou. V budove sa napríklad môžu nachádzať servery pre celú organizáciu a v porovnaní s hodnotou uvedenou v energetickom certifikáte vykazuje táto budova veľmi vysokú spotrebu.

— Ak budova nemá pomerové meranie spotreby, nemusí byť možné samostatne uviesť spotrebu energie na vykurovanie, chladenie a prípravu teplej vody, ak sú zabezpečované elektrickými zariadeniami. V tomto prípade by sa mali zahrnúť do spotreby elektrickej energie.

— V prípade budov s obnoviteľnými zdrojmi energie vyrobenými na mieste by sa spotreba energie vyrobenej na mieste mala pripočítať k čistému množstvu energie dovezenej zo siete. Celková spotreba energie sa vypočíta ako *celkový dovoz* plus výroba mínus *celkový vývoz*.

— V niektorých prípadoch nebude možné poskytnúť úplný údaj pre jednu z podkategórií spotreby energie, napríklad v prípade budovy, kde je len časť potreby teplej vody pokrytá solárnym ohrievačom vody. V tomto prípade by sa v rámci podkategórie *teplá voda* malo vykazovať len merateľné množstvo teplej vody, ktoré vzniklo na mieste.

Pri určovaní metodiky na splnenie požiadaviek článku 6 ods. 5 smernice (EÚ) 2023/1791 by členské štáty mali verejným orgánom poskytnúť jasné pokyny, ako by sa mali údaje o spotrebe vykazovať.

Aby bol zoznam verejne dostupný a prístupný, členské štáty zabezpečia, aby široká verejnosť a všetky zainteresované strany mali k údajom jednoduchý prístup a mohli ich používať. V praxi môžu členské štáty túto požiadavku splniť napríklad:

— zverejnením zoznamu na ľahko verejne prístupnom webovom sídle,

— umožnením voľného prístupu bez registrácie alebo po jednoduchej registrácii,

— poskytnutím základných funkcií používateľom, napríklad na vyhľadávanie konkrétnej budovy alebo budov vo vlastníctve konkrétneho verejného subjektu alebo podľa iných dostupných charakteristík budov,

— umožnením používateľom stiahnuť všetky údaje alebo ich časti.

Členské štáty môžu poskytnúť ďalšie funkcie na uľahčenie používania zoznamu, napríklad na vyhľadávanie podľa verejného subjektu, mesta/regiónu alebo adresy.

Členské štáty musia vytvoriť zoznam do termínu transpozície a musia ho aktualizovať aspoň každé dva roky ([45]). Tieto aktualizácie by mali zahŕňať aspoň tieto úpravy:

— novopostavené budovy, nové budovy nadobudnuté alebo používané verejným subjektom,

— budovy v databáze, ktoré sa predali alebo zbúrali, alebo v ktorých sa ukončil prenájom,

— budovy, ktoré prechádzajú úpravami, v rámci ktorých sa mení ich veľkosť,

— budovy, v ktorých bolo vykonané aktualizované hodnotenie energetickej hospodárnosti, ktoré viedlo k vydaniu nového energetického certifikátu,

— budovy, v ktorých bola vykonaná energetická obnova, ktorá viedla k výraznému zníženiu spotreby energie.

Na účely aktualizácie zoznamu každé dva roky členské štáty aktualizujú aj údaje o spotrebe energie v budovách verejných subjektov. S cieľom minimalizovať administratívnu záťaž členských štátov sa však odporúča, aby sa údaje o spotrebe energie aktualizovali len v prípade významných zmien, napríklad v dôsledku energetickej obnovy alebo zmeny účelu použitia. Na ďalšie zníženie administratívnej záťaže sa odporúčajú digitálne a automatizované riešenia na uľahčenie zberu údajov. Tie by sa mali vyvinúť tak, aby sa s použitím rovnakého toku údajov mohli plniť aj požiadavky spojené s článkom 5 smernice (EÚ) 2023/1791. Napríklad automatizované odčítanie údajov z inteligentných meradiel sa môže agregovať na úrovni budov a na úrovni verejných subjektov tak, aby sa mohol pravidelne aktualizovať zoznam podľa článku 6 smernice (EÚ) 2023/1791, ako aj databáza vytvorená na účely dosiahnutia súladu s článkom 5 smernice (EÚ) 2023/1791.

([45]) Aktualizácia zoznamu nebude mať žiadny účinok na východiskovú hodnotu a ročný cieľ, ktoré zostanú rovnaké.

V článku 6 ods. 5 smernice (EÚ) 2023/1791 sa vyžaduje, aby členské štáty prepojili zoznam s prehľadom fondu budov vypracovaným v rámci národných plánov obnovy budov v súlade s článkom 3 smernice o energetickej hospodárnosti budov a databázami zriadenými podľa článku 22 smernice o energetickej hospodárnosti budov. To by sa dalo dosiahnuť prepojením zoznamu s týmito súbormi údajov cez názov alebo ID budovy. Ak sa v smernici o energetickej hospodárnosti budov vyžaduje, aby členské štáty nahlasovali počet budov a celkovú podlahovú plochu (v m^2) verejných budov, tento údaj možno získať zo zoznamu pripraveného na účely článku 6 smernice (EÚ) 2023/1791. Údaje zozbierané na vytvorenie zoznamu požadovaného podľa článku 6 ods. 5 smernice (EÚ) 2023/1791 sa môžu použiť na vyplnenie národného prehľadu fondu budov, ale budú potrebné aj iné zdroje údajov.

V článku 6 ods. 5 druhom pododseku smernice (EÚ) 2023/1791 sa uvádza, že verejne dostupné a prístupné údaje zo zoznamu (o charakteristikách fondu budov, obnove budov a energetickej hospodárnosti) môžu byť agregované Monitorovacím strediskom EÚ pre budovy, aby sa prostredníctvom porovnateľných údajov zabezpečilo lepšie porozumenie energetickej hospodárnosti sektora budov. Monitorovacie stredisko EÚ pre budovy je nástroj, ktorým sa monitoruje energetická hospodárnosť budov v celej EÚ ([46]). Zoznam vytvorený podľa článku 6 ods. 5 by mal prispieť k zlepšeniu údajov a informácií v Monitorovacom stredisku EÚ pre budovy poskytnutím údajov o fonde budov verejných subjektov vrátane energetických certifikátov, budov s takmer nulovou potrebou energie a spotreby energie. Táto požiadavka by bola splnená minimálne vtedy, ak by členské štáty zdieľali údaje zo zoznamu s Monitorovacím strediskom EÚ pre budovy v súlade s podmienkami, ktoré stanoví Komisia.

5.2. **Povinnosť dodržiavať ročný cieľ obnovy**

Miera obnovy vo výške 3 % sa vypočíta z celkovej podlahovej plochy budov s celkovou úžitkovou podlahovou plochou nad 250 m^2, ktoré sú vo vlastníctve verejných subjektov a ktoré k 1. januáru 2024 nie sú budovami s takmer nulovou potrebou energie. To znamená, že ročný cieľ obnovy vo výške 3 % je založený na pevnej hodnote (východisková hodnota) počas celého obdobia vykonávania.

Členské štáty si pri výbere budov, ktoré sa majú obnoviť, môžu vybrať, ktoré budovy obnovia, aby splnili požiadavku obnovy na úrovni 3 %, s náležitým ohľadom na nákladovú efektívnosť a technickú uskutočniteľnosť. Ak členské štáty posúdia, že premena určitej budovy na budovu s takmer nulovou potrebou energie nie je technicky, ekonomicky alebo funkčne uskutočniteľná, a takúto budovu obnovia na nižšiu úroveň, nezapočítajú obnovu tejto budovy do plnenia požiadavky. Tieto budovy sa však naďalej zahŕňajú do zoznamu budov, ktorý sa používa na výpočet ročnej požiadavky na obnovu (t. j. do východiskovej hodnoty). Členské štáty by takisto mali zvážiť, že vymedzenie pojmu budovy s takmer nulovou potrebou energie zahŕňa pojem nákladovej efektívnosti.

Členské štáty môžu výnimočne uplatňovať menej prísne požiadavky než pri obnove na budovy s takmer nulovou potrebou energie alebo budovy s nulovými emisiami v prípade týchto kategórií budov [článok 6 ods. 2 smernice (EÚ) 2023/1791]:

— chránené budovy, ([47]) pokiaľ by dodržiavanie určitých minimálnych požiadaviek na energetickú hospodárnosť neprijateľne zmenilo ich charakter alebo vzhľad,

— budovy, ktoré vlastnia ozbrojené sily alebo ústredné orgány štátnej správy a ktoré slúžia na národné obranné účely. V tomto ustanovení nie sú zahrnuté samostatné bytové priestory alebo budovy s úradmi,

— budovy používané ako miesta na bohoslužby a na náboženské podujatia.

Toto ustanovenie znamená, že tieto budovy by sa mali zahrnúť do výpočtu východiskovej hodnoty a môžu sa započítať do dosiahnutia cieľa, aj keď dosahujú inú normu energetickej hospodárnosti ako budovy s takmer nulovou potrebou energie alebo budovy s nulovými emisiami. Obnova týchto budov na normu, ktorá je nižšia ako norma budov s takmer nulovou potrebou energie alebo budov s nulovými emisiami, by sa mala čo najviac priblížiť norme budov s takmer nulovou potrebou energie alebo budov s nulovými emisiami, aby mohli byť započítané do cieľa vzhľadom na osobitné charakteristiky budovy. Na tento účel by členské štáty mali určiť túto minimálnu úroveň podľa charakteristík budovy alebo skupiny budov s podobnými charakteristikami.

([46]) Monitorovacie stredisko EÚ pre budovy, https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/eu-building-stock-observatory_en?prefLang=sk.

([47]) Článok 6 smernice (EÚ) 2023/1791 sa vzťahuje na budovy úradne chránené ako súčasť označeného prostredia alebo pre ich osobitnú architektonickú alebo historickú hodnotu, čo budú z veľkej časti historické budovy.

Sociálne bývanie

Na účely článku 6 ods. 1 tretieho pododseku smernice (EÚ) 2023/1791 sa sociálne bývanie vzťahuje na všetky budovy (vrátane bytových domov a rodinných domov) s celkovou úžitkovou podlahovou plochou nad 250 m^2, ktoré vlastnia verejné subjekty na účely poskytovania sociálneho bývania a ktoré k 1. januáru 2024 nespĺňajú vymedzenie pojmu budovy s takmer nulovou potrebou energie platné v príslušnom členskom štáte. Členské štáty by sa mali odvolávať na vnútroštátnu definíciu sociálneho bývania. Budovy so zmiešaným vlastníctvom by mali byť zahrnuté do povinnosti obnovy, ak sú splnené kritériá podlahovej plochy pre časti vo vlastníctve verejného subjektu.

Členské štáty sa môžu rozhodnúť vyňať sociálne bývanie z povinnosti obnovy, ak by obnova viedla k zvýšeniu nájomného pre ľudí žijúcich v sociálnom bývaní, ktoré nemožno obmedziť na ekvivalent ekonomických úspor na účtoch za energiu. Na tento účel môžu členské štáty odhadnúť úspory na účtoch za energiu vyplývajúce z obnovy sociálneho bývania (s ohľadom na úspory energie a vývoj cien energie) a posúdiť, či sú dostatočné na pokrytie nákladov na obnovu. Ak ekonomické úspory na účtoch za energiu nepokryjú náklady na obnovu, členské štáty môžu zvážiť alternatívne možnosti, aby sa zabránilo preneseniu celých nákladov na obnovu na obyvateľov, napríklad financovaním časti nákladov prostredníctvom verejných alebo súkromných finančných nástrojov vrátane opatrení a investícií oprávnených v rámci Sociálno-klimatického fondu. Tento prípad by sa mal uplatňovať v situáciách, keď sa nájomné účtuje úmerne k hodnote domu a keď sa náklady na zlepšenie bývania (vrátane energetickej obnovy) prenášajú na domácnosti vo forme zvýšeného nájomného.

Nákladovo neutrálna znamená, že investícia potrebná na obnovu budovy je rovnaká alebo nižšia ako peňažný ekvivalent celoživotných prínosov, ktoré možno očakávať po obnove. Na posúdenie, či je to tak, by členské štáty mali určiť vhodné metodiky, ktoré by špecifikovali spôsob stanovenia parametrov potrebných na výpočet, ako sú náklady na obnovu, diskontné sadzby, budúce ceny energie, spotreba pred obnovou a po obnove atď.

Členské štáty by mali zvážiť ďalšie relevantné náklady spojené so sociálnym bývaním, ako aj ďalšie prínosy, ktoré možno dosiahnuť po obnove na budovy s takmer nulovou potrebou energie. Napríklad domácnosti, ktoré si prenajímajú sociálne bývanie, môžu využívať (nižšie) tarify určené na pomoc prioritným skupinám (ako sú ľudia postihnutí energetickou chudobou, zraniteľní odberatelia, ľudia v domácnostiach s nízkym príjmom a v uplatniteľnom prípade ľudia žijúci v sociálnom bývaní) pri platení účtov za energiu, alebo môžu byť účty za energiu čiastočne alebo úplne hradené zo systémov sociálnej podpory, alebo iné nástroje, ktoré sú k dispozícii v každom členskom štáte, vrátane preskúmania možností, ktoré ponúkajú revolvingové fondy a komunitné projekty v oblasti obnoviteľných zdrojov energie, t. j. spoločné využívanie solárnej energie nájomníkmi v sociálnom bývaní, ktoré dodávajú zelenú elektrinu za nižšiu cenu. Energetickou obnovou by sa znížili účty za energiu, a tým aj tieto nepriame náklady na energiu, ktoré sa nemusia prejaviť, ak sa berú do úvahy len účty za energiu. Ďalšími aspektmi, ktoré by sa mali zohľadniť v rámci hodnotenia nákladovej neutrality, sú znížené náklady na údržbu a lepšie životné podmienky po obnove.

Členské štáty by mali posúdiť nákladovú neutralitu intervencie na základe odhadovaných hodnôt nákladov a spotreby, ale môžu zvážiť obmedzenie akéhokoľvek zvýšenia nájomného pre nájomníkov sociálneho bývania po obnove na výšku dosiahnutých úspor na účtoch za energiu. Fiktívnym príkladom je obnova sociálneho bývania, ktorej náklady predstavujú 30 000 EUR a ktorá ročne na spotrebe energie ušetrí 12 000 kWh. Ak by domácnosti platili priemernú sadzbu 0,25 EUR za kWh, ušetrili by 3 000 EUR ročne, ale ak by domácnosť využívala zníženú tarifu, napríklad 0,10 EUR za kWh, ročná úspora by predstavovala 1 200 EUR. Okrem toho, ak domácnosť spotrebovala menej energie, ako je odhadovaná spotreba energie pre dané obydlie, dosiahnuté úspory budú v praxi nižšie ako 1 200 EUR. V tomto prípade nebude možné získať investície späť, aj keď sa použijú veľmi nízke diskontné sadzby; je to však spôsobené socializovanými nákladmi (v tomto príklade dotovanými sadzbami za elektrinu) a skutočnosťou, že nájomníci svoje domovy nedostatočne vykurovali, čo sa náležite nezohľadňuje. Na dosiahnutie nákladovej neutrality by členské štáty mali zohľadniť dotácie, ktoré dostávajú poskytovatelia sociálneho bývania, a pomôcť im pokryť náklady na obnovu, ktoré nemôžu získať späť od nájomníkov.

Členské štáty by mali zaviesť vhodnú metodiku na hodnotenie, či je splnená podmienka nákladovej neutrality. Členské štáty by mali definovať vhodnú diskontnú sadzbu na aktualizáciu nákladov na údržbu a účtov za energiu, ktorá by však mala byť stanovená na realistickej úrovni, napríklad na úrovni nákladov na kapitál verejného subjektu alebo sociálnej diskontnej sadzby ([48]). To sa líši od testu ekonomickej uskutočniteľnosti, pri ktorom môže byť vhodné zahrnúť ziskové rozpätie a vyššiu diskontnú sadzbu, aby sa zohľadnila odmena za riziko.

([48]) V tomto kontexte možno náklady na kapitál vymedziť ako minimálnu mieru návratnosti, ktorú musí verejný subjekt dosiahnuť pred vytvorením zisku. Môžu to byť napríklad náklady na požičanie peňazí od finančnej inštitúcie. Sociálna diskontná sadzba je diskontná sadzba, ktorá sa zvyčajne uplatňuje na projekty s verejnou alebo spoločenskou hodnotou.

Zásada nákladovej neutrality sa môže považovať za dodržanú, ak platí nasledujúca podmienka:

$$RC \leq \sum_{i=0}^{rl} \frac{(E_{br,i} + OC_{br,i} - OB_{br,i}) - (E_{ar,i} + OC_{ar,i} - OB_{ar,i})}{(1+r)^i}$$

Pričom:

RC: náklady vynaložené na energetickú obnovu budovy,

E: celkový účet za energiu,

OC: ostatné náklady,

OB: iné výhody,

br: pred obnovou,

ar: po obnove,

r: použitá diskontná sadzba,

i: rok, pre ktorý sa odhadujú náklady a výnosy,

rl: zostávajúca životnosť existujúcej budovy pred obnovou.

Pravá strana rovnice predstavuje úspory prevádzkových nákladov budov, ktoré sa dosiahnu počas celého obdobia životnosti, primerane diskontované. Rovnica sa uvádza ako súčet, pretože členské štáty môžu chcieť zohľadniť zmeny v nákladoch na energiu a ďalšie náklady a prínosy očakávané v budúcich rokoch.

Členské štáty môžu určiť podrobnosti metodiky, posúdenie by však malo byť v súlade s vymedzením nákladovej neutrality a najlepšími postupmi. Pri posudzovaní by členské štáty mali zohľadniť tieto aspekty:

— V posúdení by sa nemali zohľadňovať skutočné náklady na energiu, ktoré platia domácnosti žijúce v sociálnom bývaní, ak sú nižšie ako trhová cena, ale hypotetický účet vypočítaný na základe priemerných sadzieb a založený na odhadovanej spotrebe, napríklad v súlade s metodikou výpočtu energetickej hospodárnosti budov podľa prílohy I k smernici o energetickej hospodárnosti budov. Pri odhade zvýšenia nájomného by sa však mali brať do úvahy len úspory energie, ktoré nájomcovia skutočne dosiahli.

— Pri odhade nákladov na energetickú obnovu by sa mali zohľadniť náklady na výmenu prvkov budov, ktorých životnosť sa skončila. Ak je napríklad potrebné vymeniť plynový kotol, náklady na energetickú obnovu by mali zahŕňať len rozdiel v nákladoch na energeticky efektívny systém (napríklad tepelné čerpadlo) v porovnaní s najpravdepodobnejšou alternatívou na nahradenie plynového kotla dostupnou na trhu.

— Pri posudzovaní výhod by sa mala zohľadniť očakávaná životnosť nahradených prvkov, ktorá by sa mala odhadnúť podobným spôsobom ako pri metodike použitej na hodnotenie nákladovo optimálnej úrovne v súlade s prílohou I k delegovanému nariadeniu Komisie (EÚ) č. 244/2012 ([49]). Pri výpočte zostatkovej hodnoty budovy by sa členské štáty mali riadiť ustanoveniami v prílohe I k delegovanému nariadeniu (EÚ) č. 244/2012, ktorým sa vytvára rámec porovnávacej metodiky na výpočet nákladovo optimálnych úrovní minimálnych požiadaviek na energetickú hospodárnosť budov a prvkov budov. V prílohe sa uvádza, že členské štáty použijú výpočtové obdobie 30 rokov pri bytových a verejných budovách a výpočtové obdobie 20 rokov pri komerčných, nebytových budovách.

— Ďalšie príjmy, napríklad zo solárnych fotovoltických panelov, by sa mali považovať za súčasť ďalších výhod po obnove.

— Obnova môže viesť k dodatočným prácam, ktoré vyplývajú z právnych predpisov alebo sú zamerané na dodatočné zlepšenie budovy. Napríklad obnova budovy si môže vyžadovať prispôsobenie budovy predpisom o požiarnej bezpečnosti, prístupnosti alebo elektroinštalácii, prípadne môže otvoriť nové obytné priestory (napríklad strechy). Členské štáty by mali v metodike vysvetliť, ako odstrániť náklady na tieto práce z nákladov na obnovu; ak to však nie je možné, dodatočné výhody vyplývajúce z týchto nákladov by sa mali zahrnúť do položky *Ďalšie výhody* po obnove.

([49]) Delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 244/2012 zo 16. januára 2012, ktorým sa dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/31/EÚ o energetickej hospodárnosti budov vytvorením rámca porovnávacej metodiky na výpočet nákladovo optimálnych úrovní minimálnych požiadaviek na energetickú hospodárnosť budov a prvkov budov (Ú. v. EÚ L 81, 21.3.2012, s. 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2012/244/oj).

Členské štáty môžu zvážiť aj iné aspekty:

— rozdiel v hodnote budovy pred obnovou a po nej (zostatková hodnota budovy na konci posudzovaného obdobia),

— odhad zvýšenia komfortu pre obyvateľov.

Sociálne bývanie, ktoré nespĺňa kritériá nákladovej neutrality, môže byť z východiskovej hodnoty vylúčené. Ak sa členské štáty rozhodnú vylúčiť sociálne bývanie z východiskovej hodnoty čiastočne alebo úplne, poskytnú odôvodnenie, prečo by obnova týchto budov nebola nákladovo neutrálna alebo by viedla k zvýšeniu nájomného nad rámec úspor na účtoch za energiu.

Keďže posúdenie nákladovej neutrality a prípadné vyňatie sociálneho bývania má vplyv na výpočet ročného cieľa obnovy, členské štáty by mali vykonať posúdenie nákladovej neutrality celého fondu sociálneho bývania pred termínom transpozície. Členské štáty môžu vopred uplatniť rôzne metódy posudzovania nákladovej neutrality:

— Ak je fond sociálneho bývania relatívne homogénny, členské štáty môžu určiť štandardné hodnoty na odhad nákladov a výnosov pre hlavné typy bývania. Tieto hodnoty môžu súvisieť s faktormi, ako je rok výstavby a rok poslednej obnovy, a umožňujú rýchle posúdenie nákladovej neutrality celého fondu.

— Ak má fond sociálneho bývania výrazne odlišné charakteristiky, členské štáty by mali vykonať sériu prispôsobených posúdení s cieľom získať dostatočne podrobný obraz o celom fonde.

Keďže posúdenie nákladovej neutrality sa musí vykonať pred začatím obnovovacích prác, hodnotenie by malo zohľadňovať stav budovy (vrátane zostávajúcej životnosti jednotlivých prvkov budovy) v čase, keď sa posúdenie vykonáva.

Osobitné kategórie budov vymedzené v článku 6 ods. 2 písm. a) až c) smernice (EÚ) 2023/1791

V článku 6 ods. 2 smernice (EÚ) 2023/1791 sa uvádza, že členské štáty môžu uplatňovať menej prísne požiadavky, ako sú požiadavky stanovené v článku 6 ods. 1 uvedenej smernice, na niektoré kategórie budov vymedzené v článku 6 ods. 2 písm. a) až c) smernice (EÚ) 2023/1791. Toto ustanovenie by sa malo vykladať ako povinnosť obnovy, ktorú možno splniť obnovou týchto budov na inú úroveň hospodárnosti ako úroveň budov s takmer nulovou potrebou energie alebo budov s nulovými emisiami, hoci štandardne sa tieto budovy vždy, keď je to možné, obnovujú na úroveň budov s takmer nulovou potrebou energie alebo budov s nulovými emisiami. Členské štáty musia vždy zahrnúť budovy patriace do osobitných kategórií do východiskovej hodnoty na výpočet požiadavky na 3 % obnovu. Členské štáty môžu započítať obnovu týchto budov do ročnej kvóty na obnovu, aj keď sú obnovené na inú normu. Zatiaľ čo na budovy, ktoré vlastnia ozbrojené sily alebo ústredné orgány štátnej správy a ktoré slúžia na národné obranné účely, sa môžu uplatňovať menej prísne požiadavky na obnovu, samostatné bytové priestory alebo budovy s úradmi pre ozbrojené sily a iný personál zamestnaný orgánmi národnej obrany sa musia obnoviť na úroveň budov s takmer nulovou potrebou energie alebo budov s nulovými emisiami, aby sa mohli započítať do ročného cieľa.

Na identifikáciu budov patriacich do týchto kategórií by sa členské štáty mali vrátiť k už existujúcim metodikám. V prípade úradne chránených budov a miest na bohoslužby a na náboženské podujatia by sa napríklad mohla použiť rovnaká metodika ako na účely smernice o energetickej hospodárnosti budov.

V článku 6 ods. 2 smernice (EÚ) 2023/1791 sa členským štátom neukladá výslovná povinnosť oznámiť Komisii svoj prístup k osobitným kategóriám budov, ale v rámci kritérií stanovených pre chránené budovy sa vyžaduje, aby členské štáty vykonali posúdenie. V prípade budov ozbrojených síl alebo obrany a budov používaných ako miesta na bohoslužby a na náboženské podujatia sa od členských štátov vyžaduje len preukázanie, že tieto budovy patria do týchto kategórií. To možno urobiť pri započítavaní obnovy týchto budov do ročnej kvóty na obnovu, keďže všetky budovy patriace do osobitných kategórií sa musia zahrnúť do východiskovej hodnoty na výpočet ročnej požiadavky.

Členské štáty by mali jasne určiť úroveň energetickej hospodárnosti, ktorú budú musieť budovy v týchto kategóriách dosiahnuť, aby sa mohli započítať do ročnej miery obnovy, a zdôvodniť tieto úrovne hospodárnosti. Úroveň energetickej hospodárnosti by mala byť v súlade s cieľom článku 6, t. j. mali by sa vykonať všetky opatrenia na zlepšenie energetickej hospodárnosti a transformáciu budovy na budovu s takmer nulovou potrebou energie alebo budovu s nulovými emisiami, pokiaľ nemajú vplyv na charakter alebo využitie budov alebo nie sú neprimerané.

V prípade osobitných budov [článok 6 ods. 2 písm. a) až c) smernice (EÚ) 2023/1791] a budov, ktoré sa členské štáty rozhodnú neobnoviť na základe úvah o uskutočniteľnosti [článok 6 ods. 2 druhý pododsek smernice (EÚ) 2023/1791], by členské štáty mali zvážiť stanovenie vhodnej metodiky, ktorá umožní identifikáciu budov, ktorých obnova na základe štandardných kritérií na budovy s takmer nulovou potrebou energie alebo budovy s nulovými emisiami nie je uskutočniteľná. V metodike sa musia zohľadňovať náklady na obnovu, úspory energie a dodatočné náklady alebo vplyvy spojené s charakteristikami budovy, ktoré ju zaraďujú do osobitnej kategórie. Metodika a kritériá sa môžu uplatňovať skôr na skupiny budov než na úrovni budov; napríklad na kancelárske priestory postavené v určitom období s použitím rovnakého stavebného postupu. Relevantné ukazovatele, ktoré by členské štáty mohli zvážiť na posúdenie porovnateľnosti budov, sú:

a) Charakteristika budovy

— typ budovy (napríklad obytná, kancelárska, vzdelávacia, nemocničná),

— rok výstavby,

— miera fyzickej veľkosti (napríklad podlahová plocha),

— vykurovaná a/alebo chladená podlahová plocha,

— plocha vonkajších stien,

— opatrenia na zvýšenie energetickej efektívnosti (napríklad vzduchotesnosť, pomer okien k stenám, typy okien, úroveň izolácie, dvojité zasklenie, osvetlenie šetriace energiu, časovače vykurovania, čas od poslednej úpravy vykurovania),

— chybné systémy budovy (napríklad vykurovacie systémy, elektrické inštalácie, obalové konštrukcie budovy).

b) Klimatické faktory

— klimatické pásmo,

— oblačnosť.

c) Územné plánovanie miest

— hustota štvrtí,

— opatrenia na zmiernenie vplyvov počasia (napríklad strategické rozmiestnenie vegetácie).

5.2.1. *Obnova budov vo vlastníctve verejných subjektov*

Na splnenie povinnosti obnovy musia členské štáty najprv stanoviť celkovú úžitkovú podlahovú plochu, na ktorú sa 1. januára 2024 vzťahuje táto povinnosť (východisková hodnota). Na základe tohto čísla môžu členské štáty odhadnúť ročný cieľ obnovy (3 % východiskovej hodnoty).

Aby boli budovy súčasťou východiskovej hodnoty, musia spĺňať tieto kritériá:

— majú celkovú úžitkovú podlahovú plochu väčšiu ako 250 m^2,

— sú vo vlastníctve verejných subjektov, ako sú vymedzené v článku 2 bode 12 smernice (EÚ) 2023/1791,

— 1. januára 2024 nesmú dosahovať normu budovy s takmer nulovou potrebou energie.

Členské štáty môžu vyňať z východiskovej hodnoty sociálne bývanie, ak by obnova nebola nákladovo neutrálna alebo ak by obnova viedla k zvýšeniam nájomného, ktoré nie sú obmedzené na ekvivalent ekonomických úspor v účtoch za energiu.

Po stanovení východiskovej hodnoty členské štáty vypočítajú ročný cieľ obnovy, ktorý budú musieť splniť. Na výpočet minimálneho ročného cieľa obnovy by sa mal použiť tento vzorec:

$$Minimálny\ ročný\ cieľ\ obnovy\ (v\ m^2) = m^2_{celková\ úžitková\ podlahová\ plocha} * r_r$$

Pričom:

$m^2_{celková\ úžitková\ podlahová\ plocha}$ je súčet úžitkovej podlahovej plochy všetkých budov zahrnutých do východiskovej hodnoty;

r_r je miera obnovy vo výške 3 % stanovená v článku 6 ods. 1 smernice (EÚ) 2023/1791.

Číselný príklad je uvedený v dodatku C k tejto prílohe.

Ročný cieľ obnovy v m² zostáva počas platnosti smernice (EÚ) 2023/1791 nezmenený. Ide o zmenu v porovnaní so smernicou 2012/27/EÚ, v ktorej sa ročný cieľ obnovy musel každoročne vypočítať na základe podlahovej plochy, ktorá nespĺňala vnútroštátne minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť. Zo smernice (EÚ) 2023/1791 vyplýva, že požadovaná ročná miera obnovy bude v porovnaní s metódou použitou v smernici 2012/27/EÚ výrazne vyššia. To takisto znamená, že východisková hodnota stanovená ku koncu prvého vykazovacieho obdobia, a následne ani ročný cieľ obnovy, sa nesmie aktualizovať, keď sa budova predá, zbúra, získa alebo postaví. Existujú osobitné prípady, ktoré členským štátom poskytujú pri dosahovaní ročného cieľa obnovy určitú mieru flexibility. Tieto prípady sa vysvetľujú ďalej.

Členské štáty oznámia svoje východiskové hodnoty (celkový počet m² budov, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti tohto článku), a ročný cieľ obnovy (rovnako v m²) Komisii vo svojich národných energetických a klimatických plánoch stanovených nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 ([50]) (pozri kapitolu 7.1). V rámci tohto oznámenia by členské štáty mali uviesť aj m² budov, ktoré patria do osobitných kategórií podľa článku 6 ods. 2 písm. a) až c). Množstvo obnovených m², ktoré možno započítať do ročnej požiadavky, by mali členské štáty oznamovať v dvojročných správach v súlade s nariadením (EÚ) 2018/1999, pričom by mali rozlišovať m² obnovených budov, ktoré patria do osobitných kategórií podľa článku 6 ods. 2 písm. a) až c) smernice (EÚ) 2023/1791.

Predsunutie úspor

Smernica (EÚ) 2023/1791 umožňuje členským štátom, ktoré v danom roku obnovia viac ako 3 % celkovej podlahovej plochy svojich budov, započítať tento tzv. prebytok obnovy do ročnej miery obnovy v nasledujúcich rokoch (článok 6 ods. 3). Do 31. decembra 2026 sa prebytky obnovy dosiahnuté v danom roku môžu započítať do ročnej miery obnovy v nasledujúcich troch rokoch. Od 1. januára 2027 sa prebytky obnovy dosiahnuté v danom roku môžu započítať do ročnej miery obnovy v nasledujúcich dvoch rokoch. V praxi to znamená, že ak napríklad členský štát obnoví 3,5 % celkovej úžitkovej plochy svojho fondu budov v roku X, v roku X+1 musí obnoviť len 2,5 % celkovej úžitkovej plochy. Ak členský štát obnoví 3 % celkovej úžitkovej plochy aj v roku X+1, rozdiel 0,5 % možno použiť v roku X+2 na zníženie požiadavky na obnovu na 2,5 %. Rozloženie prekročenia na dva roky (napríklad 0,25 % v roku X+1 a 0,25 % v roku X+2) je takisto možné.

Demolácia a náhrada

V súlade s článkom 6 ods. 4 smernice (EÚ) 2023/1791 môžu členské štáty za určitých okolností započítať do ročnej miery obnovy úžitkovú podlahovú plochu novej budovy vlastnenej ako náhrada za budovu zbúranú v ktoromkoľvek z predchádzajúcich dvoch rokov. Započítanie nových budov s takmer nulovou potrebou energie alebo budov s nulovými emisiami do dosiahnutia ročnej miery obnovy je povolené len vtedy, ak sú splnené dve kritériá:

— **kritérium 1** – Nová budova je náhradou za budovu verejného subjektu zbúranú v ktoromkoľvek z predchádzajúcich dvoch rokov a

([50]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EÚ, 2012/27/EÚ a 2013/30/EÚ, smernice Rady 2009/119/ES a (EÚ) 2015/652 a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 525/2013 (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1999/oj).

— **kritérium 2** – Demolácia a nahradenie súčasnej budovy novou budovou je v porovnaní s obnovou súčasnej budovy nákladovo efektívnejšie a udržateľnejšie z hľadiska spotreby energie a dosiahnutých emisií CO_2 počas životného cyklu. Emisie CO_2 počas životného cyklu zahŕňajú viazané a prevádzkové emisie CO_2 a emisie CO_2 súvisiace s demoláciou starej budovy.

Podmienky na splnenie druhého kritéria sú uvedené v tabuľke 4.

Tabuľka 4

Kritériá pre demoláciu a nahradenie

Parametre	Stav
Nákladová efektívnosť	Celkové náklady na demoláciu súčasnej budovy (v eurách) + Celkové náklady na výstavbu novej budovy (v eurách) < Celkové náklady na obnovu súčasnej budovy (v eurách)
Udržateľnosť	[Celková spotreba energie (v kWh) obnovenej budovy počas jej zostávajúceho odhadovaného ekonomického životného cyklu + spotreba energie (v kWh) počas fázy obnovy] > [Celková spotreba energie (v kWh) novej budovy za rovnaký počet rokov + Celková spotreba energie (v kWh) vo fáze demolácie a výstavby] A [Emisie CO_2 počas životného cyklu (v tCO_2e) obnovenej budovy počas jej zostávajúceho odhadovaného ekonomického životného cyklu + Emisie CO_2 počas životného cyklu (v tCO_2e) vo fáze obnovy] > [Emisie CO_2 počas životného cyklu (v tCO_2e) novej budovy za rovnaký počet rokov + emisie CO_2 počas životného cyklu (v tCO_2e) vo fáze demolácie a výstavby]

Odhadovaný ekonomický životný cyklus určia členské štáty v súlade so smernicou o energetickej hospodárnosti budov. Zbúraná budova, ktorá by prešla obnovou, a nová budova by sa mali porovnať za rovnaké časové obdobie (t. j. celý alebo zostávajúci odhadovaný ekonomický životný cyklus súčasnej budovy).

Podmienka udržateľnosti by sa mohla splniť napríklad vtedy, ak sa obnova s použitím materiálov náročných na energiu a CO_2 (napríklad betón, oceľ) nahradí rekonštrukciou z materiálov s nízkym obsahom energie a CO_2 (napríklad výrobky odvodené z dreva a biomasy).

V súlade s článkom 6 ods. 4 smernice (EÚ) 2023/1791 členské štáty jednoznačne stanovia a uverejnia všeobecné kritériá, metodiky a postupy používané na určenie výnimočných prípadov, na základe ktorých môžu započítať do ročnej miery obnovy nové budovy vlastnené ako náhrada za zbúrané budovy.

Pri stanovovaní metodiky posudzovania emisií počas životného cyklu budov by sa členské štáty mali odvolávať na normy a metodiky, na ktoré odkazuje Komisia, aby sa zabezpečili presné odhady. Napríklad:

— Európska komisia, Európska platforma pre posudzovanie životného cyklu (https://eplca.jrc.ec.europa.eu/lifecycleassessment.html)

— EN 15978:2011 Udržateľnosť stavebných prác. Posúdenie environmentálnych vlastností budov. Metóda výpočtu. (https://www.en-standard.eu/bs-en-15978-2011-sustainability-of-construction-works-assessment-of-environmental-performance-of-buildings-calculation-method/)

— ISO 14040:2006 Environmentálne manažérstvo – posudzovanie životného cyklu – princípy a štruktúra (https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:14040:ed-2:v1:en)

— ISO 14044:2006 Environmentálne manažérstvo – posudzovanie životného cyklu – požiadavky a usmernenia (-https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:14044:ed-1:v1:en).

5.2.2. *Vyjednávanie zmluvných ustanovení pre využívané budovy*

V článku 6 ods. 1 štvrtom pododseku smernice (EÚ) 2023/1791 sa stanovuje aj povinnosť, ktorá sa vzťahuje konkrétne na budovy, ktoré sú využívané, ale nie sú vo vlastníctve verejných subjektov. Rovnako ako v prípade povinnosti obnovy budov vo vlastníctve verejných subjektov podľa článku 6 ods. 1 smernice (EÚ) 2023/1791 sú do tejto povinnosti zahrnuté len budovy s celkovou úžitkovou podlahovou plochou nad 250 m^2. Pokiaľ ide o tieto budovy, členské štáty zabezpečia, aby verejné subjekty vyjednávali s vlastníkmi budov s cieľom stanoviť zmluvné ustanovenia, ktoré povedú k transformácii prenajatých budov aspoň na budovy s takmer nulovou potrebou energie alebo budovy s nulovými emisiami. V článku 6 ods. 1 štvrtom pododseku smernice (EÚ) 2023/1791 sa zdôrazňuje potreba využiť zmeny podmienok v zmluve, ako je obnovenie nájomných zmlúv, zmena užívania a významné opravy alebo údržbárske práce, na začatie rokovaní. Verejné subjekty, ktoré využívajú budovu, môžu upozorniť vlastníkov budovy na to, aké výhody by mohli mať z obnovy: zvyšuje hodnotu ich budovy, čím možno odôvodniť následné zvýšenia nájomného; predlžuje životnosť budovy vďaka lepším parametrom a kvalite prvkov budovy; znižuje náklady na priebežnú údržbu; vedie k dodržiavaniu vnútroštátnych stavebných predpisov a požiadaviek (napríklad možných minimálnych noriem energetickej hospodárnosti); priťahuje nájomcov a minimalizuje prestoje.

Najmä s cieľom pomôcť riešiť otázku rozdielnosti motivácie, ak sú verejné subjekty hlavným užívateľom budovy a majú v úmysle prenajať si budovu dlhodobo, mohli by napríklad ponúknuť zaplatenie určitej časti nákladov na obnovu (buď formou jednorazovej platby, alebo dohodnutím zvýšenia nájomného), alebo by mohli zvážiť hľadanie novej budovy, ak vlastník budovy nie je ochotný ju obnoviť. Ďalšou možnosťou je obrátiť sa na spoločnosti poskytujúce energetické služby (ESCO) ([51]), ktoré by mohli financovať obnovu výmenou za priebežné platby od orgánu verejnej moci alebo vlastníka budovy.

Medzi ďalšie užitočné prístupy patria:

— Členské štáty by mohli aktualizovať postupy verejného obstarávania, ktoré by mali dodržiavať všetky verejné subjekty, pokiaľ ide o prenájom nových budov a správu zmlúv týkajúcich sa budov, ktoré v súčasnosti vlastnia.

— Členské štáty by mohli verejným subjektom poskytnúť usmernenia a vzory, ako formulovať nájomné zmluvy, aby boli do zmluvy zahrnuté príslušné ustanovenia.

— Členské štáty by mohli od všetkých verejných subjektov požadovať, aby do nájomných zmlúv vložili príslušné povinné ustanovenia, aby sa povinnosť obnovy stala štandardom. Členské štáty by mali poskytnúť konkrétne možnosti podpory verejných subjektov v prípade, že súkromný prenajímateľ nesúhlasí so štandardnými podmienkami.

— Keďže členské štáty sú povinné obnoviť veľkú časť svojho fondu budov a vzhľadom na to, že transformácia aspoň na budovu s takmer nulovou potrebou energie alebo budovu s nulovými emisiami si môže vyžadovať značné práce, verejné subjekty môžu identifikovať tie budovy vo svojom vlastníctve, ktoré sa v súčasnosti nevyužívajú alebo nedostatočne využívajú a ktoré sa môžu využiť na umiestnenie subjektov, ktoré si v súčasnosti prenajímajú budovy od súkromného sektora. Zoznam uvedený v predchádzajúcom oddiele, najmä ak sa rozšíri o zber ďalších údajov o fonde budov verejných subjektov, bude účinným nástrojom na podporu tejto stratégie.

5.3. **Alternatívny prístup – ekvivalentné úspory energie**

Alternatívny prístup, ktorý sa umožňuje v článku 6 ods. 6 prvom pododseku smernice (EÚ) 2023/1791, povedie k objemu úspor energie v budovách verejných subjektov, ktorý sa minimálne rovná objemu požadovanému v článku 6 ods. 1 smernice (EÚ) 2023/1791 (štandardný prístup). V rámci tohto prístupu nie sú členské štáty povinné obnoviť budovy verejných subjektov na úroveň budov s takmer nulovou potrebou energie alebo budov s nulovými emisiami okamžite. Členské štáty môžu v budovách verejných subjektov namiesto toho uplatňovať iné opatrenia, ktoré vedú k ekvivalentným úsporám energie, vrátane opatrení, ako je zníženie dopytu, a opatrení, ktoré môžu, ale nemusia mať priamy vplyv na obalové konštrukcie budovy alebo technické systémy budovy.

Článok 6 ods. 6 smernice (EÚ) 2023/1791 pozostáva z dvoch samostatných povinností [prvý pododsek a druhý pododsek písm. a)], ktoré musia členské štáty splniť, ak sa rozhodnú zvoliť alternatívny prístup.

([51]) https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC133984.

Na splnenie prvej povinnosti členské štáty:

— odhadnú úspory energie, ktoré by sa dosiahli každý rok, ak by si členský štát zvolil prístup stanovený v článku 6 ods. 1 až 4 (ekvivalentné úspory energie) [článok 6 ods. 6 druhý pododsek písm. b)],

— každý rok dosiahnu objem úspor energie v budovách verejných subjektov, ktorý sa minimálne rovná objemu požadovanému v článku 6 ods. 1 (článok 6 ods. 6 prvý pododsek).

Druhá povinnosť stanovená v článku 6 ods. 6 druhom pododseku smernice (EÚ) 2023/1791 si vyžaduje, aby členské štáty každoročne zaviedli pasport obnovy budov, ktoré spolu predstavujú aspoň 3 % celkovej podlahovej plochy vykurovaných a/alebo chladených budov vo vlastníctve verejných subjektov. Členské štáty zabezpečia, aby sa budovy, pre ktoré bol zavedený pasport obnovy budovy, obnovili na budovy s takmer nulovou potrebou energie najneskôr do roku 2040.

Alternatívny prístup sa týka len budov, ktoré sú vo vlastníctve verejných subjektov, s rovnakými výnimkami, aké sú vymedzené pre prístup stanovený v článku 6 ods. 1 až 4 smernice (EÚ) 2023/1791. Ustanovenia vymedzené v štandardnom prístupe sa vzťahujú aj na alternatívny prístup, keďže ekvivalentné úspory energie sa odhadujú podľa rovnakej východiskovej hodnoty, ktorá sa používa na výpočet ročnej požiadavky na obnovu (v m^2).

5.3.1. *Dosiahnutie ekvivalentných úspor energie*

Odhad cieľového objemu úspor energie

Na splnenie tejto povinnosti členské štáty odhadnú úspory energie, ktoré musia každý rok dosiahnuť. Ako východiskový bod by členské štáty mali odhadnúť požiadavku na obnovu na úrovni 3 % podľa rovnakých krokov určených v prístupe stanovenom v článku 6 ods. 1 až 4 smernice (EÚ) 2023/1791. Tým by sa stanovil určitý počet m^2, ktoré musia členské štáty každoročne obnoviť.

Členské štáty potom každý rok odhadnú úspory energie, ktoré sa majú dosiahnuť alternatívnymi opatreniami. Aby mohli členské štáty zodpovedajúcim spôsobom naplánovať a vykonať alternatívne opatrenia, mali by odhadnúť úspory energie, ktoré sa majú dosiahnuť, pred rokom, v ktorom sa úspory musia dosiahnuť. S cieľom odhadnúť úspory energie za daný rok členské štáty:

— by mali určiť budovy v rámci fondu budov verejných subjektov, ktoré by obnovili, ak by si zvolili štandardný prístup. Tieto budovy musia celkovo zaberať aspoň rovnakú plochu v m^2, aká bola určená podľa skôr vypočítanej požiadavky na obnovu. Členské štáty môžu odhadnúť úspory vo vzťahu k tým istým budovám, ktoré boli vybrané na poskytnutie pasportu obnovy budovy v priebehu roka, keďže tieto budovy zodpovedajú 3 % fondu budov verejných subjektov,

— by mali stanoviť východiskovú spotrebu energie v budovách, ktoré by členské štáty obnovili. Používajú vhodné štandardné hodnoty spotreby energie referenčných budov verejných subjektov pred obnovou. Štandardné hodnoty by sa mali stanoviť pre každú kategóriu alebo podkategóriu budov,

— odhadnú spotrebu primárnej energie týchto budov po obnove, pričom použijú príslušné štandardné hodnoty spotreby energie referenčných budov verejných subjektov po obnove na budovy s takmer nulovou potrebou energie,

— od východiskovej spotreby by mali odpočítať odhadovanú spotrebu po obnove. Získaná hodnota je hodnota, ktorá by sa ušetrila obnovou 3 % úžitkovej podlahovej plochy budov zahrnutých do rozsahu povinnosti.

Na odhad ročného cieľového objemu úspor energie by sa mal použiť tento vzorec:

$$\textit{Ročný cieľový objem úspor energie } (kWh) = \sum(a - b) \times c$$

Pričom:

Suma zodpovedá súčtu všetkých budov, ktoré by členský štát plánoval obnoviť, ak by si zvolil prístup vymedzený v článku 6 ods. 1 až 4 smernice (EÚ) 2023/1791, podľa kategórie referenčných budov verejných subjektov.

a je odhadovaná spotreba energie referenčných budov, ktoré nespĺňajú normu budov s takmer nulovou potrebou energie/pred obnovou (v kWh/m²);

b je odhadovaná spotreba energie tých istých referenčných budov po ich transformácii na budovy s takmer nulovou potrebou energie (v kWh/m²);

c je celková plocha vykurovaných a/alebo chladených budov pre každú kategóriu referenčných budov, ktoré by členský štát obnovil, ak by si zvolil štandardný prístup.

Na účely odhadu ročného objemu úspor energie môžu členské štáty použiť údaje zhromaždené v zozname vytvorenom podľa požiadaviek článku 6 ods. 5 smernice (EÚ) 2023/1791. Orientačný príklad tohto odhadu je uvedený v dodatku C k tejto prílohe.

Na stanovenie východiskovej spotreby energie a odhad spotreby energie v ich budovách po obnove členské štáty určia štandardné hodnoty spotreby energie referenčných budov verejných subjektov pred obnovou a po obnove na budovy s takmer nulovou potrebou energie. Ak sú k dispozícii štandardné hodnoty spotreby energie pre rôzne typy budov, členské štáty by mali stanoviť rôzne kategórie referenčných budov verejných subjektov s cieľom zlepšiť presnosť a reprezentatívnosť úspor energie. Budovy možno kategorizovať podľa konečného využitia (napríklad kancelárie, školské budovy, nemocnice), klimatických zón (napríklad severné, južné, horské, pobrežné) alebo iných faktorov, ktoré ovplyvňujú ich spotrebu energie.

Dosiahnutie ročného cieľa úspor energie

Na dosiahnutie súladu s článkom 6 ods. 6 smernice (EÚ) 2023/1791 si členské štáty môžu vybrať opatrenia, ktoré považujú za vhodné na zníženie spotreby energie vo verejných budovách. Medzi opatrenia môže patriť napríklad:

— obnova budov s cieľom splniť normy budov s takmer nulovou potrebou energie alebo budov s nulovými emisiami a obnova s cieľom dosiahnuť vyššiu alebo nižšiu úroveň energetickej hospodárnosti,

— uzatváranie zmlúv o dodávke energie (napríklad formou zmlúv o energetickej efektívnosti) a energetické manažérstvo,

— výmeny a modernizácie technických systémov budov,

— prechod na energeticky efektívne spotrebiče,

— zmenšenie podlahovej plochy vykurovaných a/alebo chladených budov,

— znižovanie dopytu,

— opatrenia na zmenu správania, ktoré znižujú spotrebu energie,

— všetky ostatné opatrenia, ktoré sa netýkajú obnovy a súvisia s energetickou efektívnosťou verejných budov.

Predaj budov nie je opatrením na zvýšenie energetickej efektívnosti. Nie je rovnocenný s obnovou budov.

Postupná obnova a modernizácia technických systémov budovy vykonaná s cieľom dosiahnuť ekvivalentné úspory energie budú pravdepodobne zahrnuté do pasportov obnovy budov podľa harmonogramu stanoveného pre každú budovu s pasportom. Pri týchto opatreniach môžu pasporty obnovy budov slúžiť ako zdroj informácií na odhad výsledných úspor energie.

Pri voľbe neštrukturálnych opatrení (ako je zmena správania) by členské štáty mali odhadnúť, do akej miery môže byť vplyv opatrenia udržateľný aj v nasledujúcich rokoch. V praxi to znamená, že členské štáty by mali zohľadniť kumulatívny objem úspor energie dosiahnutý opatrením počas zostávajúcej životnosti budovy. Napríklad by bolo potrebné odhadnúť, ako dlho bude mať kampaň na vypínanie svetiel pozitívny účinok.

Oznámenie alternatívnych opatrení

Členské štáty, ktoré sa rozhodnú uplatňovať alternatívny prístup, mali do 31. decembra 2023 oznámiť Komisii plánované úspory energie, ktoré by sa dosiahli do 31. decembra 2030, ak by si členský štát zvolil prístup stanovený v článku 6 ods. 1 až 4 (ekvivalentné úspory energie). Predpokladané úspory energie by sa mali odhadnúť na základe informácií, ktoré mali členské štáty k dispozícii v čase oznámenia; tento odhad sa môže aktualizovať a uviesť s vyššou mierou presnosti v prvej správe vzťahujúcej sa na prvý rok vykonávania.

Členské štáty môžu použiť kombináciu „štandardného“ prístupu stanoveného v článku 6 ods. 1 a „alternatívneho“ prístupu stanoveného v článku 6 ods. 6. V praxi by to znamenalo, že úspory energie vyplývajúce z obnovy budov verejných subjektov na budovy s takmer nulovou potrebou energie alebo budovy s nulovými emisiami sa môžu započítať do ročného cieľového objemu úspor energie. V tomto prípade by členské štáty naďalej museli dodržiavať článok 6 ods. 6 tretí pododsek.

5.3.2. *Pasport obnovy budovy*

Okrem dosiahnutia objemu úspor energie, ktorý je aspoň rovnaký ako objem požadovaný v článku 6 ods. 1, členské štáty každoročne zavedú pasporty obnovy budov v súlade s článkom 12 smernice o energetickej hospodárnosti budov pre budovy, ktoré spolu predstavujú aspoň 3 % celkovej podlahovej plochy vykurovaných a/alebo chladených budov vo vlastníctve verejných subjektov.

Pasport obnovy budovy bude pre verejné subjekty návodom pri rozhodovaní o tom, ktoré činnosti alebo opatrenia by sa mali uprednostniť a v akom poradí by sa mali vykonať, aby cieľová budova dosiahla normu budovy s takmer nulovou potrebou energie alebo budovy s nulovými emisiami najneskôr do roku 2040. Členské štáty môžu do dosiahnutia ročného cieľa úspor energie započítať aj opatrenia navrhnuté v pasporte obnovy budovy. V praxi to znamená, že do roku 2040 bude potrebné obnoviť na budovy s takmer nulovou potrebou energie alebo budovy s nulovými emisiami rovnaké množstvo m^2 (približne 45 % východiskovej hodnoty), ale členské štáty, ktoré sa rozhodli pre alternatívny prístup, by museli zaviesť dodatočné opatrenia na zabezpečenie rovnakej úrovne úspor počas celého obdobia.

6. **Povinnosti súvisiace s článkom 7 smernice (EÚ) 2023/1791**

Článok 7 smernice (EÚ) 2023/1791 nahrádza článok 6 smernice 2012/27/EÚ. Cieľom článku 7 je aj naďalej stanoviť vysokú energetickú efektívnosť ako požiadavku pri verejnom obstarávaní. V porovnaní s článkom 6 smernice 2012/27/EÚ sa však rozsah uplatňovania rozšíril.

V článku 7 smernice (EÚ) 2023/1791 sa vyžaduje, aby členské štáty zabezpečili, že verejní obstarávatelia a obstarávatelia pri zadávaní verejných zákaziek a udeľovaní koncesií, ktoré spĺňajú alebo prekračujú prahové hodnoty stanovené v smerniciach 2014/23/EÚ, 2014/24/EÚ a 2014/25/EÚ (spolu: klasické smernice o verejnom obstarávaní), obstarávali iba výrobky, služby a (v súčasnosti aj) práce s vysokou energetickou efektívnosťou a budovy s vysokou energetickou hospodárnosťou. Pojmy „verejní obstarávatelia“ a „obstarávatelia“ sú vymedzené v článku 2 bodoch 14 a 15 smernice (EÚ) 2023/1791, v ktorej sa zase odkazuje na vymedzenie príslušných pojmov v klasických smerniciach o verejnom obstarávaní. Rozsah tejto povinnosti v porovnaní so smernicou 2012/27/EÚ sa navyše rozširuje na všetkých verejných obstarávateľov a všetkých obstarávateľov a na všetky úrovne verejnej správy.

V článku sa už okrem toho daná povinnosť nepodmieňuje nákladovou efektívnosťou, ekonomickou uskutočniteľnosťou, širšou udržateľnosťou a dostatočnou konkurenciou, ale „len“ technickou uskutočniteľnosťou.

Táto povinnosť sa ďalej rozširuje o i) požiadavku, aby členské štáty zabezpečili, že verejní obstarávatelia a obstarávatelia budú pri zadávaní verejných zákaziek a udeľovaní koncesií uplatňovať zásadu prvoradosti energetickej efektívnosti, a ii) ustanovenie, že zásada prvoradosti energetickej efektívnosti sa uplatňuje aj na verejné zákazky a koncesie, vzhľadom na ktoré sa v prílohe IV k smernici (EÚ) 2023/1791 nestanovujú žiadne osobitné požiadavky.

V článku 7 smernice (EÚ) 2023/1791 sa v súčasnosti takisto

1. poskytujú možnosti verejného obstarávania na dosiahnutie cieľov Únie v oblasti dekarbonizácie a nulového znečisťovania zahrnutím aspektov širšej udržateľnosti, sociálnych a environmentálnych aspektov a aspektov obehového hospodárstva, ako aj zeleného verejného obstarávania Únie alebo dostupných rovnocenných národných kritérií do postupov verejného obstarávania pri zadávaní zákaziek, ako sa uvádza v odseku 1 uvedeného článku;

2. vyžaduje zverejňovanie informácií o vplyve určitých zákaziek na energetickú efektívnosť;

3. umožňuje verejným obstarávateľom vyžadovať, aby predkladatelia ponúk zverejňovali informácie o potenciáli globálneho otepľovania nových budov a obnovovaných budov, najmä nad 2 000 metrov štvorcových, počas celého ich životného cyklu, použití nízkouhlíkových materiálov a obehovosti použitých materiálov;

4. od členských štátov vyžaduje, aby verejným obstarávateľom a obstarávateľom poskytovali podporu pri zavádzaní požiadaviek na energetickú efektívnosť;

5. umožňuje Komisii poskytnúť vnútroštátnym orgánom a úradníkom v oblasti verejného obstarávania ďalšie usmernenia pre uplatňovanie požiadaviek na energetickú efektívnosť v procese verejného obstarávania;

6. od členských štátov vyžaduje zavedenie opatrení, aby sa zabránilo odrádzaniu verejných obstarávateľov od investovania do zlepšovania energetickej efektívnosti, a

7. od členských štátov sa vyžaduje odstránenie prekážok energetickej efektívnosti a podávanie správ o opatreniach prijatých na tento účel.

Okrem vylúčenia uplatňovania povinností uvedených v článku 7 ods. 1 smernice (EÚ) 2023/1791 na dodávateľské zmluvy vojenských zariadení sa v článku 7 ods. 2 uvedenej smernice po novom takisto stanovuje, že uplatňovanie týchto povinností je vylúčené, ak ohrozuje verejnú bezpečnosť alebo bráni reagovaniu na núdzové situácie v oblasti verejného zdravia.

6.1. **Rozsah pôsobnosti povinností v článku 7 smernice (EÚ) 2023/1791**

Vymedzenie pojmu „verejné zákazky“ je uvedené v článku 2 ods. 1 bode 5 smernice 2014/24/EÚ a vymedzenie pojmu „koncesie“ je uvedené v článku 5 ods. 1 smernice 2014/23/EÚ. Prahové hodnoty podľa článku 7 ods. 1 smernice (EÚ) 2023/1791 sú uvedené v klasických smerniciach o verejnom obstarávaní.

Napriek tomu, že na budovy sa klasické smernice o verejnom obstarávaní nevzťahujú, vzhľadom na ich výslovné vylúčenie v zozname vylúčených zákaziek na služby, vzťahujú sa na ne prahové hodnoty stanovené v smerniciach o verejnom obstarávaní pre zákazky na služby. Preto sa na kúpu alebo prenájom budov vzťahuje článok 7 smernice (EÚ) 2023/1791, ale naďalej sa na ne nevzťahujú pravidlá verejného obstarávania.

Vysoká energetická efektívnosť a vysoká energetická hospodárnosť

Služby, výrobky, budovy a práce, ktoré obstarávajú verejní obstarávatelia a obstarávatelia a ktorých sa týka článok 7 ods. 1 smernice (EÚ) 2023/1791, musia mať vysokú energetickú efektívnosť a hospodárnosť (v prípade budov). Požiadavky na energetickú efektívnosť, ktoré sa majú v tejto súvislosti dodržiavať, sú podrobnejšie stanovené v prílohe IV k smernici (EÚ) 2023/1791 a vzťahujú sa na:

— výrobky, na ktoré sa vzťahujú delegované akty o energetickom označovaní,

— výrobky, na ktoré sa nevzťahuje delegovaný akt o energetickom označovaní, ale na ktoré sa vzťahuje vykonávacie opatrenie podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/125/ES ([52]),

— výrobky a služby, na ktoré sa vzťahujú kritériá EÚ pre zelené verejné obstarávanie (EÚ GPP) ([53]) alebo existujúce rovnocenné národné kritériá,

— pneumatiky, triedu najvyššej energetickej úspornosti palív, ako je vymedzená v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/740 ([54]),

— budovy.

([52]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/125/ES z 21. októbra 2009 o vytvorení rámca na stanovenie požiadaviek na ekodizajn energeticky významných výrobkov (Ú. v. EÚ L 285, 31.10.2009, s. 10, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/125/oj).

([53]) Kritériá a požiadavky GPP sú uvedené na adrese https://green-business.ec.europa.eu/green-public-procurement/gpp-criteria-and-requirements_en?prefLang=sk.

([54]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/740 z 25. mája 2020 o označovaní pneumatík vzhľadom na palivovú úspornosť a iné parametre, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2017/1369 a zrušuje nariadenie (ES) č. 1222/2009 (Ú. v. EÚ L 177, 5.6.2020, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/740/oj).

Ak sa na výrobky vzťahuje delegovaný akt o energetickom označovaní alebo vykonávacie opatrenie podľa smernice 2009/125/ES a kritériá EÚ pre zelené verejné obstarávanie, zohľadňuje sa najambicióznejšia požiadavka na energetickú efektívnosť. Ak sú kritériá EÚ pre zelené verejné obstarávanie ambicióznejšie, členské štáty zohľadnia a vynaložia maximálne úsilie, ako sa uvádza v článku 7 ods. 5 a v prílohe IV písmene c) smernice (EÚ) 2023/1791, na použitie týchto kritérií EÚ pre zelené verejné obstarávanie.

Delegované akty o energetickom označovaní

Ako sa uvádza v prílohe IV písmene a) smernice (EÚ) 2023/1791 a v článku 7 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1369 ([55]), na posúdenie toho, ktoré sú „(dve) najviac zastúpené triedy“ výrobkov, na ktoré sa vzťahuje delegovaný akt o energetickom označovaní ([56]), by sa mohlo odkázať na Európsky register výrobkov s energetickým označením (EPREL) ([57]), v ktorom majú dodávatelia ([58]) od 1. januára 2019 ([59]) registrovať svoje výrobky ([60]) pred ich uvedením na trh. EPREL umožňuje zákazníkom, a teda verejným obstarávateľom a obstarávateľom nájsť podrobné informácie o výrobkoch a modeloch s energetickým označením ([61]) ([62]).

Na nasledujúcom obrázku je znázornené rozloženie modelov televízorov s určitou veľkosťou obrazovky registrovaných v registri EPREL v polovici roka 2023. Cieľom podľa kritéria článku 7 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2017/1369 by v tomto prípade bolo poskytnúť stimuly pre triedy E a F (alebo vyššie), ktoré sú obe **významne** zastúpené, a nie takisto zastúpenej nižšej triede G, aj keď tá je zastúpená najviac.

Obrázok 3

Rozdelenie vybraných modelov televízorov s určitou veľkosťou obrazovky zaregistrovaných v registri EPREL v polovici roka 2023 (167 modelov z celkového počtu 17 976 modelov

Trieda	Zápisy	%
A	0	0,0
B	1	0,6
C	0	0,0
D	0	0,0
E	21	12,6
F	37	22,2
G	108	64,7

([55]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1369 zo 4. júla 2017, ktorým sa stanovuje rámec pre energetické označovanie a zrušuje smernica 2010/30/EÚ (Ú. v. EÚ L 198, 28.7.2017, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1369/oj).
([56]) https://energy-efficient-products.ec.europa.eu/ecodesign-and-energy-label/product-list_en?prefLang=sk/.
([57]) Ďalšie informácie možno nájsť na stránke: https://energy-efficient-products.ec.europa.eu/index_en?prefLang=sk.
([58]) „Dodávateľ“ je výrobca usadený v Únii, splnomocnený zástupca výrobcu, ktorý nie je usadený v Únii, alebo dovozca, ktorý uvedie výrobok na trh Únie [pozri článok 2 ods. 14 nariadenia (EÚ) 2017/1369].
([59]) Pozri článok 4 nariadenia (EÚ) 2017/1369.
([60]) Táto povinnosť sa vzťahuje na kusy nového modelu, na ktoré sa vzťahuje delegovaný akt [pozri článok 4 nariadenia (EÚ) 2017/1369].
([61]) V registri EPREL sa poskytujú informácie aj o iných aspektoch, ako je spotreba energie výrobku, napríklad o jeho možnej spotrebe vody, emisiách hluku, predĺženej záruke, dostupnosti náhradných dielov, trvaní alebo podpore výrobku. Všetky kritériá uvedené v registri EPREL môžu verejní obstarávatelia a obstarávatelia používať aj ako referenčný zdroj na stanovenie technických špecifikácií, kritérií výberu alebo zadávania zákaziek pre obstarávanie konkrétnych kategórií výrobkov. Táto funkcia takisto umožňuje verejným obstarávateľom a obstarávateľom získať prehľad o trhu a dostupnosti výrobkov s vysokou energetickou efektívnosťou v jednotlivých kategóriách výrobkov. To zasa umožňuje verejným obstarávateľom a obstarávateľom odhadnúť, koľko ponúk možno očakávať v príslušnej verejnej súťaži.
([62]) V článku 7 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2017/1369 sa stanovuje, že ak členské štáty poskytujú stimuly na výrobok, ktorý je špecifikovaný v delegovanom akte, cieľom týchto stimulov sú dve najviac zastúpené triedy energetickej účinnosti alebo vyššie triedy stanovené v uvedenom delegovanom akte, čím sa rozumejú dve najvyššie triedy energetickej účinnosti, ktoré sú zároveň významne zastúpené (z hľadiska počtu registrovaných výrobkov).

V súlade s článkom 7 ods. 4 smernice (EÚ) 2023/1791 môžu členské štáty pri obstarávaní balíka produktov, na ktorý sa ako na celok vzťahuje delegovaný akt prijatý podľa nariadenia (EÚ) 2017/1369, požadovať, aby mala celková energetická efektívnosť balíka prednosť pred energetickou efektívnosťou jednotlivých produktov v rámci tohto balíka, a to tak, že zakúpia balík produktov, ktorý patrí k najvyššej existujúcej triede energetickej efektívnosti. Napríklad obstarávatelia, ktorí obstarávajú balík obsahujúci kotol na tuhé palivo v kombinácii s doplnkovým ohrievačom, regulátorom teploty a solárnym zariadením, by mohli požadovať, aby solárne zariadenie spĺňalo iba kategóriu „B“ za predpokladu, že celý balík dosiahne najvyššiu dostupnú kategóriu (v najlepšom prípade „A+++“). Rovnaký prístup môžu individuálne uplatňovať aj verejní obstarávatelia, aj keď to od nich ich členské štáty nevyžadujú.

Vykonávacie opatrenia týkajúce sa ekodizajnu podľa smernice 2009/125/ES

V prípade výrobkov, na ktoré sa vzťahujú delegované akty prijaté podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/125/ES ([63]) ([64]), sa požiadavka obstarávať len výrobky, ktoré spĺňajú referenčné hodnoty energetickej efektívnosti stanovené v uvedenom vykonávacom opatrení, vzťahuje len na výrobky, na ktoré sa nevzťahuje delegovaný akt prijatý podľa nariadenia (EÚ) 2017/1369.

Kritériá EÚ pre zelené verejné obstarávanie alebo rovnocenné národné kritériá

Koncepcia zeleného verejného obstarávania vychádza z existencie jasných, overiteľných, opodstatnených a ambicióznych environmentálnych kritérií pre výrobky a služby na základe životného cyklu a vedeckých dôkazov. Komisia od roku 2008 vypracovala kritériá EÚ pre zelené verejné obstarávanie pre niekoľko kategórií výrobkov ([65]).

Ak pre výrobok alebo službu existujú kritériá EÚ pre zelené verejné obstarávanie alebo sú dostupné rovnocenné dobrovoľné národné kritériá, verejní obstarávatelia a obstarávatelia vynaložia maximálne úsilie o to, aby obstarávali len výrobky a služby, ktoré spĺňajú aspoň kritériá (napríklad technické špecifikácie, kritériá na zadanie zákazky, ustanovenia o výkone zákazky), pokiaľ ide o energiu na „základnej“ úrovni. Základné kritériá sú vhodné na použitie akýmkoľvek verejným obstarávateľom alebo obstarávateľom vo všetkých členských štátoch. Určené sú na použitie s minimálnou potrebou ďalšieho overovania alebo zvýšenia nákladov ([66]).

Pneumatiky

Podľa článku 7 smernice (EÚ) 2023/1791 budú môcť verejní obstarávatelia a obstarávatelia nakupovať len pneumatiky, ktoré dosahujú triedu najvyššej energetickej úspornosti palív v zmysle nariadenia (EÚ) 2020/740. V písmene d) prílohy IV k smernici (EÚ) 2023/1791 sa uvádza, že táto požiadavka nebráni verejným subjektom v nakupovaní pneumatík s najvyššou triedou priľnavosti za mokra alebo najvyššou triedou vonkajšieho hluku valenia, ak je to odôvodnené z hľadiska bezpečnosti alebo verejného zdravia.

Výrobky používané poskytovateľmi služieb

Verejní obstarávatelia a obstarávatelia majú vo svojich výzvach na predkladanie ponúk týkajúcich sa zákaziek na poskytovanie služieb požadovať, aby poskytovatelia služieb používali len výrobky, ktoré spĺňajú požiadavky stanovené v písmenách a), b) a d) prílohy IV k smernici (EÚ) 2023/1791, ak poskytovatelia služieb na účely poskytovania predmetnej služby úplne alebo čiastočne nadobudnú nové výrobky uvedené v písmenách a), b) a d) prílohy IV k smernici (EÚ) 2023/1791. Napríklad obstarávateľ, ktorý nakupuje služby údržby vozidiel, nie je povinný požadovať od poskytovateľov služieb, aby všetky pneumatiky modernizovali na triedu najvyššej energetickej úspornosti palív, ale len v prípade nových pneumatík, ak ich nakupujú na poskytovanie príslušnej služby.

([63]) Článok 15 ods. 3 písm. a) smernice 2009/125/ES.
([64]) https://energy-efficient-products.ec.europa.eu/ecodesign-and-energy-label/product-list_en?prefLang=sk/.
([65]) https://green-business.ec.europa.eu/green-public-procurement/gpp-criteria-and-requirements_en?prefLang=sk/.
([66]) https://green-business.ec.europa.eu/green-public-procurement/gpp-criteria-and-requirements_en?prefLang=sk/.

Minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť budov

Pri obstarávaní alebo uzatváraní nových nájomných zmlúv na budovy alebo časti budov, ktoré majú funkciu budovy, majú verejní obstarávatelia a obstarávatelia v zásade (pozri výnimky ďalej v texte) vyberať len budovy, ktoré spĺňajú aspoň úroveň takmer nulovej potreby energie. Pri stanovovaní týchto požiadaviek členské štáty môžu rozlišovať medzi novými a existujúcimi budovami a medzi rôznymi kategóriami budov.

Na dosiahnutie úrovní takmer nulovej potreby energie musia mať budovy veľmi vysokú energetickú hospodárnosť, ako je stanovená v súlade s prílohou I k smernici o energetickej hospodárnosti budov. Táto takmer nulová alebo veľmi nízka potreba energie je vo veľmi významnej miere pokrytá energiou z obnoviteľných zdrojov. Pri transpozícii smernice o energetickej hospodárnosti budov členské štáty určili úrovne energetickej hospodárnosti a minimálny podiel obnoviteľných zdrojov energie, ktoré zodpovedajú budovám s takmer nulovou potrebou energie na ich území.

V prílohe IV k smernici (EÚ) 2023/1791 sa uvádza, že súlad s článkom 7 a písmenom f) prílohy IV k smernici (EÚ) 2023/1791 sa musí overiť prostredníctvom energetických certifikátov uvedených v smernici o energetickej hospodárnosti budov. V článku 19 smernice o energetickej hospodárnosti budov sa uvádza, že energetické certifikáty majú obsahovať hodnoty energetickej hospodárnosti budovy a referenčné hodnoty, ako sú minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť, s cieľom porovnať a posúdiť energetickú hospodárnosť.

V písmene f) prílohy IV k smernici (EÚ) 2023/1791 sa ako výnimka povoľuje aj obstaranie budov, ktoré nespĺňajú úroveň takmer nulovej potreby energie, a to v prípade, keď verejní obstarávatelia alebo obstarávatelia obstarávajú alebo si prenajímajú budovu na účely jej hĺbkovej obnovy alebo demolácie. Pojem „hĺbková obnova“ sa má chápať v zmysle článku 2 bodu 20 smernice o energetickej hospodárnosti budov. V prípade, že sa budova blíži k norme „takmer nulovej potreby energie“, môže „hĺbková obnova“ znamenať relatívne zanedbateľnú prácu.

Technická uskutočniteľnosť

Ako sa uvádza vyššie, všeobecná povinnosť uvedená v článku 7 ods. 1 smernice (EÚ) 2023/1791 sa neuplatňuje, ak to nie je technicky uskutočniteľné. Podmienka uskutočniteľnosti sa vzťahuje na všetky verejné zákazky bez ohľadu na to, pod ktorú zo smerníc o verejnom obstarávaní zákazka spadá. Je na verejných obstarávateľoch alebo obstarávateľoch, aby pred začatím postupu verejného obstarávania posúdili každý prípad osobitne a boli schopní preukázať, že požiadavka na vysokú energetickú efektívnosť a hospodárnosť v zmluve alebo koncesii nie je technicky uskutočniteľná. Ak to nemožno preukázať, verejní obstarávatelia alebo obstarávatelia musia obstarávať dostupné energeticky efektívne výrobky, služby a práce a energeticky hospodárne budovy v súlade s požiadavkami uvedenými v prílohe IV k smernici (EÚ) 2023/1791.

Technická uskutočniteľnosť nastáva vtedy, keď technické charakteristiky systému, napríklad budovy alebo jednotky budovy, umožňujú uplatňovanie požiadaviek. Technická neuskutočniteľnosť nastáva vtedy, keď ich nemožno uplatňovať z technického hľadiska, t. j. keď technické charakteristiky systému bránia uplatňovaniu požiadaviek.

K nedostatočnej technickej uskutočniteľnosti pri obstarávaní energeticky efektívnych tepelných čerpadiel by mohlo dôjsť napríklad v prípade, že systém rozvodu tepla v budove nie je vhodný na prevádzku pri teplotách potrebných na efektívne využívanie tepelného čerpadla, pričom príslušná budova je už vo vlastníctve alebo v prenájme.

Na preukázanie technickej neuskutočniteľnosti je potrebné dobre zdokumentované posúdenie, ktoré obsahuje argumenty, ako sú technologické obmedzenia, obmedzenia špecifické pre danú lokalitu alebo technická nezlučiteľnosť s existujúcou infraštruktúrou alebo systémami. Toto posúdenie by sa malo vykonať vo fáze prípravy nákupu a malo by byť zahrnuté do dokumentov orgánov alebo subjektov a z dôvodu transparentnosti a rovnakého zaobchádzania sa odporúča uviesť závery posúdenia v oznámeniach o vyhlásení verejného obstarávania. Na preukázanie a zdokumentovanie technickej neuskutočniteľnosti je vhodné dobre zdokumentované posúdenie podložené napríklad porovnávacou analýzou na základe prípravnej trhovej konzultácie.

Ak teda obstarávatelia zistia, že všetky položky patriace do kategórie efektívnosti, ktoré sa majú nakúpiť podľa článku 7 smernice (EÚ) 2023/1791, nie sú technicky uskutočniteľné, ale že iné, menej efektívne položky sú technicky uskutočniteľné, budú môcť obstarať tieto menej efektívne položky.

6.2. **Podrobné informácie o povinnostiach**

6.2.1. *Uplatňovanie zásady prvoradosti energetickej efektívnosti*

Článok 7 smernice (EÚ) 2023/1791 v súčasnosti obsahuje aj nové ustanovenie, v ktorom sa od členských štátov vyžaduje, aby zabezpečili, že verejní obstarávatelia a obstarávatelia budú uplatňovať zásadu prvoradosti energetickej efektívnosti v súlade s článkom 3 smernice (EÚ) 2023/1791, pri zadávaní verejných zákaziek a udeľovaní koncesií s rovnakou alebo vyššou predpokladanou hodnotou ([67]) ako prahové hodnoty uvedené v článku 7 ods. 1 smernice (EÚ) 2023/1791, bez ohľadu na to, či sú pre tieto verejné zákazky a koncesie stanovené osobitné požiadavky podľa prílohy IV k smernici (EÚ) 2023/1791. Článok 7 smernice (EÚ) 2023/1791 sa vzťahuje aj na nákupy, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti smernice 2009/81/ES, s odhadovanou hodnotou nad prahovými hodnotami klasických smerníc o verejnom obstarávaní.

Táto požiadavka sa vzťahuje na všetky verejné zákazky a koncesie uvedené v predchádzajúcom odseku, keďže v smernici (EÚ) 2023/1791 v tomto ohľade neexistujú žiadne výnimky ([68]).

Ďalšie podrobnosti o zásade prvoradosti energetickej efektívnosti a jej uplatňovaní sú uvedené v odporúčaní Komisie (EÚ) 2021/1749 ([69]).

Uplatňovanie zásady prvoradosti energetickej efektívnosti znamená dôkladne analyzovať dostupné alternatívy a možnosti obstarávania a posúdiť tieto možnosti nielen, ale aj z hľadiska energetickej efektívnosti. Pred rozhodnutím orgánu alebo subjektu o obstarávaní by sa mali analyzovať všetky riešenia a alternatívy, **v prípade potreby** vrátane analýz nákladov a prínosov z celospoločenského hľadiska, pričom sa zohľadnia širšie výhody energetickej efektívnosti. Kupujúci sa môže spoliehať na relevantnú analýzu (porovnateľných nákupov, ktorá nie je zastaraná atď.), ktorú predtým v analogických situáciách vykonal napríklad regionálny alebo národný subjekt zodpovedný za politiku v danej oblasti alebo centrálna obstarávacia organizácia.

Zásada prvoradosti energetickej efektívnosti musí byť považovaná za základnú zásadu pri rozhodovaní o spôsobe navrhovania projektu a neskôr o výrobkoch, prácach, službách a budovách, ktoré budú predmetom verejnej súťaže. V rámci postupu verejného obstarávania sa zásada prvoradosti energetickej efektívnosti môže zohľadniť v kritériách na vyhodnotenie ponúk alebo v technickej špecifikácii. Dokumentácia o uplatňovaní zásady prvoradosti energetickej efektívnosti sa môže vykonať napríklad v súboroch kupujúcich.

6.2.2. *Verejná bezpečnosť, núdzové situácie v oblasti verejného zdravia a zmluvy, ktoré uzavreli ozbrojené sily/dodávateľské zmluvy vojenských zariadení*

V článku 7 ods. 2 smernice (EÚ) 2023/1791 sa zachováva výnimka z povinnosti podľa článku 7 ods. 1 uvedenej smernice pre zmluvy, ktoré uzavreli ozbrojené sily, alebo pre dodávateľské zmluvy určitých vojenských zariadení. Tieto zmluvy sú vylúčené z uplatňovania článku 7 smernice (EÚ) 2023/1791 bez ohľadu na to, pod ktorú zo smerníc o verejnom obstarávaní (vrátane smernice 2009/81/ES) ([70]) zmluva spadá. Zavádza sa v ňom aj ďalšia výnimka z tejto povinnosti pre prípady, keď by jej splnenie ohrozilo verejnú bezpečnosť alebo bránilo reagovaniu na núdzové situácie v oblasti verejného zdravia.

Verejná bezpečnosť a núdzové situácie v oblasti verejného zdravia

Verejná bezpečnosť sa všeobecne chápe ako oblasť činnosti, v rámci ktorej má štát primárnu zodpovednosť za ochranu svojho územia a občanov. „Pojem „verejná bezpečnosť“ v zmysle článku 52 ZFEÚ a ako ho vykladá Súdny dvor zahŕňa tak vnútornú, ako aj vonkajšiu bezpečnosť členského štátu, ako aj otázky verejnej bezpečnosti atď. Predpokladá existenciu skutočnej a dostatočne vážnej hrozby ovplyvňujúcej jeden zo základných záujmov spoločnosti, akou je ohrozenie fungovania inštitúcií a základných verejných služieb a prežitie obyvateľstva, ako aj riziko vážneho narušenia zahraničných vzťahov, mierového spolužitia národov alebo riziko vojenských záujmov.“ ([71])

([67]) V zmysle článku 5 smernice 2014/24/EÚ, článku 16 smernice 2014/25/EÚ a článku 8 smernice 2014/23/EÚ.

([68]) V článku 7 ods. 1 smernice (EÚ) 2023/1791 sa uvádza, že zásada prvoradosti energetickej efektívnosti by sa mala uplatňovať (bez akýchkoľvek obmedzení) pri zadávaní „verejných zákaziek a udeľovaní koncesií s hodnotou, ktorá je rovnaká alebo väčšia ako prahové hodnoty uvedené v prvom pododseku [...], a to aj pri verejných zákazkách a koncesiách, vzhľadom na ktoré sa v prílohe IV nestanovujú žiadne osobitné požiadavky“.

([69]) Odporúčanie Komisie (EÚ) 2021/1749 z 28. septembra 2021 o zásade prvoradosti energetickej efektívnosti: od zásad k praxi – Usmernenia a príklady na jej vykonávanie pri rozhodovaní v odvetví energetiky a mimo neho (Ú. v. EÚ L 350, 4.10.2021, s. 9, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2021/1749/oj).

([70]) Treba mať za to, že hodnoty uvedené v článku 7 ods. 1 smernice (EÚ) 2023/1791 sa vzťahujú na klasické smernice o verejnom obstarávaní a nie na hodnoty uvedené v smernici 2009/81/ES.

([71]) Odôvodnenie 19 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1807 zo 14. novembra 2018 o rámci pre voľný tok iných ako osobných údajov v Európskej únii (Ú. v. EÚ L 303, 28.11.2018, s. 59, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1807/oj).

Hoci v právnych predpisoch Únie neexistuje formálne vymedzenie pojmu „núdzová situácia v oblasti verejného zdravia“, vo všeobecnosti ho možno vymedziť ako výskyt alebo bezprostrednú hrozbu ochorenia alebo zdravotného stavu spôsobených bioterorizmom, epidémiou (napríklad gastrointestinálna choroba, malária, horúčka dengue, choroba zika) alebo pandemickým ochorením (napríklad vtáčia chrípka, COVID-19), alebo novým a vysoko smrteľným infekčným agensom alebo biologickým toxínom, ktorý predstavuje významné riziko značného počtu úmrtí ľudí alebo trvalého alebo dlhodobého zdravotného postihnutia.

Ak sa chce členský štát odvolávať na výnimku týkajúcu sa „verejnej bezpečnosti“ alebo „núdzovej situácie v oblasti verejného zdravia“, musí v konečnom dôsledku predložiť konkrétne dôkazy o vecných argumentoch pre odchýlku od príslušných ustanovení tohto článku. Vnútroštátne opatrenia nemožno vylúčiť z uplatňovania práva Únie len preto, že sú zamerané na ochranu verejnej bezpečnosti alebo národnú obranu.

Zmluvy, ktoré uzavreli ozbrojené sily, a dodávateľské zmluvy vojenských zariadení

Článok 7 smernice (EÚ) 2023/1791 sa vzťahuje na zmluvy, ktoré uzavreli ozbrojené sily, len do takej miery, v akej jeho uplatňovanie nie je v rozpore s povahou a primárnym cieľom činností ozbrojených síl. Uplatňovanie tejto výnimky si vyžaduje individuálnu analýzu danej zmluvy s cieľom zistiť, či existuje rozpor medzi povinnosťami uvedenými v článku 7 smernice (EÚ) 2023/1791 a povahou a primárnym cieľom činností ozbrojených síl. Táto výnimka sa vzťahuje na všetky typy zákaziek na práce, dodávky a služby.

Pri vymedzení pojmu „ozbrojené sily“ je potrebné rozlišovať medzi **ozbrojenými** silami a **bezpečnostnými** silami (pozri článok 28 ods. 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/81/ES). Zatiaľ čo „ozbrojené sily“ v zásade znamenajú vojenské sily členského štátu, zvyčajne armádu, námorníctvo a letectvo, „bezpečnostné sily“ sa týkajú polovojenských síl, polície alebo iných orgánov činných v trestnom konaní (vrátane polície alebo iných orgánov činných v trestnom konaní na regionálnej alebo miestnej úrovni) a spravodajských služieb (pozri aj v tejto kapitole odsek „*Verejná bezpečnosť a núdzové situácie v oblasti verejného zdravia*“, pokiaľ ide o výnimku týkajúcu sa verejnej bezpečnosti). Pojem „zmluvy, ktoré uzavreli ozbrojené sily“ sa chápe široko, ako zmluva uzavretá osobitne v prospech ozbrojených síl, a nielen ako zmluvy uzavreté samotnými ozbrojenými silami. Takéto zmluvy by mohli uzatvárať aj ministerstvá obrany, armádne dodávateľské agentúry a akékoľvek iné vhodné subjekty členských štátov. Možno sa preto domnievať, že všetky zmluvy, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti článku 2 písm. c) smernice 2009/81/ES, ako aj zákazky na práce a služby na osobitne vojenské účely [prvá polovica článku 2 písm. d) smernice 2009/81/ES], môžu mať prospech z vylúčenia, ak z posúdenia jednotlivých prípadov vyplýva, že dodržiavanie povinností uvedených v článku 7 smernice (EÚ) 2023/1791 by viedlo k ohrozeniu primárnej povahy alebo cieľa činností.

Dodávateľské zmluvy vojenských zariadení sú vylúčené z uplatňovania povinností uvedených v článku 7 smernice (EÚ) 2023/1791 bez ohľadu na to, kto zmluvy uzavrel alebo ktorá smernica o verejnom obstarávaní sa na ne vzťahuje.

Vojenské zariadenia sú vymedzené v článku 1 bode 6 smernice 2009/81/ES.

6.2.3. *Zmluvy o energetickej efektívnosti*

„Zmluva o energetickej efektívnosti“ je vymedzená v článku 2 bode 33 smernice (EÚ) 2023/1791.

Ak verejné subjekty zadajú zákazku na projekty energetickej efektívnosti na základe zmluvy o energetickej efektívnosti namiesto ich realizácie na základe bežnej zmluvy na služby alebo práce, získajú mnoho výhod. Tento prístup si vyžaduje dostatočné finančné a interné personálne zdroje na uzatváranie zmlúv a monitorovanie procesov, zatiaľ čo komplexné odborné znalosti a zaručený výkon, ktoré prináša zmluva o energetickej efektívnosti, zabezpečujú účinnosť investícií.

V článku 7 ods. 3 smernice (EÚ) 2023/1791 sa uvádza, že verejní obstarávatelia a obstarávatelia pri zadávaní zákaziek na poskytnutie služieb s významným energetickým obsahom posúdia realizovateľnosť uzatvárania dlhodobých zmlúv o energetickej efektívnosti ([72]), ktoré poskytujú dlhodobé úspory energie. Keďže v článku 7 ods. 3 smernice (EÚ) 2023/1791 sa nešpecifikuje, na ktorý druh obstarávaných zákaziek na služby by sa toto posúdenie malo vzťahovať, má sa vykonať, buď individuálne, alebo v rámci širšieho posúdenia, pre každé obstarávanie takýchto zákaziek, ak majú významný energetický obsah.

([72]) Zmluvy o energetickej efektívnosti sú zmluvné dohody uzatvorené medzi príjemcom a poskytovateľom opatrenia na zlepšenie energetickej efektívnosti, ktoré sa overujú a monitorujú počas celého trvania zmluvného vzťahu, podľa ktorých sa za investície (práca, dodávky alebo služby) do daného opatrenia platí na základe zmluvne dohodnutej úrovne zlepšenia energetickej efektívnosti alebo iného dohodnutého kritéria energetickej efektívnosti, ako sú napríklad finančné úspory, pozri aj článok 2 bod 11 smernice (EÚ) 2023/1791.

Zákazky na služby s významným energetickým obsahom sú napríklad zákazky na poskytovanie tepla alebo dopravných služieb, zákazky na údržbu budov alebo pouličného osvetlenia alebo zákazky na správu zariadení spotrebúvajúcich energiu.

Využívanie špecializovaných energetických služieb na základe zmluvy o energetickej efektívnosti môže: i) umožniť verejnému sektoru dosiahnuť väčšie úspory energie, ii) zabrániť odkázanosti na určitého dodávateľa technológie a iii) znížiť náklady v porovnaní s vlastnými riešeniami ([73]). ([74])

6.2.4. *Aspekty širšej udržateľnosti, sociálne a environmentálne aspekty a aspekty obehového hospodárstva, ako aj kritériá Únie pre zelené verejné obstarávanie a dostupné rovnocenné národné kritériá*

V článku 7 ods. 5 smernice (EÚ) 2023/1791 sa po prvé stanovuje, že členské štáty „môžu“ vyžadovať, aby verejní obstarávatelia a obstarávatelia pri zadávaní zákaziek uvedených v článku 7 ods. 1 uvedenej smernice v prípade potreby zohľadnili v postupoch obstarávania aspekty širšej udržateľnosti, sociálne, environmentálne aspekty a aspekty obehového hospodárstva ([75]).

6.2.5. *Informácie o vplyve zákaziek na energetickú efektívnosť a informácie o potenciáli globálneho otepľovania počas životného cyklu novej budovy*

V súlade so zásadami transparentnosti majú verejní obstarávatelia zverejňovať informácie o vplyve zákaziek na energetickú efektívnosť, ktorých hodnota sa rovná alebo je vyššia ako prahové hodnoty uvedené v článku 7 ods. 1 smernice (EÚ) 2023/1791.

V článku 7 ods. 5 druhom pododseku smernice (EÚ) 2023/1791 sa vyžaduje, aby sa informácie sprístupňovali formou oznámení o verejnom obstarávaní uverejnených v databáze TED prostredníctvom vyhradených polí poskytnutých na základe vykonávacieho nariadenia (EÚ) 2019/1780 ([76]). Tieto informácie sa majú uvádzať v príslušných oznámeniach, ktoré sa musia uverejňovať podľa smerníc o verejnom obstarávaní a vykonávacieho nariadenia (EÚ) 2019/1780 o uverejňovaní oznámení v databáze TED, čo je online verzia „dodatku k *Úradnému vestníku“ EÚ* ([77]). Potrebné zmeny v databáze TED pre toto oznámenie vykoná Komisia.

Verejní obstarávatelia navyše môžu vyžadovať, aby predkladatelia ponúk zverejňovali informácie o potenciáli globálneho otepľovania nových budov a obnovovaných budov počas celého ich životného cyklu, použití nízkouhlíkových materiálov a obehovosti použitých materiálov. Ak sa tak rozhodnú, táto požiadavka by mohla byť stanovená v súťažných podkladoch, ako aj v zmluve uzavretej s víťazným uchádzačom. Treba dbať na to, aby nesplnenie tejto požiadavky (poskytnutie vyššie uvedených informácií) malo za následok odmietnutie ponuky z príslušného postupu verejného obstarávania alebo zmluvné dôsledky v prípade, že sa pri plnení zmluvy nedodržia deklarované hodnoty. Podľa článku 7 ods. 5 sa zverejnenie týchto informácií týka najmä nových budov s podlahovou plochou ([78]) väčšou ako 2 000 metrov štvorcových.

([73]) Moles-Grueso/Bertoldi/Boza-Kiss EUR 30614 EN.

([74]) Ďalšie informácie o posúdení uskutočniteľnosti zmluvy o energetickej efektívnosti môžu verejní obstarávatelia a obstarávatelia nájsť napríklad v publikáciách Moles-Grueso/Bertoldi/Boza-Kiss, *Energy Performance Contracting in the Public Sector of the EU – 2020* (Zmluvy o energetickej efektívnosti vo verejnom sektore EÚ – 2020), 2021 a Boza-Kiss/Zangheri/Bertoldi/Economidou, *Practices and opportunities for Energy Performance Contracting in the public sector in the EU Member States* (Postupy a možnosti uzatvárania zmlúv o energetickej efektívnosti vo verejnom sektore v členských štátoch EÚ), 2017.

([75]) Usmernenia o tom, ako zahrnúť širšie aspekty do verejného obstarávania sú uvedené tu:
zelené verejné obstarávanie: https://green-business.ec.europa.eu/green-public-procurement_en?prefLang=sk;
platforma komunity verejných obstarávateľov: https://public-buyers-community.ec.europa.eu/about;
oznámenie Komisie: Sociálne nakupovanie – Príručka o zohľadňovaní sociálneho hľadiska pri verejnom obstarávaní (2. vydanie), C(2021) 3573 final, https://ec.europa.eu/docsroom/documents/45767?locale=sk.
„Ako sociálne zodpovedné verejné obstarávanie funguje v praxi: 71 príkladov osvedčených postupov“, máj 2020;
nástroje pre verejných obstarávateľov: https://commission.europa.eu/funding-tenders/tools-public-buyers/social-procurement_sk;
Európska komisia/ICLEI, *Buying green! A handbook on green public procurement* (Zelené nakupovanie! Príručka zeleného verejného obstarávania), 2016.

([76]) Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2019/1780 z 23. septembra 2019, ktorým sa stanovujú štandardné formuláre na uverejňovanie oznámení v oblasti verejného obstarávania a ktorým sa zrušuje vykonávacie nariadenie (EÚ) 2015/1986 (elektronické formuláre) (Ú. v. EÚ L 272, 25.10.2019, s. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2019/1780/oj) sa upraví s cieľom zabezpečiť polia potrebné na sprehľadnenie vplyvu energetickej efektívnosti v súlade s článkom 7 ods. 5 druhým pododsekom, čím sa zabezpečí transparentnosť pri uplatňovaní požiadaviek na energetickú efektívnosť sprístupnením vplyvu zákaziek na energetickú efektívnosť verejnosti uverejnením tejto informácie v príslušných oznámeniach na stránke Tenders Electronic Daily (TED).

([77]) https://ted.europa.eu/sk/.

([78]) Na posúdenie tejto plochy by členské štáty mohli použiť typ plochy, ktorú používajú ako referenčnú v energetickom certifikáte (čo bude v zásade hrubá podlahová plocha).

6.2.6. *Podpora verejných obstarávateľov a obstarávateľov*

V súlade s článkom 7 ods. 5 tretím pododsekom smernice (EÚ) 2023/1791 majú členské štáty podporovať verejných obstarávateľov a obstarávateľov pri zavádzaní požiadaviek na energetickú efektívnosť.

Posúdenie nákladov na životný cyklus

Známym opatrením na podporu verejných obstarávateľov a obstarávateľov je poskytnúť im metodiky na posúdenie nákladov na životný cyklus ([79]). V smerniciach 2014/24/EÚ a 2014/25/EÚ sa výslovne stanovuje možnosť využitia nákladov na životný cyklus vo verejnom obstarávaní. Metóda výpočtu a údaje, ktoré majú uchádzači poskytnúť, sa uvedú v súťažných podkladoch.

Použitie nákladov na životný cyklus presahuje rámec zvažovania obstarávacej ceny tovaru alebo služby, budovy alebo diela, zatiaľ čo obstarávacia cena zvyčajne neodráža úplný finančný vplyv obstarania na rozpočet kupujúceho. Typické posúdenie nákladov na životný cyklus je preto založené na:

— obstarávacích nákladoch a všetkých súvisiacich nákladoch, ako je dodávka (doprava), inštalácia a uvedenie do prevádzky,

— prevádzkových nákladoch vrátane nákladov na služby, ako je energia, voda a iný spotrebný materiál, daní, nákladov na poistenie, nákladov na školenia, nákladov na opravy a údržbu,

— nákladoch pri skončení životnosti, ako sú náklady na odstránenie, recykláciu alebo renováciu a vyradenie z prevádzky,

— odpočítanej zostatkovej hodnote, ktorá predstavuje príjem z predaja majetku po skončení jeho používania,

— životnosti a záručných lehotách majetku ([80]).

V tejto súvislosti bola vyvinutá séria sektorových nástrojov na výpočet nákladov na životný cyklus, ktorých cieľom je uľahčiť verejným obstarávateľom využívanie nákladov na životný cyklus (napríklad pre predajné automaty, vnútorné a vonkajšie osvetlenie, ako aj počítače a monitory). ([81]) Ďalšie nástroje nákladov na životný cyklus boli vyvinuté v rámci siete „Miestne samosprávy za udržateľnosť“ (ICLEI) ([82]).

Centrá na podporu kompetencií

V rámci podpory verejných obstarávateľov a obstarávateľov pri zavádzaní požiadaviek na energetickú efektívnosť sa v článku 7 ods. 5 smernice (EÚ) 2023/1791 ďalej vyžaduje, aby členské štáty vytvorili centrá na podporu kompetencií.

Výhody centier na podporu kompetencií spočívajú v tom, že môžu centralizovať činnosti a nástroje v oblasti verejného obstarávania, ako napríklad i) organizovanie a vykonávanie tematických odborných príprav a seminárov na všetkých regionálnych/miestnych územiach (samostatne alebo integrovane do všeobecnejších odborných príprav v oblasti verejného obstarávania) a ii) poskytovanie príručiek. Napríklad KEINO je sieťové centrum kompetencií pre udržateľné a inovatívne verejné obstarávanie vo Fínsku. KEINO rozvíja know-how obstarávateľov a ponúka poradenské služby v oblasti udržateľného a inovatívneho verejného obstarávania.

Verejní obstarávatelia a obstarávatelia sa môžu obrátiť aj na asistenčné pracovisko pre európske zelené verejné obstarávanie ([83]).

Spolupráca medzi verejnými obstarávateľmi vrátane cezhraničnej spolupráce

Mnohé z problémov, ktoré treba riešiť pri zavádzaní požiadaviek na energetickú efektívnosť vo verejnom obstarávaní, sú spoločné pre mnohých verejných obstarávateľov a obstarávateľov a veľa sa dá získať zapojením sa do vytvárania sietí a spolupráce s ostatnými. Členské štáty preto podporujú takúto spoluprácu [ako sa vyžaduje v článku 7 ods. 5 smernice (EÚ) 2023/1791].

([79]) https://green-business.ec.europa.eu/green-public-procurement/life-cycle-costing_en?prefLang=sk/.
([80]) Perera/Morton/Perfrement, *Life Cycle Costing in Sustainable Public Procurement: A Question of Value* (Náklady na životný cyklus v udržateľnom verejnom obstarávaní: otázka hodnoty), 2009, 1. vydanie a Estevan/Schaefer/Adell, *Life Cycle Costing State of the art report* (Správa o súčasnom stave výpočtu nákladov na životný cyklus), 2018.
([81]) https://green-business.ec.europa.eu/green-public-procurement/life-cycle-costing_en?prefLang=sk/.
([82]) Napr. na obstarávanie vozidiel v podobe nástroja nákladov na životný cyklus s názvom Clean Fleets, https://iclei-europe.org/publications-tools/?c=search&uid=0IKEKnVb/.
([83]) https://green-business.ec.europa.eu/green-public-procurement/green-public-procurement-helpdesk_en?prefLang=sk/.

Na národnej alebo regionálnej úrovni už boli vytvorené rôzne siete zamerané na udržateľné obstarávanie. Účasť v takýchto sieťach, alebo v ktorejkoľvek z mnohých iných iniciatív a projektov, ktoré sa realizujú v celej Európe, môže významne pomôcť zabezpečiť trvalý politický záväzok a zviditeľnenie „zeleného“ verejného obstarávania. Môže pomôcť aj pri využívaní príslušných zdrojov financovania ([84]).

Hromadné obstarávanie

Hromadné obstarávanie znamená spojenie činností obstarávania skupiny verejných obstarávateľov alebo obstarávateľov s cieľom dosiahnuť úspory prostredníctvom hromadných nákupov, nižších správnych nákladov, technických a trhových vedomostí ([85]). To môže byť pri zavádzaní požiadaviek na energetickú efektívnosť obzvlášť cenné, keďže sa môžu zdieľať odborné znalosti v oblasti energetickej efektívnosti a vedomosti o trhu energeticky efektívnych výrobkov, prác a služieb. V menšej miere sa môže týkať budov, na ktoré sa zvyčajne nevzťahujú pravidlá verejného obstarávania, a teda ani činnosti spojené s obstarávaním. Hromadné obstarávanie môžu vykonávať napríklad centrálne obstarávacie organizácie, ktoré verejným obstarávateľom a obstarávateľom ponúkajú služby centrálneho obstarávania.

6.2.7. *Zavedenie ustanovení a postupov na zlepšenie energetickej efektívnosti a odstránenie príslušných prekážok*

Článok 7 ods. 7 a 8 smernice (EÚ) 2023/1791 sa v podstate týkajú rovnakých problémov, a to prekážkami, ktoré odrádzajú verejných obstarávateľov od investovania do energetickej efektívnosti a využívania dlhodobých zmlúv o energetickej efektívnosti. Takýmito prekážkami sú často právne alebo regulačné ustanovenia alebo správne postupy s protichodnými prístupmi. Zatiaľ čo v článku 7 ods. 7 smernice (EÚ) 2023/1791 sa stanovuje vytvorenie právnych a regulačných ustanovení a správnych postupov týkajúcich sa verejného obstarávania a zostavovania ročného rozpočtu a účtovníctva s cieľom znížiť vplyv týchto prekážok na verejných obstarávateľov a obstarávateľov, v článku 7 ods. 8 smernice (EÚ) 2023/1791 sa stanovuje odstránenie regulačných a neregulačných prekážok.

Okrem toho sa v článku 7 ods. 8 smernice (EÚ) 2023/1791 členským štátom ukladá povinnosť podávať Komisii ako súčasť správ o pokroku v rámci národných energetických a klimatických plánov správy o opatreniach prijatých na odstránenie prekážok brániacich zavádzaniu zlepšení energetickej efektívnosti vo verejnom obstarávaní.

Na rozdiel od článku 7 ods. 1 smernice (EÚ) 2023/1791, ktorý sa vzťahuje len na verejné zákazky a koncesie, ktorých hodnota je okrem iného rovnaká alebo vyššia ako prahové hodnoty stanovené v smerniciach o verejnom obstarávaní, sa článok 7 ods. 7 a 8 smernice (EÚ) 2023/1791 vzťahuje na všetky postupy verejného obstarávania.

Príklady regulačných ([86]) a neregulačných ([87]) prekážok v zmysle článku 7 ods. 8 smernice (EÚ) 2023/1791 zahŕňajú: ([88])

— nedostatočný rozpočet,

— právne a inštitucionálne prekážky,

— časové obmedzenia,

— nedostatočný záujem zo strany cieľových verejných obstarávateľov,

([84]) V tejto súvislosti stojí za zmienku, že Komisia nedávno spustila platformu komunity verejných obstarávateľov, inovatívnu platformu určenú na uľahčenie spolupráce a výmeny vedomostí medzi verejnými obstarávateľmi a obstarávateľmi v celej Európe. Táto platforma je digitálnym priestorom, kde sa môžu stretávať zainteresované strany v oblasti verejného obstarávania s cieľom vymieňať si najlepšie postupy, zdieľať skúsenosti a diskutovať o problémoch. *https://public-buyers-community.ec.europa.eu/*. Dánsko uľahčuje výmenu odborných poznatkov, rovnako ako francúzska sieť pre región Grand-Ouest (Veľký Západ) (www.reseaugrandouest.fr). Na európskej úrovni je jedným príkladom kampaň Procura+, ktorej cieľom je cezhraničná výmena skúseností so zeleným verejným obstarávaním a podpora jednotlivých účastníkov pri realizácii na miestnej úrovni (www.procuraplus.org). Informácie nájdete aj v publikácii Európskej komisie/ICLEI s názvom *Buying green! A handbook on green public procurement* (Zelené nakupovanie! Príručka zeleného verejného obstarávania), 2016.

([85]) Pozri napríklad *Európska komisia/ICLEI, Buying green! A handbook on green public procurement* (Zelené nakupovanie! Príručka zeleného verejného obstarávania), 2016, s 31 a *Risvig Hamer* vo veci Steinicke/Vesterdorf, Právo EÚ v oblasti verejného obstarávania, 2018, s. 444.

([86]) t. j. prekážok vyplývajúcich z regulácie.

([87]) t. j. prekážok nevyplývajúcich z regulácie.

([88]) *Luyckx/Pál-Hegedüs Ortega, Public procurement of energy-efficient works, supplies and services - Support provided to projects under the Intelligent Energy Europe II programme and Horizon 2020 Energy Efficiency* (Verejné obstarávanie energeticky efektívnych prác, dodávok a služieb – Podpora projektov v rámci programu Inteligentná energia – Európa II a programu Horizont 2020 – Energetická efektívnosť), 2020.

— nedostatočný prístup k dodávateľom.

Preto opatrenia, ktoré môžu členské štáty v tejto súvislosti zaviesť, môžu zahŕňať

— prijatie usmernení (k zadávaniu zákaziek), vzorových zmlúv a výkladových oznámení alebo zjednodušenie správnych postupov,

— vypracovanie aktuálnych príkladov demonštrácie zmlúv o energetickej efektívnosti (napríklad prispôsobených novým možnostiam uzatvárania zmlúv),

— vynaloženie ďalšieho úsilia na zabezpečenie kvality (pokiaľ ide o kvalitu služieb a meranie a overovanie, ktoré by sa mali stať normou pri intervenciách vo verejnom sektore tým, že budú prísne predpísané v zmluvách) pri posudzovaní použitia zmlúv o energetickej efektívnosti,

— odstránenie demotivačných faktorov, ako je nedostatok politík a cieľov v oblasti úspor energie, prevaha rozdielnosti motivácie a obmedzené uplatňovanie vzorovej úlohy verejných budov ([89]),

— vytváranie stimulov, ako sú súťaže medzi verejnými obstarávateľmi a obstarávateľmi, v rámci ktorých verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ, ktorý obstaral energeticky najefektívnejšie výrobky, služby, práce alebo energeticky najhospodárnejšie budovy, získava ceny alebo iné výhody vyplývajúce z víťazstva v súťaži ([90]).

V tejto súvislosti stojí za zmienku, že z podprogramu Prechod na čistú energiu, ktorý je súčasťou programu Únie LIFE zriadeného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/783 ([91]), sa poskytnú osobitne vyčlenené finančné prostriedky na podporu vývoja najlepších postupov Únie pri vykonávaní politiky energetickej efektívnosti so zameraním na behaviorálne, trhové a regulačné prekážky energetickej efektívnosti. Tie môžu členským štátom pomôcť pri odstraňovaní uvedených prekážok.

7. **Požiadavky na predkladanie správ**

7.1. **Aktualizácia integrovaných národných energetických a klimatických plánov**

V súlade s článkom 14 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2018/1999 sú členské štáty povinné do 30. júna 2024 predložiť aktualizáciu svojho posledného oznámeného integrovaného **národného energetického a klimatického plánu** (NEKP). V článku 14 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2018/1999 sa vyžaduje, aby členské štáty predložili návrh aktualizácie NEKP vždy rok pred termínom predloženia podľa článku 14 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2018/1999.

Okrem nariadenia (EÚ) 2018/1999 je pri aktualizácii NEKP potrebné zohľadniť aj prvú vetu článku 5 ods. 5 smernice (EÚ) 2023/1791. Od členských štátov sa v nej vyžaduje, aby Komisii každoročne podávali správy o znížení spotreby dosiahnutom všetkými verejnými subjektmi v členení podľa sektorov. Toto rozčlenenie možno vykonať podľa vzoru dátových polí zahrnutých v tabuľke 2.

Prezentácia v aktualizovanom pláne má obsahovať množstvo zníženia spotreby energie, ktoré majú dosiahnuť všetky verejné subjekty v jednotlivých sektoroch. Cieľ zníženia konečnej energetickej spotreby sa má vypočítať v súlade s pravidlami stanovenými v bode 4.1.2, pričom jeho sektorové rozdelenie by malo obsahovať aspoň tieto prvky:

Rozčlenenie podľa troch povinných skupín, ktoré sú stanovené v súlade s článkom 5 ods. 3 smernice (EÚ) 2023/1791: verejné subjekty v lokálnych administratívnych jednotkách s menej ako 50 000, ale s viac ako 5 000 obyvateľmi; verejné subjekty v lokálnych administratívnych jednotkách s menej ako 5 000 obyvateľmi; všetky ostatné verejné subjekty.

Rozčlenenie podľa jednotlivých sektorov verejných služieb, ako je stanovené v tabuľke 2.

Rozčlenenie podľa sektorov verejnej dopravy a ozbrojených síl, len ak má členský štát v úmysle započítať zníženie konečnej energetickej spotreby dosiahnuté v jednom alebo oboch týchto sektoroch do cieľa zníženia konečnej energetickej spotreby.

([89]) Moles-Grueso/Bertoldi/Boza-Kiss EUR 30614 EN.
([90]) Ako príklad možno uviesť ocenenie Procura+, https://procuraplus.org/awards/.
([91]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/783 z 29. apríla 2021, ktorým sa zriaďuje Program pre životné prostredie a ochranu klímy (LIFE) a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1293/2013 (Ú. v. EÚ L 172, 17.5.2021, s. 53, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/783/oj).

Aktualizácia integrovaných národných energetických a klimatických plánov má obsahovať opis už vykonaných alebo plánovaných opatrení na dosiahnutie cieľov zníženia konečnej energetickej spotreby podľa článku 5 smernice (EÚ) 2023/1791, ako aj cieľa obnovy podľa článku 6 uvedenej smernice. Okrem toho by sa mali zahrnúť vykonané alebo plánované politické opatrenia, ktoré zabezpečujú dodržiavanie povinností uvedených v článku 7 smernice (EÚ) 2023/1791.

Prezentácia politík a opatrení v oblasti energetickej efektívnosti uvedená v bode 3.2 prílohy I k nariadeniu (EÚ) 2018/1999 sa preto rozšíri o oddiel o opatreniach určených pre verejný sektor. Okrem politických opatrení, ktoré sú výslovne uvedené v článku 5 ods. 6, 7, 8 a 9 smernice (EÚ) 2023/1791, sa odporúča, aby tento oddiel obsahoval aj opis spôsobu, akým sa zabezpečuje rozdelenie úsilia, napríklad medzi ústredné, regionálne a miestne orgány, keď členský štát vykonáva povinnosti podľa článkov 5 a 6 smernice (EÚ) 2023/1791.

7.2. **Podávanie správ o pokroku**

V článku 17 nariadenia (EÚ) 2018/1999 sa od členských štátov vyžaduje, aby predložili svoje národné energetické a klimatické **správy o pokroku**, ktoré sa týkajú všetkých piatich rozmerov energetickej únie, pričom energetická efektívnosť je jedným z týchto rozmerov.

V článku 21 nariadenia (EÚ) 2018/1999 sa špecifikujú informácie, ktoré sa majú oznamovať o energetickej efektívnosti a ktoré sa vzťahujú na oznamovanie povinností uvedených v článkoch 5, 6 a 7 smernice (EÚ) 2023/1791. Od členských štátov sa vyžaduje, aby zahrnuli informácie o národných trajektóriách, zámeroch a cieľoch, vykonávaní určitých politík a opatrení, ako aj informácie podrobnejšie uvedené v časti 2 prílohy IX k nariadeniu (EÚ) 2018/1999.

Okrem nariadenia (EÚ) 2018/1999 je potrebné v národných energetických a klimatických správach o pokroku zohľadniť aj článok 5 ods. 5 druhú vetu a článok 7 ods. 8 smernice (EÚ) 2023/1791. V článku 5 ods. 5 druhej vete smernice (EÚ) 2023/1791 sa od členských štátov vyžaduje, aby Komisii nahlasovali zníženie spotreby dosiahnuté každý rok všetkými verejnými subjektmi v členení podľa sektorov. V článku 7 ods. 8 smernice (EÚ) 2023/1791 sa členským štátom ukladá povinnosť nahlasovať Komisii ako súčasť ich správ o pokroku v rámci národných energetických a klimatických plánov opatrenia prijaté na odstraňovanie prekážok zavádzania zlepšení energetickej efektívnosti vo verejnom obstarávaní.

Aby Komisia dokázala splniť svoju povinnosť týkajúcu sa posúdenia pokroku podľa článku 29 nariadenia (EÚ) 2018/1999, v prípade revízie vymedzenia základného scenára alebo úpravy o klimatické podmienky či úpravy úrovne služby, odporúča sa, aby informácie o dosahovaní cieľov zníženia konečnej energetickej spotreby zahŕňali pre každý rok aspoň tieto prvky, ak je to uplatniteľné:

— Revíziu vymedzenia základného scenára a súvisiaceho výpočtu cieľa v porovnaní s poslednou správou o pokroku vrátane vysledovateľného zdôvodnenia, prečo bolo potrebné základný scenár zrevidovať.

— Vplyv úprav o klimatické podmienky podľa jednotlivých sektorov služieb a klimatických pásiem na vykázanú konečnú energetickú spotrebu.

— Vplyv úprav v súvislosti s úrovňou služby na vykázanú konečnú energetickú spotrebu.

Ak má členský štát v úmysle zohľadniť zníženie spotreby energie v sektore verejnej dopravy alebo ozbrojených síl, informácie by mali zahŕňať zníženie konečnej energetickej spotreby dosiahnuté v sektore verejnej dopravy alebo ozbrojených síl.

Prvé národné energetické a klimatické správy o pokroku mali byť predložené do 15. marca 2023, potom musia členské štáty podávať správy o pokroku každé dva roky, okrem požiadavky uvedenej v článku 5 ods. 5 smernice (EÚ) 2023/1791, v rámci ktorej sa členským štátom ukladá povinnosť podávať správy o znížení spotreby, ktorú dosiahli všetky verejné subjekty každoročne.

DODATOK A

Výpočet cieľov a overenie dosiahnutia cieľov

Výpočet cieľa: Vzorce na výpočet maximálnej konečnej energetickej spotreby vo verejnom sektore členského štátu podľa povinností stanovených v článku 5 ods. 1, 2 a 3 smernice (EÚ) 2023/1791

2025, 2026

$FEC_{max,2025} = FEC_{G1,2025}$

$FEC_{G1,2025} = FEC_{G1,BL} \times R_{G1,BL_{2025}}$

$FEC_{G1,BL}$

Konečná energetická spotreba, základný scenár pre skupinu 1

$R_{G1,BL_{2025}} = \left(1 - \left(\frac{82}{365}\right) \times 0,019\right) = 0,996$

82 je počet dní od termínu transpozície do 11. októbra 2025 (vrátane) do konca roka 2025.

$FEC_{max,2026} = FEC_{G1,2025} - (1 \times 0,019 \times FEC_{G1,BL})$

2027, 2028, 2029

$FEC_{max,2027} = FEC_{G1,2025} - (2 \times 0,019 \times FEC_{G1,BL}) + \left(FEC_{G2,BL} - (1 \times 0,019 \times FEC_{G2,BL})\right)$

$FEC_{max,2028} = FEC_{G1,2025} - (3 \times 0,019 \times FEC_{G1,BL}) + \left(FEC_{G2,BL} - (2 \times 0,019 \times FEC_{G2,BL})\right)$

$FEC_{max,2029} = FEC_{G1,2025} - (4 \times 0,019 \times FEC_{G1,BL}) + \left(FEC_{G2,BL} - (3 \times 0,019 \times FEC_{G2,BL})\right)$

2030, 2031

$FEC_{max,2030} = FEC_{G1,2025} - (5 \times 0,019 \times FEC_{G1,BL}) + \left(FEC_{G2,BL} - (4 \times 0,019 \times FEC_{G2,BL})\right) + \left(FEC_{G3,BL} - (1 \times 0,019 \times FEC_{G3,BL})\right)$

$FEC_{max,2031} = FEC_{G1,2025} - (6 \times 0,019 \times FEC_{G1,BL}) + \left(FEC_{G2,BL} - (5 \times 0,019 \times FEC_{G2,BL})\right) + \left(FEC_{G3,BL} - (2 \times 0,019 \times FEC_{G3,BL})\right)$

Na nasledujúce roky (od roku 2032)

$FEC_{max,20n} = FEC_{G1,2025} - \left((n-25) \times 0,019 \times FEC_{G1,BL}\right) + \left(FEC_{G2,BL} - \left((n-26) \times 0,019 \times FEC_{G2,BL}\right)\right) + \left(FEC_{G3,BL} - \left((n-29) \times 0,019 \times FEC_{G3,BL}\right)\right)$

pričom $n \in N : n \geq 32$.

Skratka	Vysvetlenie
$FEC_{G1,2025} = FEC_{G1,BL} \times R_{G1,BL_{2025}}$	Maximálna konečná energetická spotreba skupiny 1 v roku 2025 (pomerne) (Skupina 1 zodpovedá všetkým verejným subjektom s výnimkou tých, ktoré sú zaradené do skupín 2 a 3; pozri ďalej v texte.)

Skratka	Vysvetlenie
$R_{G1,BL_{2025}}$	$\left(1-\left(\frac{82}{365}\right)\times 0,019\right)996$ Multiplikátor zníženia v roku 2025. $FEC_{G1,BL}$ sa v roku 2025 nezníži o 1,9 %, ale pomerne (*pro rata*), čo zodpovedá zostávajúcim 82 dňom v roku 2025 odo dňa transpozície.
$FEC_{G1,BL}$	Konečná energetická spotreba, základný scenár pre skupinu 1; skupina 1 zodpovedá všetkým verejným subjektom s výnimkou tých, ktoré sú zaradené do skupín 2 a 3.
$FEC_{G2,BL}$	Konečná energetická spotreba, základný scenár pre skupinu 2; skupina 2 zodpovedá všetkým verejným subjektom v lokálnych administratívnych jednotkách s menej ako 50 000, ale s viac ako 5 000 obyvateľmi.
$FEC_{G3,BL}$	Konečná energetická spotreba, základný scenár pre skupinu 3; skupina 3 zodpovedá všetkým verejným subjektom v lokálnych administratívnych jednotkách s menej ako 5 000 obyvateľmi.
n	Rok na 2 číslice, napríklad 30 pre rok 2030

Overenie dosiahnutia cieľa: Vzorce na porovnanie cieľovej a skutočnej konečnej energetickej spotreby (roky 2025 až 2031)

$$FEC_{real,G1,adj,2025} - RED_{T_OR_D,adj,2025} \times R_{T_OR_D_{2025}} \leq FECmax,2025$$

$$FEC_{real,G1,adj,2026} - RED_{T_OR_D,adj,2026} \leq FECmax,2026$$

$$FEC_{real,G1\&2adj,2027} - RED_{T_OR_D,adj,2027} \leq FECmax,2027$$

$$FEC_{real,G1\&2adj,2028} - RED_{T_OR_D,adj,2028} \leq FECmax,2028$$

$$FEC_{real,G1\&2adj,2029} - RED_{T_OR_D,adj,2029} \leq FECmax,2029$$

$$FEC_{real,G1\&2\&3,adj,2030} - RED_{T_OR_D,adj,2030} \leq FECmax,2030$$

$$FEC_{real,G1\&2\&3,adj,2031} - RED_{T_OR_D,adj,2031} \leq FECmax,2031$$

Skratka	Vysvetlenie
$FEC_{real,G,adj,20n}$	Konečná energetická spotreba verejných subjektov (okrem sektorov dopravy a obrany); upravené (ak je to vhodné); pričom G zodpovedá buď G1, G1+G2 alebo G1+G2+G3 v závislosti od príslušného roku. s.t. ($n \in N : n \geq 21$) – pre každé prirodzené číslo od 21 do 99
$RED_{T_OR_D,adj,20n}$	Zníženie konečnej energetickej spotreby v sektore obrany alebo v sektore dopravy („OR“ znamená buď zníženie v sektore obrany, alebo zníženie v sektore dopravy, alebo zníženie v oboch sektoroch) v roku 20n; upravené (ak je to vhodné); v porovnaní s konečnou energetickou spotrebou v sektoroch obrany alebo dopravy v roku základného scenára (2021) s.t. ($n \in N : n \geq 25$)

Skratka	Vysvetlenie
	$\max\begin{cases} 0 & if FEC_{T\&D,20n} \geq FEC_{T\&D,2021} \\ (FEC_{T\&D,2021} - FEC_{T\&D,20n}) & if FEC_{T\&D,2021} > FEC_{T\&D,20n} \\ 0 & if FEC_{D,20n} \geq FEC_{D,2021} \\ (FEC_{D,2021} - FEC_{D,20n}) & if FEC_{D,2021} > FEC_{D,20n} \\ 0 & if FEC_{T,20n} \geq FEC_{T,2021} \\ (FEC_{T,2021} - FEC_{T,20n}) & if FEC_{T,2021} > FEC_{T,20n} \end{cases}$
	Konečná energetická spotreba – sektor dopravy s.t. ($n \in N : n \geq 21$) — pre každé prirodzené číslo od 21 do 99
$FEC_{D,20n}$	Konečná energetická spotreba – sektor obrany s.t. ($n \in N : n \geq 21$) — pre každé prirodzené číslo od 21 do 99
$FEC_{T\&D,20n}$	Konečná energetická spotreba – sektor dopravy a obrany s.t. ($n \in N : \geq n \geq 21$) — pre každé prirodzené číslo od 21 do 99
$R_{T_OR_D_{2025}}$	$\left(\frac{82}{365}\right)$ Multiplikátor zníženia úspor v doprave a obrane v roku 2025. Dosiahnuté úspory konečnej energetickej spotreby v sektoroch obrany a dopravy sa počítajú pomerne (*pro rata*) na rok 2025. Zodpovedá 82 zostávajúcim dňom v roku 2025 odo dňa transpozície.

DODATOK B

Úprava o klimatické podmienky, zmeny v úrovni verejných služieb a zrušenie alebo pridanie verejných subjektov

Úprava o klimatické podmienky

Základné zásady úpravy konečnej energetickej spotreby o klimatické podmienky v súlade s článkom 5 ods. 4 smernice (EÚ) 2023/1791 sú tieto:

— Len podiel spotreby energie závislý od klímy sa upravuje podľa klimatických rozdielov. Zvyčajne sa to týka len konečnej energetickej spotreby použitej na vykurovanie a chladenie v budovách.

— Členský štát sa môže rozhodnúť, že svoje územie bude považovať za súčasť jedného alebo viacerých klimatických pásiem.

— Úprava o klimatické podmienky sa vypočíta pre celkovú konečnú energetickú spotrebu členského štátu v každom sektore verejných služieb pre každé vymedzené klimatické pásmo ([1]).

— Klimatické rozdiely sa musia zachytiť pomocou parametrov podľa najnovších vedomostí: Najčastejšie používanými parametrami sú vykurovacie stupňodni pre spotrebu energie na vykurovanie a chladiace stupňodni na chladenie.

— Členský štát môže určiť klimatické pásma podľa potreby krajiny a pod podmienkou, že pre určené klimatické pásma sú k dispozícii požadované klimatické parametre (vykurovacie a chladiace stupňodni) ([2]). Všetky údaje o konečnej energetickej spotrebe na vykurovanie a chladenie sa musia priradiť ku konkrétnemu klimatickému pásmu.

— Aby sa predišlo výpočtu menších klimatických rozdielov, ktoré majú zvyčajne veľmi obmedzený vplyv na spotrebu energie, mala by sa pre klimatické parametre (typicky vykurovacie alebo chladiace stupňodni) v porovnaní s rokom základného scenára použiť minimálna (*de minimis*) prahová hodnota plus/mínus 5 %. To znamená, že úprava o klimatické podmienky sa vykoná len vtedy, ak je klimatický parameter o 5 % vyšší alebo nižší ako v roku základného scenára ([3]).

— Podiel závislý od klímy, t. j. konečná energetická spotreba použitá na vykurovanie a chladenie, by sa mal rozlišovať podľa typu verejnej služby, priemernej technickej konfigurácie a klimatických podmienok. Pri určovaní konečnej energetickej spotreby by sa okrem toho mali brať do úvahy len tie nosiče energie, ktoré sa bežne používajú na účely vykurovania alebo chladenia. V prípade vykurovania sú to zvyčajne: diaľkové vykurovanie, zemný plyn, vykurovací olej, pelety, drevná štiepka, tuhé palivá z biomasy, tuhé fosílne palivá a elektrina (len podiel využívaný na vykurovanie). V prípade chladenia sú to zvyčajne: elektrina (len podiel využívaný na chladenie) a diaľkové chladenie.

— Ak sa členský štát rozhodne uplatniť úpravu o klimatické podmienky pre vykurovanie, musí sa uplatniť aj úprava o klimatické podmienky pre chladenie za predpokladu, že sú splnené vyššie uvedené minimálne prahové hodnoty.

— Presný odhad podielu konečnej energetickej spotreby závislého od klímy by mal vychádzať z empirických dôkazov a/alebo súvisiaceho výskumu. Ak členský štát nie je schopný poskytnúť zmysluplné odhady podielu konečnej energetickej spotreby verejnej služby závislého od klímy na základe empirických dôkazov, potom sa za vhodné priemerné hodnoty považujú štandardné hodnoty stanovené v tabuľke 5 a tabuľke 6.

([1]) Keďže sa táto povinnosť týka členských štátov ako celku, nie je užitočné vykonávať výpočty úpravy o klimatické podmienky na nižších úrovniach členenia, napr. pre každý jednotlivý verejný subjekt. Výpočet úpravy o klimatické podmienky na najvyššej možnej úrovni rozčlenenia, t. j. len s rozlíšením podľa klimatického pásma a verejnej služby, je dostatočný a menej náchylný na chyby.

([2]) Vykurovacie a chladiace stupňodni v EHP uverejňuje JRC na adrese https://agri4cast.jrc.ec.europa.eu/dataportal/.

([3]) Minimálna (*de minimis*) prahová hodnota plus/mínus 5 % sa vzťahuje na každý klimatický parameter osobitne. To znamená, že ak v určitom roku zostane rozdiel v počte vykurovacích stupňodní v porovnaní s rokom základného scenára nižší ako 5 %, zatiaľ čo rozdiel v počte chladiacich stupňodní prekročí prahovú hodnotu, v tomto roku sa uplatní len úprava o klimatické podmienky pre chladenie.

Všeobecný vzorec pre úpravu konečnej energetickej spotreby na vykurovanie a chladenie o klimatické podmienky

$$FEC_{HC,\ adj} = FEC_{HC} \times (1 - f_{adj}) + FEC_{HC} \times f_{adj} \times \left(\frac{par_{base}}{par_{rep}}\right)$$

$FEC_{HC,adj}$	Konečná energetická spotreba na vykurovanie alebo chladenie po úprave o klimatické podmienky
FEC_{HC}	Konečná energetická spotreba vykázaná z nosičov energie používaných buď na vykurovanie, alebo na chladenie ([4])
f_{adj}	Korekčný faktor zodpovedajúci klimaticky závislému podielu konečnej energetickej spotreby vykázanej z energetických nosičov používaných buď na vykurovanie, alebo na chladenie
par_{rep}	Hodnota klimatického parametra (počet vykurovacích alebo chladiacich stupňodní) vo vykazovanom roku
par_{base}	Hodnota klimatického parametra (počet vykurovacích alebo chladiacich stupňodní) v roku základného scenára 2021

([4]) Spotreba energie na vykurovanie spravidla pozostáva zo spotreby energie na diaľkové vykurovanie, zemného plynu, vykurovacieho oleja, peliet, drevnej štiepky, tuhých palív z biomasy, tuhých fosílnych palív a podielu elektriny na vykurovanie, zatiaľ čo spotreba energie na chladenie pozostáva zo spotreby energie na diaľkové chladenie a podielu elektriny na chladenie (pozri tabuľku 5 a tabuľku 6).

Tabuľky štandardných hodnôt týkajúcich sa úpravy o klimatické podmienky:

V tabuľke 5 sú uvedené štandardné hodnoty klimaticky závislého podielu konečnej energetickej spotreby použitej na vykurovanie alebo chladenie rozlíšené podľa verejných služieb a priemerných klimatických podmienok, na základe odborných odhadov. Štandardné hodnoty by sa nemali uplatňovať na úpravu o klimatické podmienky na úrovni budov, ale majú sa uplatňovať pri úprave o klimatické podmienky pre *celkovú* spotrebu energie na vykurovanie alebo chladenie v sektore verejných služieb v danom klimatickom pásme, pričom klimatické pásma musí určiť členský štát. Podiely závislé od klímy uvedené v tabuľke 5 sa týkajú len spotreby energie použitej na vykurovanie na jednej strane a na chladenie na strane druhej. Spotreba energie na vykurovanie pozostáva zo spotreby vykázanej za diaľkové vykurovanie, zemný plyn, vykurovací olej, pelety, drevnú štiepku, tuhé palivá z biomasy, tuhé fosílne palivá, ako aj z podielu elektriny použitej na účely vykurovania, ako je uvedené v tabuľke 6. Spotreba energie na chladenie pozostáva zo spotreby vykázanej za diaľkové chladenie, ako aj z podielu elektriny použitej na účely chladenia, ako je uvedené v tabuľke 6.

Tabuľka 5

Štandardné hodnoty klimaticky závislého podielu konečnej energetickej spotreby použitej na vykurovanie alebo chladenie rozlíšené podľa verejných služieb a priemerných klimatických podmienok

(v %)

Verejná služba	Pre priemerné klimatické podmienky v strednej a severozápadnej Európe		Pre priemerné klimatické podmienky južnej Európy		Pre priemerné klimatické podmienky v severnej Európe	
	Spotreba energie na vykurovanie	Spotreba energie na chladenie	Spotreba energie na vykurovanie	Spotreba energie na chladenie	Spotreba energie na vykurovanie	Spotreba energie na chladenie
Kancelárske a administratívne budovy	80	90	65	90	85	90
Nemocnice a budovy zdravotníckych zariadení	55	80	40	80	60	80
Školy a škôlky	75	90	60	90	80	90
Univerzity	80	80	50	80	85	80
Budovy tovární a dielní	85	90	80	90	90	90
Bytové budovy vo verejnom vlastníctve (napríklad internáty)	65	90	50	90	75	90
Ostatné verejné budovy (vo vlastníctve alebo v prenájme)	65	90	50	90	70	90

ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2024/1716/oj

Tabuľka 6

Podiel spotreby elektrickej energie na účely vykurovania a chladenia podľa verejných služieb a priemerných klimatických podmienok [1]

(v %)

Verejná služba	V priemerných klimatických podmienkach v strednej a severozápadnej Európe		V priemerných klimatických podmienkach južnej Európy		V priemerných klimatických podmienkach v severnej Európe	
	Podiel spotreby elektrickej energie využívanej na vykurovanie	Podiel spotreby elektrickej energie využívanej na chladenie	Podiel spotreby elektrickej energie využívanej na vykurovanie	Podiel spotreby elektrickej energie využívanej na chladenie	Podiel spotreby elektrickej energie využívanej na vykurovanie	Podiel spotreby elektrickej energie využívanej na chladenie
Kancelárske a administratívne budovy	4	7	7	18	8	2
Nemocnice a budovy zdravotníckych zariadení	7	18	7	30	6	7
Školy a škôlky	3	5	4	12	4	2
Univerzity	4	8	7	15	4	3
Budovy tovární a dielní	3	7	3	15	5	4
Bytové budovy vo verejnom vlastníctve (napríklad internáty)	2	3	3	20	3	1
Ostatné verejné budovy (vo vlastníctve alebo v prenájme)	5	3	7	15	6	2

[1] Hodnoty v tabuľke predstavujú štandardné odhady. Tento podiel však vo veľkej miere závisí od určitých charakteristík energetického systému v konkrétnom členskom štáte, napr. od typického podielu elektrického vykurovania na dodávkach tepla alebo od typickej stavebnej technológie používanej pre rôzne verejné služby. Členské štáty preto môžu používať vhodnejšie hodnoty na základe štatistických údajov.

Úprava o významné zmeny v úrovni verejných služieb

Základné zásady primeranej úpravy konečnej energetickej spotreby v súvislosti s úrovňou služby na účely článku 5 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2018/1999 sú tieto:

— Úprava sa vykonáva osobitne pre konečnú energetickú spotrebu vykázanú za rôzne sektory verejných služieb, ako je stanovené v tabuľke 2 na úrovni členského štátu, ([5]) pretože meranie úrovne služieb si vyžaduje rôzne parametre.

— Referenčné parametre, ktoré sa používajú na meranie úrovne služieb, musia byť starostlivo vybrané a musia mať čo najpriamejšiu koreláciu so spotrebou energie ([6]). V tabuľke 6 je uvedený zoznam príkladov vhodných referenčných parametrov v danom kontexte.

— Uplatnením minimálnej (*de minimis*) prahovej hodnoty plus/mínus 5 % sa zohľadňujú len výrazné zmeny úrovne služieb. To znamená, že úprava v súvislosti s úrovňou služby sa vykoná len vtedy, ak je parameter na meranie úrovne služieb v danom roku o 5 % vyšší alebo nižší v porovnaní s rokom základného scenára.

— Ak si konkrétny sektor verejných služieb vyžaduje úpravu v súvislosti s úrovňou služby *a* úpravu o klimatické podmienky, potom sa tieto dva kroky úpravy vykonávajú postupne. Keďže úprava o klimatické podmienky by bola odlišná pre každé klimatické pásmo v členskom štáte, najprv by sa musela vykonať úprava o klimatické podmienky a až potom úprava v súvislosti s úrovňou služby, ktorá by sa mala vykonať len na úrovni členského štátu.

Tabuľka 7

Zoznam vhodných referenčných parametrov na meranie úrovne služieb s rozlíšením podľa verejných služieb

Spotreba energie v budovách	**Referenčné parametre**
Kancelárske a administratívne budovy	m^2 (klimatizovaná plocha)
Nemocnice a budovy zdravotníckych zariadení	m^2 (klimatizovaná plocha)
Školy a škôlky	m^2 (klimatizovaná plocha)
Univerzity	m^2 (klimatizovaná plocha)
Budovy tovární a dielní	m^2 (klimatizovaná plocha)
Bytové budovy vo verejnom vlastníctve	m^2 (klimatizovaná plocha)
Ostatné verejné budovy (vo vlastníctve alebo v prenájme)	m^2 (klimatizovaná plocha)
Spotreba energie na procesy	
Verejné osvetlenie	km osvetlených ulíc alebo počet svetelných bodov
Zásobovanie vodou	Ročná spotreba vody
Čistenie odpadových vôd	Ročne vyčistená odpadová voda
Nakladanie s odpadom	Ročná produkcia odpadu
Ostatné procesy	Žiadny referenčný parameter (nepredpokladá sa žiadna úprava)

([5]) Keďže povinnosť sa týka členských štátov ako celku, nie je užitočné vykonávať výpočty úprav v súvislosti so zmenami úrovne služieb na nižších úrovniach členenia, napr. pre každý jednotlivý verejný subjekt. Je postačujúce a menej náchylné na chyby, ak sa výpočet vykonáva na úrovni členských štátov a rozlišuje sa len podľa sektorov verejných služieb.

([6]) Napríklad počet žiakov alebo detí, ktoré navštevujú školy alebo škôlky, má so spotrebou energie v tomto sektore skôr nepriamu súvislosť. Je to preto, že len výrazný nárast počtu by viedol k tomu, že by sa s určitým oneskorením museli sprístupniť nové prevádzky, a naopak, v prípade poklesnutia počtu žiakov alebo detí. To isté platí pre parameter osobokilometrov súvisiaci so spotrebou energie vo verejnej doprave, pretože do určitej hranice bude mať zvýšenie alebo zníženie využívania dopravných prostriedkov zanedbateľný vplyv na spotrebu energie.

Spotreba energie na služby mobility	
Verejná doprava	Kilometre najazdené za rok
Vozový park vozidiel vo vlastníctve verejného subjektu na iné účely ako verejná doprava	Žiadny referenčný parameter (nepredpokladá sa žiadna úprava)

Všeobecný vzorec pre úpravu konečnej energetickej spotreby podľa zmien úrovne služieb

$$FEC_{adj} = FEC \times \left(\frac{par_{base}}{par_{rep}} \right)$$

FEC_{adj}	Upravená konečná energetická spotreba
FEC	Konečná energetická spotreba (zhromaždené údaje)
par_{rep}	Hodnota parametra úrovne služieb vo vykazovanom roku
par_{base}	Hodnota parametra služieb v roku základného scenára

Tento všeobecný vzorec sa môže použiť len vtedy, ak zvolený parameter na meranie úrovne služieb odôvodňuje tento predpoklad priamej korelácie medzi úrovňou služieb a spotrebou energie.

Úpravy týkajúce sa zrušenia a pridania verejných subjektov

Ak verejné subjekty zaniknú, sú novovytvorené alebo boli zo základného scenára omylom vynechané, pri porovnávaní spotreby v základnom scenári a ročnej konečnej energetickej spotreby by sa mala uplatňovať zásada „podobné sa porovnáva s podobným“. V konkrétnych prípadoch to znamená, že

— ak verejný subjekt, z akéhokoľvek dôvodu, prestane existovať, jeho konečná energetická spotreba by sa mala vylúčiť zo základného scenára, ako aj z konečnej energetickej spotreby vo všetkých nasledujúcich rokoch vykazovania. V prípade predchádzajúcich rokov, ktoré už boli vykázané, nie je potrebný prepočet upravených výsledkov.

— Ak sa z akéhokoľvek dôvodu verejný subjekt pridá, jeho konečná energetická spotreba by sa mala pripočítať k základnému scenáru, ako aj ku konečnej energetickej spotrebe vo všetkých nasledujúcich rokoch vykazovania. V tomto prípade sa môže stať, že údaje o konečnej energetickej spotrebe za rok základného scenára 2021 nebudú k dispozícii, takže konečná energetická spotreba v prvom roku plnej prevádzky verejného subjektu, ktorý bol pridaný, sa môže použiť ako spotreba v základnom scenári, s ktorou sa bude porovnávať konečná energetická spotreba v nasledujúcich rokoch.

— V prípade reštrukturalizácie verejných subjektov by sa mala v čo najväčšej miere dosiahnuť porovnateľnosť s podmienkami roka základného scenára, v súlade so všeobecnou zásadou porovnávať podobné s podobným.

Vo všetkých uvedených prípadoch by sa mal vykonať úplný prepočet konečnej energetickej spotreby za predchádzajúce cieľové obdobie počnúc rokom 2025 ([7]).

([7]) Ak členský štát používa vhodné softvérové riešenie na zber údajov o konečnej energetickej spotrebe, ako aj na podávanie správ o dosiahnutom cieli, potom by sa mal úplný prepočet vykonať automaticky pomocou aplikácie.

DODATOK C

Praktické príklady súvisiace s článkom 6 smernice (EÚ) 2023/1791

1. **Splnenie požiadavky na obnovu (štandardný prístup)**

V tomto oddiele je uvedený rad ilustračných príkladov, na ktorých sa ukazuje, ako by sa mala stanoviť východisková hodnota pre výpočet ročného cieľa. Na troch osobitných prípadoch sa ilustruje, ako sa východisková a cieľová hodnota menia za osobitných okolností.

Ročný cieľ obnovy

V tabuľke 8 je ukázané, ako možno vypočítať ročný cieľ na základe údajov týkajúcich sa veľkosti budov a ich aktuálneho stupňa efektívnosti.

Tabuľka 8

Príklad východiskového scenára pre fond budov k 1. januáru 2024

Identifikácia budovy	Celková úžitková podlahová plocha (v m^2)	Budova s takmer nulovou potrebou energie	Budovy zahrnuté vo východiskovej hodnote ([1])	Celková úžitková podlahová plocha budov podliehajúcich požiadavke na obnovu (v m^2)
1	2 000	X		–
2	10 000		X	10 000
3	7 000		X	7 000
4	1 500		X	1 500
5	30 000		X	30 000
6	3 000	X		–
7	300	X		–
8	900	X		–
9	800		X	800
10	700		X	700
11	200 ([1])			–
Celková východisková úžitková podlahová plocha (v m^2)				**50 000**
Ročný cieľ obnovy (v m^2)				**1 500**

([1]) Budovy, ktorých celková úžitková podlahová plocha je väčšia ako 250 m^2, k 1. januáru 2024 sú vo vlastníctve verejných subjektov a nie sú obnovené na normu budov s takmer nulovou potrebou energie.

Za predpokladu, že situácia k 1. januáru 2024 je taká, že ročný cieľ obnovy (v m^2) je: 50 000 m^2 × 3 % = 1 500 m^2. To možno splniť obnovou budovy 4 (v uvedenom príklade) alebo obnovou viacerých budov tak, aby ich celková plocha mala aspoň rovnaké m^2 (napríklad budovy 9 a 10).

Ročný cieľ obnovy zostáva nezmenený počas obdobia platnosti smernice (EÚ) 2023/1791, a to aj vtedy, keď do fondu budov pribudnú nové budovy alebo keď sa budovy zbúrajú či predajú. Všetky nové budovy vo vlastníctve verejných subjektov musia byť od 1. januára 2028 budovami s nulovými emisiami, ako sa uvádza v článku 7 smernice o energetickej hospodárnosti budov. Takisto sa v ňom uvádza, že kým sa nezačne uplatňovať norma budov s nulovými emisiami, nové verejné budovy musia byť aspoň budovami s takmer nulovou potrebou energie.

Príklad demolácie a náhrady

Členské štáty môžu k ročnej miere obnovy pripočítať podlahovú plochu nových budov vo vlastníctve verejných subjektov, ktoré nahrádzajú konkrétne budovy zbúrané v ktoromkoľvek z predchádzajúcich dvoch rokov. Príklad tejto výnimky je uvedený v tabuľke 9.

Tabuľka 9

Príklad demolácie a náhrady

Identifikácia budovy	Celková úžitková podlahová plocha (v m^2)	Budova s takmer nulovou potrebou energie	Budovy zahrnuté vo východiskovej hodnote ([1])	Stav	Celková úžitková podlahová plocha budov pod úrovňou požiadaviek na obnovu (v m^2)
1	2 000	X			–
2	10 000		X		10 000
3	7 000		X		7 000
4	1 500		X		1 500
5	30 000		X		30 000
6	3 000	X			–
7	300	X			–
8	900	X			–
9	800		X	Zdemolovaná	800
10	700		X		700
11	1 200	X		Nová budova	1 200
Celková východisková úžitková podlahová plocha (v m^2)					**50 000**
Ročný cieľ obnovy					**1 500**

([1]) Budovy, ktoré majú celkovú úžitkovú podlahovú plochu väčšiu ako 250 m^2; sú vo vlastníctve verejných subjektov 1. januára 2024 a nie sú obnovené na normu budovy s takmer nulovou potrebou energie.

Za predpokladu, že budova 11 bola postavená ako náhrada za konkrétnu budovu (t. j. budovu 9), ktorá bola zdemolovaná v predchádzajúcich dvoch rokoch, potom sa podlahová plocha budovy 11 môže započítať do cieľa až do veľkosti starej budovy, ktorá bola zdemolovaná. Započítanie tejto budovy znamená, že zostávajúci cieľ pre daný rok je 1 500 m^2 – 800 m^2 = 700 m^2.

Započítanie 800 m^2 budovy 11 do cieľa je možné len vtedy, ak členský štát vie preukázať splnenie dvoch podmienok stanovených v článku 6 ods. 4 smernice (EÚ) 2023/1791, ktorými sú:

— **Efektívnosť vynaložených nákladov**: (Celkové náklady na demoláciu budovy 9 + Celkové náklady na výstavbu budovy 11) < Celkové náklady na obnovu budovy 9 na normu budovy s takmer nulovou potrebou energie alebo budovy s nulovými emisiami.

— **Udržateľnosť:**

  — Celková spotreba energie budovy 9 počas jej odhadovanej ekonomickej životnosti > (Celková spotreba energie budovy 11 počas jej odhadovanej ekonomickej životnosti + Celková energia počas fázy výstavby budovy 11)

  A

  — celkové emisie CO_2 budovy 9 počas jej odhadovanej ekonomickej životnosti > (Celkové emisie budovy 11 počas jej odhadovanej ekonomickej životnosti + Celkové emisie počas fázy výstavby budovy 11).

2. **Splnenie požiadavky na obnovu (alternatívny prístup) – praktické príklady**

Stanovenie ročného cieľového množstva ekvivalentných úspor energie

Na stanovenie ročného cieľového množstva úspor energie si členské štáty môžu zvoliť preferovanú metodiku, pokiaľ sú splnené požiadavky článku 6. Jedným zo spôsobov, ako to dosiahnuť, je určiť každý rok budovy, ktoré sa majú obnoviť, podľa kategórií a očakávaných úspor energie na základe štandardných hodnôt spotreby energie referenčných budov pred obnovou a po nej. V príklade uvedenom v tabuľke 10 a v tabuľke 11 je členský štát povinný obnoviť 230 000 m^2 ročne, čo však vedie k dvom rôznym požiadavkám na úspory energie pre rok X a rok X+1. Je to preto, že rozdelenie budov v jednotlivých kategóriách sa v jednotlivých rokoch líši. Uvedené údaje sú čisto ilustračné.

Tabuľka 10

Odhad ekvivalentných úspor energie v roku X

Typy referenčných budov, ktoré sa majú obnoviť v roku X	Celková plocha budov na obnovu v roku X (v m^2)	Spotreba energie pred obnovou (v kWh/m^2)	Spotreba energie po obnove (v kWh/m^2)	Úspory energie (v kWh/m^2)	Celkové úspory energie (v kWh)
Úrady	100 000	380	70	310	31 000 000
Školské budovy	50 000	400	70	330	16 500 000
Nemocnice	30 000	300	70	230	6 900 000
Športové zariadenia	30 000	200	70	130	3 900 000
Iné	20 000	350	70	280	5 600 000
Celkové úspory energie, ktoré sa majú dosiahnuť v roku X					**63 900 000**

Tabuľka 11

Odhad ekvivalentných úspor energie v roku X +1

Typy referenčných budov, ktoré sa majú obnoviť v roku X +1	Celková plocha budov na obnovu v roku X +1 (v m^2)	Spotreba energie pred obnovou (v kWh/m^2)	Spotreba energie po obnove (v kWh/m^2)	Úspory energie (v kWh/m^2)	Celkové úspory energie (v kWh)
Úrady	0	380	70	310	0
Školské budovy	100 000	400	70	330	33 000 000
Nemocnice	30 000	300	70	230	6 900 000
Športové zariadenia	50 000	200	70	130	6 500 000
Iné	50 000	350	70	280	14 000 000
Celkové úspory energie, ktoré sa majú dosiahnuť v roku X+1					**60 400 000**

Ďalším spôsobom, ako to dosiahnuť, by bolo podobným spôsobom ako vo vyššie uvedených tabuľkách naplánovať, ktorá časť fondu budov bude obnovená v určitom časovom období (napríklad do konca roka 2030), a odhadnúť priemerné ročné úspory za toto obdobie.

DODATOK D

Ďalšie usmernenia týkajúce sa článku 6 smernice (EÚ) 2023/1791

Zoznam budov verejných subjektov

V článku 6 ods. 5 smernice (EÚ) 2023/1791 sa stanovuje typ informácií, ktoré musia členské štáty v rámci svojho zoznamu zverejniť. Členské štáty však môžu využiť príležitosť aj na zber ďalších informácií na podporu cieľov vnútroštátnej politiky v oblasti budov a energetickej efektívnosti. Podrobnejší zoznam sa môže použiť na výpočet východiskovej hodnoty pre cieľ podľa článku 6 ods. 1 alebo 6 smernice (EÚ) 2023/1791. Môže sa napríklad použiť na vypracovanie efektívnejšej stratégie obnovy na vnútroštátnej úrovni, a to:

— určením menej efektívnych budov na obnovu,

— zoskupením budov podľa kategórií a typov, aby bolo možné vypracovať spoločné prístupy k obnove,

— uprednostnením nákladovo efektívnejších obnov, napríklad na základe energetického certifikátu alebo iných charakteristík budov,

— uprednostnením neobývaných budov, aby sa mohli využiť na umiestnenie organizácií počas rekonštrukcie ich budov.

Ďalej sú uvedené príklady dodatočných informácií, ktoré sa členské štáty môžu rozhodnúť zbierať, vrátane návrhov typu údajov alebo viacerých možností v zátvorkách:

Užitočné informácie na výpočet východiskovej hodnoty a cieľa podľa článku 6 smernice (EÚ) 2023/1791:

— Budova je vylúčená z východiskovej úrovne pre obnovu (ÁNO/NIE)

— Dôvod vylúčenia z východiskovej úrovne pre obnovu (nie je vo vlastníctve/sociálne bývanie nie je nákladovo efektívne z hľadiska obnovy, už budovou s takmer nulovou potrebou energie k 1. 1. 2024)

— Úroveň efektívnosti/stav obnovy (budova s takmer nulovou potrebou energie/budova s nulovými emisiami/ekvivalent budovy s takmer nulovou potrebou energie ([1]) podľa článku 6 ods. 2 písm. a) až c)/iný)

— Dátum obnovy (dátum, ak bol v predchádzajúcom bode zvolený ekvivalent budovy s takmer nulovou potrebou energie/budovy s nulovými emisiami/budovy s takmer nulovou potrebou energie podľa článku 6)

— Dátum demolácie (dátum)

— Dátum výstavby budovy (dátum)

— Náhrada za zdemolovanú budovu (ÁNO/NIE). Pole je k dispozícii len vtedy, ak je dátum výstavby > 2026)

Ďalšie informácie týkajúce sa budovy:

— Adresa (reťazec)

— Vlastník (buď zo zoznamu verejných subjektov, alebo neverejný subjekt)

— Stav využívania (samostatne využívaná/prenajatá inému verejnému subjektu/prenajatá iným organizáciám ako verejným subjektom alebo súkromným subjektom/nevyužívaná)

— Verejný subjekt využívajúci budovu (ak je prenajatá inému verejnému subjektu)

— Charakteristiky budovy:

— Typ budovy [napríklad jedna kategória pre sektory uvedené v článku 5 ods. 5 smernice (EÚ) 2023/1791 alebo kategórie v energetickom certifikáte]

— Aktuálna energetická hospodárnosť podľa energetického certifikátu (kWh/m²/rok)

([1]) Stav obnovy „ekvivalent budovy s takmer nulovou potrebou energie“ sa vzťahuje na budovy v osobitnej kategórii, ktoré síce nedosahujú stav budov s takmer nulovou potrebou energie alebo budov s nulovými emisiami, ale môžu sa započítať do ročného cieľa.

— Skutočná spotreba energie na m^2 (kWh/m^2/rok)

— Hodnotenie energetickej hospodárnosti (budova s nulovými emisiami, budova s takmer nulovou potrebou energie, A, B, C atď.)

— Hlavné palivá

— Obmedzenia (chránená budova; budova vo vlastníctve ozbrojených síl; budova, ktorú vlastnia ústredné štátne orgány a ktorá slúži na národné obranné účely; budovy používané ako miesta na bohoslužby a na náboženské podujatia)

Stav obnovy

— Budova s pasportom obnovy budovy (ÁNO/NIE)

— Rok vydania pasportu (dátum)

— Rok, do ktorého sa predpokladá obnova na budovu s takmer nulovou potrebou energie/budovu s nulovými emisiami

Členské štáty môžu, ale nie sú povinné, zverejniť tieto dodatočné informácie, ak sa rozhodnú ich zhromažďovať. Zverejnenie dodatočných údajov poskytuje stavebnému sektoru a spoločnostiam poskytujúcim energetické služby, ako aj verejnosti informácie o potrebách obnovy vo verejnom sektore.

Tabuľka 12

Zhrnutie údajov požadovaných a odporúčaných na vytvorenie zoznamu

Typ	Údaje
Povinnosť zhromažďovať a sprístupňovať verejnosti	Podlahová plocha Energetický certifikát
Povinnosť zhromažďovať a sprístupňovať verejnosti, ak je daná informácia k dispozícii	Nameraná spotreba tepla, chladu, elektriny a teplej vody
Zhromažďovanie sa dôrazne odporúča na uľahčenie používania zoznamu	Verejný subjekt využívajúci budovu Mesto/región Adresa Či je budova vo vlastníctve alebo v prenájme
Údaje, ktoré členským štátom umožnia vypočítať východiskovú hodnotu a ročný cieľ	Či je budova zahrnutá alebo vylúčená z východiskovej úrovne pre obnovu Stav obnovy Dátum obnovy Dátum demolácie Dátum výstavby budovy Či je budova náhradou za zdemolovanú budovu
Ďalšie údaje užitočné na využitie zoznamu ako nástroja na plánovanie obnovy fondu budov verejných subjektov	Vlastník Stav využívania Subjekt využívajúci budovu Charakteristiky budovy: Typ budovy Aktuálna úroveň energetickej hospodárnosti …

Niektoré z týchto informácií možno nájsť v energetickom certifikáte a bolo by užitočné prepísať ich do dátového formátu, ak sú energetické certifikáty priložené len vo formáte PDF. Ďalšie údaje sa možno budú musieť zbierať inými spôsobmi. Členské štáty ich môžu získať z iných databáz alebo uskutočnením prieskumu medzi vlastníkmi a užívateľmi budov s pravidelným sledovaním, aby sa zabezpečila aktualizácia informácií. Ďalšou možnosťou je vytvoriť databázu, ktorá by bola prístupná na diaľku a do ktorej by mali prístup samotné verejné subjekty, ktoré by ju aj aktualizovali. Na obmedzenie administratívnej záťaže a zlepšenie kvality zozbieraných údajov môžu členské štáty zaviesť aj riešenia, ktoré automatizujú proces zberu údajov, napríklad prostredníctvom inteligentných meracích systémov, riešení systémov manažérstva budov, internetu vecí, digitalizovaných energetických systémov.

Členské štáty môžu na zabezpečenie konzistentnosti a zodpovednosti zvážiť vymenovanie jedného verejného subjektu, ktorý by spravoval a aktualizoval zoznam, ako aj vytvorenie procesov a nástrojov na vykonávanie týchto úloh. Takýto subjekt by sa mohol podieľať aj na iných úlohách v oblasti podávania správ a plánovania súvisiacich s opatreniami zameranými na zlepšenie hospodárnosti fondu budov s cieľom identifikovať synergie a zabrániť duplicite.

Prepojenie na zber údajov súvisiacich so smernicou o energetickej hospodárnosti budov dáva členským štátom možnosť priamo importovať údaje z iných úložísk údajov a používať zoznam ako nástroj na podporu politiky. Keďže napríklad všetky verejné budovy musia mať energetický certifikát a všetky energetické certifikáty sa musia nahrať do spoločnej databázy, členské štáty môžu byť schopné získať údaje týkajúce sa verejných subjektov a automaticky zostaviť väčšinu zoznamu bez duplicitnej práce.

Členské štáty môžu zvážiť tieto opatrenia na podporu zabezpečenia rýchleho a efektívneho zberu údajov:

— spustenie komunikačnej kampane zameranej na všetky verejné subjekty (a hlavne na miestne verejné subjekty) s cieľom informovať ich o požiadavkách týkajúcich sa podávania správ o budovách, ktoré vlastnia a/alebo využívajú,

— vytvorenie štandardných šablón alebo priamych prístupových bodov do národnej databázy, podľa možnosti vopred vyplnených, ktoré môžu verejné subjekty používať na vykazovanie údajov týkajúcich sa budov, ktoré vlastnia a/alebo využívajú,

— umožnenie verejným orgánom používať zoznam na vlastné plánovanie a podávanie správ, napríklad tým, že sa im umožní vidieť súhrnné údaje o ich fonde budov, priemerné hodnoty a trendy.

V článku 6 sa kladie dôraz na verejný sektor z dôvodu jeho vzorovej úlohy, t. j. opatrenia verejného sektora by mali zmenšiť prekážky ostatných aktérov pri zavádzaní zlepšení energetickej efektívnosti a obnovy budov, a to najmä preukázaním ich realizovateľnosti, nákladovej efektívnosti a širších výhod. Obnova budov verejných subjektov pomôže dodávateľskému reťazcu rozvíjať odborné znalosti a skúsenosti, aby mohol lepšie radiť súkromným klientom. Šírenie relevantných údajov o obnove budov je preto dôležité pre budovanie kapacít v stavebníctve, ale aj v iných sektoroch (napríklad v oblasti financovania) a na plné využitie vplyvu vzorovej úlohy budov verejných subjektov možno zohľadniť nasledujúce úvahy:

— Využívať zoznam na zhromažďovanie údajov užitočných pre fázu šírenia.

— Zhromažďovať a prezentovať relevantné informácie zainteresovaným stranám. Napríklad náklady na inštaláciu, prevádzkové náklady, hospodárnosť (odhady *ex ante* a *ex post*) alebo iné praktické aspekty.

— Naplánovať stratégiu šírenia informácií, v rámci ktorej bude možné osloviť priemysel, podniky a zainteresované strany z radov obyvateľov relevantnými a účinnými posolstvami.

— Identifikovať prípadové štúdie a najlepšie postupy, o ktoré sa možno podeliť vrátane zabezpečenia fyzickej viditeľnosti zásahov v obnovených budovách.

Dodržiavanie ročnej požiadavky na obnovu

Na podporu obnovy budov vo vlastníctve verejných subjektov existuje niekoľko prístupov, ktoré by členské štáty mali zvážiť:

— určiť jasnú, dlhodobú stratégiu obnovy verejných budov, napríklad národné plány obnovy budov. Okrem finančných zdrojov by mnohé subjekty, na ktoré sa vzťahuje článok 6 smernice (EÚ) 2023/1791 (verejné subjekty, ktoré vlastnia alebo si prenajímajú budovy), mohli využiť podporu efektívneho a účinného obstarávania a organizovania obnov,

— určiť ústredný orgán, ktorý bude zodpovedný za stanovenie priorít a plánovanie obnov. Ústredný orgán by mohol byť zodpovedný za určenie, ktoré budovy by sa mali obnoviť ako prvé, a to na základe spotreby energie, aktuálneho využitia a aktuálnych plánov subjektu využívajúceho budovu. Ústredný orgán by pritom mohol využívať údaje zo zoznamu vytvoreného v súlade s článkom 6 ods. 5 smernice (EÚ) 2023/1791. Orgán by potom mohol v spolupráci so zodpovednými subjektmi naplánovať obnovu tak, aby nová budova podporovala aj dlhodobú stratégiu subjektu využívajúceho budovu. Jeho úlohou by mohla byť aj podpora subjektu pri hľadaní možností financovania práce,

— obnova budov verejných subjektov by sa tiež mohla uprednostňovať decentralizovaným spôsobom na základe úrovne motivácie verejných subjektov, ktoré sú vlastníkmi daných budov. Ústredný orgán by bol zodpovedný za vytvorenie programu financovania, do ktorého by sa mohli verejné subjekty prihlásiť, ak by chceli obnoviť svoje budovy. Túto možnosť by mali sprevádzať informačné kampane na zvýšenie informovanosti verejných subjektov o dostupnosti programu financovania. Ak o financovanie na podporu obnovy svojich budov požiada nedostatočný počet verejných subjektov, táto možnosť nemusí členským štátom umožniť dosiahnuť ich ročné ciele. Týmto prístupom by sa ani nevyužila možnosť stanoviť priority na základe toho, aby sa najprv obnovili budovy s najväčšími úsporami za najnižšie náklady (alebo na základe iných strategických kritérií),

— zvážiť alternatívne mechanizmy financovania, ako sú zmluvy so spoločnosťami poskytujúcimi energetické služby (ESCO), a podporovať centrálne verejné subjekty, ktoré sú otvorené takýmto prístupom.

Členské štáty by mali zvážiť aj vypracovanie a zverejnenie jasných metodík s cieľom:

— dôsledne identifikovať budovy, ktoré sa majú obnoviť, a pomôcť verejným subjektom primerane zvážiť nákladovú efektívnosť a technickú, ekonomickú a funkčnú realizovateľnosť,

— pomôcť verejným subjektom, ktoré vlastnia sociálne bývanie, odhadnúť, či je možné vykonať obnovu na budovu s takmer nulovou potrebou energie v rámci kritérií nákladovej neutrality. Treba vziať do úvahy, že členské štáty sa stále môžu rozhodnúť obnoviť sociálne bývanie, ktoré nespĺňa kritériá nákladovej neutrality, na budovu s takmer nulovou potrebou energie alebo budovu s nulovými emisiami,

— podporiť verejné subjekty pri nakladaní s budovami zaradenými do osobitných kategórií (chránené budovy, budovy patriace ozbrojeným silám alebo slúžiace na účely obrany štátu a budovy používané ako miesta na bohoslužby a na náboženské podujatia). Metodika môže pomôcť verejným subjektom:

  — správne kategorizovať tieto budovy,

  — stanoviť úroveň hospodárnosti alebo súbor kritérií, ktorú musia budovy patriace do špeciálnych kategórií, ako sú vymedzené v článku 6 ods. 2 smernice (EÚ) 2023/1791, dosiahnuť, aby sa započítali do požiadavky na obnovu. V rámci takejto metodiky sa môže napríklad stanoviť, ktoré prvky budovy možno upravovať v závislosti od kategórie budovy,

  — určiť metodiku na stanovenie toho, kedy splnenie určitých minimálnych požiadaviek na energetickú hospodárnosť môže neprijateľne zmeniť charakter alebo vzhľad chránených budov. Táto metodika by mohla byť prepojená s tým, ako sa vnútroštátni zákonodarcovia zaoberajú chránenými budovami (napríklad rôzne úrovne ochrany), a poskytnúť architektom a inžinierom jasné usmernenia o tom, čo možno považovať za prijateľnú úroveň úpravy,

  — riešiť prípady, keď budova môže mať spoločné účely (napríklad náboženské podujatia, ale aj spoločenské podujatia).